

Treball de Fi de Grau

Títol

Una mirada polièdrica del conflicte dels
narcopisos a la ciutat de Barcelona

Autoria

Maria Lemus Cánovas

Professorat tutor

Francesc Xavier Giró Martí

Grau

Comunicació Audiovisual	
Periodisme	X
Publicitat i Relacions Públiques	

Tipus de TFG

Projecte	
Recerca	X

Data

17.05.2019

Full resum del TFG

Títol del Treball Fi de Grau:

Català:	Una mirada polièdrica del conflicte dels <i>narcopisos</i> a la ciutat de Barcelona		
Castellà:	Una mirada poliédrica del conflicto de los <i>narcopisos</i> en la ciudad de Barcelona		
Anglès:	A polyhedral look at the conflict of drug flats in the city of Barcelona		
Autoria:	Maria Lemus Cánovas		
Professorat tutor:	Francesc Xavier Giró Martí		
Curs:	2018/19	Grau:	Comunicació Audiovisual
			Periodisme
			Publicitat i Relacions Públiques

Paraules clau (mínim 3)

Català:	Narcopisos, conflicte, actors, habitatge, drets, alarmisme
Castellà:	Narcopisos, conflicto, actores, vivienda, derechos, alarmismo
Anglès:	Drug flats / crack house, actors, housing, rights, alarmism

Resum del Treball Fi de Grau (extensió màxima 100 paraules)

Català:	El treball analitza el posicionament dels actors implicats en el conflicte dels <i>narcopisos</i> a Barcelona: veïnat, consistori, àrees de reducció de danys, cossos policials, àmbit judicial, consumidors/es o usuaris/àries de drogues i narcotraficants. Aquestes mirades es contrasten amb la visió projectada per quatre mitjans de comunicació d'abast autonòmic i/o estatal: TV3, Antena 3, Telecinco i La Sexta.
Castellà:	El trabajo analiza el posicionamiento de los actores implicados en el conflicto de los <i>narcopisos</i> en Barcelona: vecindario, consistorio, áreas de reducción de daños, cuerpos policiales, ámbito judicial, consumidores/as o usuarios/as de drogas y narcotraficantes. Estas miradas se contrastan con la visión proyectada por cuatro medios de comunicación de alcance autonómico y/o estatal: TV3, Antena 3, Telecinco y La Sexta.
Anglès:	This paper deals with the viewpoint of the actors involved in the drug flats conflict in the city of Barcelona: neighborhood, town hall, harm-reduction services, police forces, judicial area, drug consumers and drug dealers. Such perspectives are contrasted with the overlook shown by four autonomic and state media: TV3, Antena 3, Telecinco and La Sexta.

Índex

1. Introducció	1
1.1 Presentació	1
1.2 Justificació	2
2. Marc teòric	4
2.1 Introducció al conflicte dels <i>narcopisos</i>	5
2.2 Aportacions de John Paul Lederach, Xavier Giró, Johan Galtung i la teoria de l'Agenda Setting	7
2.2.1 El polígon conflictual	7
2.2.1.1 Els actors	7
2.2.1.2 El problema	8
2.2.1.3 El procés	9
2.2.2 El cilindre intersectat	12
2.2.3 Agenda Setting i l'anàlisi crítica del discurs	14
3. Metodologia	16
3.1 Objecte d'estudi i justificació	16
3.2 Objectius generals i específics	16
3.3 Hipòtesis generals i específiques	17
3.4 Corpus i mostra	17
3.5 Fitxa d'anàlisi i procediment	20
4. Resultats	21
4.1 Anàlisi dels discursos dels actors	21
4.1.1 Els veïns i les veïnes	21
4.1.2 Els/les narcotraficants	23
4.1.3 L'Ajuntament de Barcelona	25
4.1.4 Àrea de Reducció de Danys de o els Centres d'Atenció Sociosanitaris (CAS)	28
4.1.5 Usuaris/àries o consumidors/es de drogues	31
4.1.6 Mossos d'esquadra – Guàrdia Urbana	33
4.1.7 Advocats/des	35
4.1.8 Jutges i Jutgesses	37
4.2 Anàlisi de les peces audiovisuals	43
4.2.1 Anàlisi dels canals	43

4.2.1.1 TV3	43
4.2.1.2 Antena 3	45
4.2.1.3 Telecinco	46
4.2.1.4 La Sexta	48
5. Conclusions	50
6. Bibliografia	53
7. Annex	57
A. 1. Transcripció de les entrevistes	57
A. 2. Fitxes d'anàlisi	128
A. 3. Documentació Secretaria de Mesures Penals, Reinserció i Atenció a la Víctima	150

1. Introducció

1.1 Presentació

El Raval—i hom ho sap—no ha gaudit ni gaudeix de bona fama. Malgrat els esforços per *netejar* aquest barri a través de les grans aportacions culturals que l'envolten, com el Museu d'Art Contemporani de Barcelona (MACBA) o el Centre de Cultura Contemporània de Barcelona (CCCB) en el context de postcelebració dels Jocs Olímpics, a l'antic barri *xino* se l'ha continuat titllant d'un barri de delinqüència i de violència.

De fet, la inseguretat és, segons les últimes dades registrades al desembre del 2018 pel Baròmetre Semestral de l'Ajuntament de Barcelona, la principal preocupació dels habitants de la capital catalana. Aquesta preocupació és compartida per un 21,0% dels habitants, i queda seguida per la inquietud en relació a l'accés a l'habitatge, amb un 12,1%. Així, el conflicte dels *narcopisos*¹—tot i la seva suavització en els darrers mesos— i, en particular, els successos del barri del Raval, es continuaran mostrant com un dels grans reptes de l'equip consistorial que governi Barcelona a partir del 26 de maig de 2019.

D'aquesta manera, tot i les mostres d'interès per a millorar el districte de Ciutat Vella amb apostes de caire cultural, el Raval es troba avui dia amb un gran parc d'habitatges buits—949 habitatges desocupats a data de 15 d'octubre de 2018— fruit de l'especulació financera i que va portar, finalment, a grans processos de gentrificació².

Els pisos buits van propiciar noves formes de consum i de tràfic de drogues, de tal manera que aquestes activitats van començar a quedar relegades a l'interior dels habitatges per evitar les penes per delictes contra la salut pública. El constant malestar del veïnat va créixer el conflicte i va culminar amb el macrooperatiu policial Bacar del 29 d'octubre del 2018, amb un desplegament de 700 agents del cos de Mossos d'Esquadra i 150 de la Guàrdia Urbana³, i que es va estendre més enllà del municipi de Barcelona (a Badalona i a l'Hospitalet de Llobregat).

La macrooperació policial va suposar l'entrada a 40 domicilis— dels quals es varen tapiar 24 a Ciutat vella que funcionaven com a punts de venda— i un total de 58 detencions, segons apunten les dades de l'*Informe Situació Actual de la Problemàtica de les Drogues*

¹ S'incorpora el terme “narcopisos” en cursiva per a indicar que és una construcció negativa del concepte “pisos de consum” i que ha estat implementat pels mitjans de comunicació.

² Dades extretes de l'*Informe Situació actual de la problemàtica de les drogues al Raval i intervencions realitzades* (febrer 2019)

³ *Informe Situació actual de la problemàtica de les drogues al Raval i intervencions realitzades* (febrer 2019)

al Raval i Intervencions Realitzades (2019). Així mateix, l'informe també apunta que, fruit de la macrooperació, hi ha 17 persones que es troben en crida i cerca i 18 que han entrat en centres penitenciaris.

Així doncs, el Raval s'ha mostrat com un punt d'interès per a la premsa catalana i espanyola. La cobertura mediàtica, però, sovint s'ha fet de manera imprecisa, no només per la “dimensió cultural” dels mitjans de comunicació, és a dir, les seves pròpies “normes, (professionals i alhora ideològiques), les creences (la ideologia), les rutines (professionals i també ideològiques) amb què treballen els periodistes” (Giró, 2010, p.10), sinó que també per la competència per l'audiència—“un vector que espanta en la direcció de la simplicitat i el sensacionalisme” (Giró, 2010, p. 14)—, i per la competitivitat, “un vector que condueix per falta de recursos a la desaparició dels continguts crítics” (Giró, 2010, p. 14).

En aquest sentit, tot i que el mite per l'objectivitat ja va quedar descartat fa molt de temps, calen peces en profunditat que apleguin una visió intersubjectiva. Per això, la intervenció dels actors en aquest treball—tant dels que gaudeixen de poder i, sobretot, dels que no ho fan—permet una representació global del conflicte, tenint en compte que les peces analitzades dels canals de televisió amb més audiència a Catalunya—TV3, Antena 3, Telecinco i La Sexta—no en subministren una visió polièdrica. A més, la participació de tots ells permetrà valorar si “intenten controlar els esdeveniments, dominar el discurs sobre el conflicte i mobilitzar al seu favor” (Giró, 2010, p. 10).

1.2 Justificació

“La violencia o los acontecimientos cargados de violencia —nos estamos refiriendo a la violencia visible— reúnen suficientes requisitos para convertirse prácticamente siempre en noticia, es decir, los medios construyen a su alrededor un relato, un acontecimiento discursivo y, tomados globalmente, un discurso sobre la violencia” (Giró, 2006, p. 192). En determinats contextos els professionals de la comunicació i, en particular, del periodisme, tenen l'obligació d'explicar el perquè dels fets succeïts. El perquè, sovint situat com la darrera pregunta de les 5W i, per suposat, en el marc de la retòrica clàssica de Ciceró o Quintilià—si és que s'arriba a esmentar—permet conèixer les causes del conflicte que, freqüentment, tenen a veure amb les desigualtats socioeconòmiques dels diferents grups socials implicats.

Però el bon periodisme fa un pas més enllà. El bon periodisme s'ha de preocupar per “construir la convivència, expondría las falsedades de todas las partes, destaparía todos

los engaños (...) y prestaría atención a los grupos sociales que trabajan por la paz social y por la reducción de la tensión” (Giró, 2006, p. 202).

Per això, el present estudi investiga, d’una banda, què pensen els actors sobre el conflicte i sobre la cobertura que n’han fet els mitjans de comunicació. Cal entendre, doncs, que el treball, limitat pel calendari acadèmic d’un TFG, s’ha centrat en la recollida de testimonis representatius i no ha pogut incorporar una major diversitat de fonts en contextos diferents i menys constrenyadors. També cal destacar que des d’un mitjà professional es podrien obrir més portes que no se’ns han obert tot i estar en els últims estadis de l’acadèmia.

Complementàriament, en una segona part, es realitza, des del punt de vista de l’anàlisi crítica del discurs, l’estudi sobre el tractament d’una peça dels quatre canals audiovisuals més vistos en el territori català, segons les dades sobre l’audiència acumulada que proporciona l’IDESCAT del 2018 (TV3, Antena 3, La Sexta i Telecinco). Si bé l’anàlisi d’una sola peça en relació a la cobertura dels fets no permet l’extrapolació dels resultats, sí que possibilita, a tall orientatiu, conèixer quines són les tendències informatives a l’hora de cobrir aquest conflicte.

2. Marc teòric

El marc teòric del TFG se sustenta en dues parts: en primer lloc s'aborda, de manera introductòria, l'origen dels *narcopisos* a la ciutat de Barcelona i el seu marc legal.

En segon lloc, es desenvolupen els fonaments teòrics partint, d'una banda, dels Estudis de la Pau de l'historiador John Paul Lederach i, de l'altra, de les recerques del Dr. Francesc Xavier Giró Martí sobre l'anàlisi crítica del discurs. Les anteriors referències es complementen amb els postulats sobre conflictologia del sociòleg i matemàtic Johan Galtung i amb la teoria de l'Agenda Setting, que posa de relleu com l'enquadrament i l'emparaulament que fan dels successos els mitjans comunicació suscita, en l'audiència, una determinada lectura o interpretació.

A més, cal destacar que la diversitat d'actors i les seves múltiples particularitats fan que el plantejament precisi d'una readaptació del concepte creat per Lederach sobre conflictologia. D'una banda, doncs, s'ha desenvolupat la figura del *polígon conflictual*, una figura que pren com a referència les tres facetes —o les tres “P”— que, segons John Paul Lederach, formen part de l'estructura de qualsevol conflicte: la persona o les persones implicades, el problema per se i el procés o la dinàmica que segueix el conflicte. Així mateix, tenint en compte la complexitat d'anàlisi dels discursos dels actors involucrats en els *narcopisos*, s'han desenvolupat 3 vèrtex més: les propostes que plantegen cadascun d'ells per a solucionar el conflicte, la legitimació que fan del seu discurs i l'aportació d'una reflexió crítica. El polígon conflictual queda igualment subsumit en una taula per tal de clarificar i ampliar les respostes donades pels actors.

D'altra banda, s'empra la figura del *cilindre intersectat*, que correspon a la figura creada per Giró a *Enfoques analítics crítics sobre el discurso de la cobertura informativa de conflictos*. Aquest assenyalava els diferents nivells que subjauen en els conflictes, és a dir, en un primer estadi hi ha la base material (o d'un altre tipus) del problema, en la segona capa hi ha un intent per a resoldre el problema (a través de lleis o d'altres instruments) però, com que no ho fa, explota el conflicte, que correspon a la violència visible als nostres ulls (assassinats, persecucions...). Per tant, exposa l'epidermis del problema (allò que es veu) i quin és el seu germen (allò ocult).

En aquesta línia, s'al·ludeix al Triangle de la Violència de Johan Galtung que, a manera d'iceberg, mostra l'escalada de violència que es produeix en els conflictes: l'existència d'una “violència estructural” es manté per una “violència cultural” (discursos legitimadors) i, finalment, desencadena la “violència directa”.

En darrer lloc, l'estudi s'emmarcarà en la teoria de l'Agenda-Setting en relació a la terminologia negativa que usen els mitjans de comunicació a l'hora de fer l'emparaulament del conflicte i la consegüent normalització i interiorització que fa l'audiència de l'argot de la droga.

2.1 Introducció al conflicte dels *narcopisos*

El terme *conflicte* és, segons Lynch (citat per Giró, 2010), “un procés en el qual dos o més actors persegueixen objectius incompatibles o percebuts com a incompatibles i en el qual simultàniament tracten de minar la capacitat del contrincant per aconseguir els seus propis objectius”(Lynch, 2002). Així, el conflicte dels *narcopisos* al Raval sembla ser que respon a una dispersió d'interessos entre el veïnat i les administracions, per un costat, i l'activitat delictiva dels *narcotraficants*, per l'altre.

Altrament, el concepte de *narcopisos* fa referència al concepte “drug house” o “crack house”—en català *fumador*—que té el seu origen als pisos que es trobaven en els barris centrals de grans ciutats d'Estats Units (Brooklyn, South Bronx, Flushing...) als anys 80 i que s'utilitzaven per la compra-venda de drogues il·legals.

Es tracta, doncs, d'un *modus operandi* que té els seus inicis a la dècada dels 80 als Estats Units, però que, a Barcelona, comença a ser simptomàtic a partir del 2013, segons les declaracions que ens ha fet Acció Raval.

Amb tot, durant els anys 80 “l'Estat Espanyol va patir una greu situació en relació al consum d'heroïna, ocasionant un gran percentatge de morts, així com la transmissió del VIH i el desenvolupament de la malaltia (SIDA)” (Covelo, Fuertes, Redón, Rius i Sarkis, 2013, p. 69) i, el barri del Raval, no en va ser una excepció.

Val a dir també, però, que Barcelona va ser de les primeres ciutats de l'Estat a endegar els serveis de reducció de danys (REDAN) i, de fet, el primer districte a acollir-los va ser el de Ciutat Vella, amb “el primer programa de manteniment de metadona”, que “es va anar ampliant, arribant l'any 1995 a 2.951 places de metadona/any i a més de 500.000 xeringues/any, reduint la mortalitat per sobredosi de 170 morts el 1989 a poc més de 40 l'any 2008 a Barcelona (ASPB, 2009)” (Covelo et al., 2013, p. 69).

Tanmateix, la crisi econòmica iniciada al 2008 i les dinàmiques especulatives varen deixar un gran nombre de pisos buits i van afavorir l'ocupació d'habitatges per a negocis d'aquesta índole. De fet, “a data de 15 d'octubre de 2018, s'està treballant amb un total de 949 habitatges identificats en algun moment com a buits o ocupats amb finalitats de

venda de drogues”, segons indica l’*Informe Situació actual de la problemàtica de les drogues al raval i intervencions realitzades*.

Pel que fa al marc legislatiu, el conflicte dels *narcopisos* posa de relleu diferents qüestions. En primer lloc, la qüestió delictiva, que passa per la tinença i el tràfic de drogues—que no el consum propi—, i que està tipificat a l’article 368 del Codi Penal com a delictes contra la salut pública, l’aplicació del qual es fa en funció de la gravetat dels danys que causen les drogues confiscades en la salut i les circumstàncies personals que envolten l’encausat.

En segon lloc, es posa en dubte la garantia al dret a l’habitatge—recollit a l’article 47 de la Constitució Espanyola—, amb el qual venedors i consumidors, així com altres persones per determinades situacions, es veuen exposats a ocupar pisos.

(1) Art. 368 CP: *Los que ejecuten actos de cultivo, elaboración o tráfico, o de otro modo promuevan, favorezcan o faciliten el consumo ilegal de drogas tóxicas, estupefacientes o sustancias psicotrópicas, o las posean con aquellos fines, serán castigados con las penas de prisión de tres a seis años y multa del tanto al triplo del valor de la droga objeto del delito si se tratare de sustancias o productos que causen grave daño a la salud, y de prisión de uno a tres años y multa del tanto al duplo en los demás casos* (art.368 LO 10/1995, de 23 de novembre, del Codi Penal).

(2) Art. 47 CE: *Todos los españoles tienen derecho a disfrutar de una vivienda digna y adecuada. Los poderes públicos promoverán las condiciones necesarias y establecerán las normas pertinentes para hacer efectivo este derecho, regulando la utilización del suelo de acuerdo con el interés general para impedir la especulación* (art. 47 CE, de 29 de desembre de 1978).

2.2 Aportacions de John Paul Lederach, Xavier Giró, Johan Galtung i la teoria de l'Agenda Setting

2.2.1 El polígon conflictual:

John Paul Lederach a *Enredos, pleitos y problemas. Una guía práctica para ayudar a resolver conflictos* atribuïa tres principals components en l'estructura de tot conflicte: la persona o les persones—que denominarem *actor o actors*—, el problema i el procés.

2.2.1.1 Els actors

Segons Lederach, “hay que conocer a los involucrados y afectados. Luego, hay que ver qué papel desempeñan, cómo se relacionan, y qué influencia tienen” (Lederach, 1990, p. 11).

Així, seguint la premissa de Lederach, en el conflicte dels *narcopisos* hi ha 8 principals actors implicats:

1. Els **veïns i les veïnes** del Raval que queden representats en les associacions veïnals, com Acció Raval. El seu rol és denunciar les condicions en què conviuen i breguen en el seu dia a dia, així com visibilitzar el conflicte per tractar que les autoritats pertinents actuïn.
2. Els/les ***narcotraficants***⁴, que tenen com a objectiu ocupar els habitatges per dur a terme la seva activitat. El fet que el mercat de la droga sigui un mercat que es regeneri de manera constant—on hi ha demanda hi ha oferta—, els atorga un paper clau en aquest conflicte.
3. L'**Ajuntament de Barcelona** que, com a administració pública, ha de regular i vetllar per la seguretat i la convivència de la ciutadania. Entre els seus rols principals hi ha aplicar les mesures pertinents a nivell econòmic i social.
4. **Àrea de Reducció de Danys de determinades organitzacions que operen a la ciutat o dels Centres d'Atenció Sociosanitaris (CAS)**, que tenen com a funció atendre les persones consumidores de drogues tant legals com il·legals en les qüestions de caràcter sanitari, social i, si s'escau, legals.
5. Els/les **consumidors/es o usuaris/àries de drogues**: aquells usuaris i usuàries que duen a terme un consum regular i que han generat la dependència d'un fàrmac o d'una substància psicoactiva tant legal com il·legal i que ho fan o bé en els

4 S'esmenta “narcotraficants” en cursiva per tal d'emmarcar-lo en el rol que li assignen els mitjans de comunicació, però no perquè es tractin de narcotraficants pròpiament dit.

centres anteriorment esmentats o bé en pisos de consum, és a dir, els popularment coneguts com a *narcopisos*.

6. **Mossos d'esquadra – Guàrdia Urbana:** ambdós cossos policials actuen per garantir la seguretat ciutadana a partir de les operacions de desarticulació d'organitzacions delictives a la ciutat i les conseqüents detencions.
7. **Advocats/des:** els professionals coneixedors d'aquest dret tenen l'obligació de protegir els drets de les persones implicades. En aquest sentit, Lederach defensa que “la gente desconoce sus propias bases de poder sobre los demás” que provoca un desequilibri entre els actors i fa que es recorri a “la amenaza como único modo de influir en otros, hecho que sólo sirve para aumentar la tensión y empeorar la comunicación” (Lederach, 1990, p. 14). Per aquest motiu, s'ha cregut oportú incorporar la mirada d'aquest actor al treball.
8. **Jutges i jutgesses:** tenen l'autoritat per jutjar i sentenciar els fets que s'han produït i imposar les penes condemnatòries valorant les proves materials i testimonials aconseguides pels cossos de seguretat.

No obstant, el nivell d'influència de cadascun dels actors és relatiu. Si bé es podria pensar que el cos de Mossos d'Esquadra seria l'actor més efectiu perquè representa l'autoritat coercitiva i que és el que té major influència sobre les activitats dels *narcotraficants*, aquesta queda minvada si no es dona una resposta integral. De fet, segons afirma l'Intendent dels Mossos d'Esquadra, el Sr. Antoni Sánchez, “la policia acostumem a ser el primer i l'últim recurs. Segurament sempre hauríem de ser l'últim. El que passa—és el que dic sempre a les reunions de veïns—si policialitzem (sic) tots els problemes no anem bé. No ho podem posar tot en mans de la policia”.

2.2.1.2 El problema

El problema es refereix, segons Lederach, “a las diferencias esenciales que separan las personas, lo que podríamos llamar el conflicto como tal” (Lederach, 1990, p. 16).

El problema es viu diferent segons cada actor. Així doncs, tindríem un primer grup conformat per l'Ajuntament i els Mossos d'Esquadra, que es coordinen per donar resposta (contenció), en primer lloc, a l' *amença* dels narcotraficants i, en segon lloc, als usuaris/àries de drogues, a través dels Centres d'Atenció Sociosanitària (auxili), entitats que depenen de l'Agència de Salut Pública de Barcelona. Aquí també es podria incloure el veïnat (entre la contenció, l'auxili i el control del discurs), malgrat que aquest actor també lliura les seves batalles amb el consistori per qüestions com els desnonaments, etc. Per aquests tres actors el problema no rau en la droga, sinó en les dinàmiques

especulatives que provoquen l'existència de pisos buits i ocasionen una mala convivència en el barri.

En la mateixa línia, els Centres d'Atenció Sociosanitària (CAS) i les Àrees de Reducció de Danys de determinades organitzacions se centren en els usuaris/àries de drogues per tal d'assegurar un consum en les condicions higièniques òptimes per no generar contagis. Per a aquests serveis, el conflicte és multifactorial i també té a veure amb els habitatges buits de la ciutat sobre els quals es fan ben comptades intervencions.

Altrament, els narcotraficants actuen per a dur a terme els seus propòsits i garantir-se els ingressos derivats de l'activitat delictiva.

L'últim grup seria els advocats/des i els jutges/esses, que conformen l'àmbit judicial i que assenyalen el model de ciutat com l'element clau que subjau en el conflicte.

2.2.1.3 El procés

El procés és “el modo en que un conflicto se desarrolla, y sobre todo, a la manera en que la gente trata de resolverlo” (Lederach, 1990, p. 14). Durant el procés del conflicte també intervé el *poder* que exerceix un individu sobre l'altre com, per exemple, el “nivel económico, educativo, o social; el acceso a los recursos materiales; el acceso a las fuentes de información, y la capacidad de controlar o de manipular lo que el otro desea.” (Lederach, 1990, p. 14).

1. Els **veïns i les veïnes** del Raval: tracten de resoldre el conflicte a través de concentracions i manifestacions, reunions amb l'ajuntament... Les seves pressions han permès determinades actuacions policials, taules de consens amb l'administració local, etc. Tenint en compte que la seva influència sobre els recursos materials és limitada i l'accés als mitjans de comunicació depèn, gairebé sempre, de l'existència d'episodis violents, actuen partint fonamentalment de la mobilització social i l'activisme.
2. Els/les **narcotraficants**: s'exclou aquest actor de les negociacions. El seu nivell econòmic, educatiu i social va quedar relegat, segurament, en segon pla quan van arribar a l'Estat en tant que persones nouvingudes⁵. La seva àrea d'influència és

5 En el cas del barri del Raval, segons la roda de premsa dels Mossos d'Esquadra del 22 de novembre de 2018, “la xarxa de narcopisos forma part d'un conglomerat més ample i que és una organització de dominicans” Font: <https://www.facebook.com/mossoscat/videos/roda-de-premsa-de-lintendent-antoni-rodr%C3%ADguez-cap-de-la-divisi%C3%B3-dinvestigaci%C3%B3-cr/292475774697305/>

- doble: d'una banda, exerceixen el control sobre el veïnat però, de l'altra, es troben controlats pels altres actors i coaccionats quan volen emprendre la seva activitat.
3. **L'Ajuntament de Barcelona:** és l'ens que té la capacitat de regular parcialment el nivell econòmic, educatiu i social de la ciutat. Entre les seves accions per a resoldre el conflicte hi ha l'organització d'una comissió de seguiment que elabora l'*Informe Situació actual de la problemàtica de les drogues al Raval i intervencions realitzades*, en què hi ha programat tot un paquet de mesures.
 4. **Àrea de Reducció de Danys de determinades organitzacions o els Centres d'Atenció Sociosanitaris (CAS):** aquests serveis tracten de donar atenció a les persones sense llar i que estan en situació de consum de droga, ja sigui per via intravenosa o fumada. Pel que fa als CAS són serveis que depenen de l'Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB), de tal manera que reben finançament però, en el cas de les organitzacions que operen a la ciutat i que són privades necessiten de les donacions que fan tant els ens públics com els privats, el que provoca que la seva capacitat d'influència sigui limitada.
Val a dir també que ambdós tipus d'organitzacions donen assessorament educativa i legal.
 5. **Els/Les consumidors/es o usuaris/àries de drogues:** la capacitat de controlar i d'exercir influència dels consumidors de drogues té, com en el cas dels narcotraficants, dues vessants. D'una banda, exerceixen un control sobre el veïnat en el cas que consumeixin en pisos de consum i, d'altra banda, es troben controlats pels altres actors quan volen emprendre la seva activitat. L'accés als recursos materials és controvertida.
 6. **Mossos d'Esquadra – Guàrdia Urbana:** les seves actuacions tenen a veure amb les operacions policials regulars i les macrooperacions, com la de l'octubre del 2018. Com a cossos de seguretat, tenen el control a curt termini sobre els narcotraficants. L'Àrea Bàsica Policial (ABP) de Ciutat Vella treballa amb col·laboració amb la Divisió d'Investigació Criminal, del mateix cos de Mossos d'Esquadra, i també en coordinació amb l'Ajuntament de Barcelona i el veïnat.
 7. **Advocats/des:** tracten de resoldre el conflicte des del punt de vista legal i adequant la defensa als casos particulars. El seu cercle d'influència es limita a la defensa jurídica de les persones acusades.
 8. **Jutges i Jutgesses:** determinen la resolució judicial sobre l'imputat un cop valorades les proves testimonials i documentals. El seu grau d'influència és

superior a la resta en tant que tenen la potestat de decidir sobre el futur de les persones imputades.

Així, el rol dels implicats permeten una determinada dinàmica del conflicte. Per Lederach, en qualsevol conflicte hi ha 5 fases, que poden entreveure's igualment en el conflicte dels *narcopisos*.

La primera etapa és la resposta a “la reacción del otro y no a los problemas de fondo” (Lederach, 1990, p. 15): aquesta primera fase la situaríem quan comencen els *narcopisos* al 2013. Es percep una hostilitat oberta entre els actors que no només té a veure, en el cas del conflicte *narcopisos*, entre el veïnat i els narcotraficants, sinó que també entre el veïnat i la policia. Acció Raval assegura que “de pasar a que nadie nos escuchaba a tener que escuchar que la policía nos decía que no les salía rentable perseguir el menudeo...” Es creen, com diu Lederach, “dos camps” i el diàleg queda limitat (Lederach, 1990, p. 15). En aquest sentit, podríem dir que se'n creen tres: veïnat *vs* narcotraficants, veïnat *vs* cos policial i cos policial *vs* narcotraficants.

La segona etapa té a veure amb una comunicació que es deteriora a causa dels rumors. En aquest sentit, els mitjans de comunicació han jugat un paper clau. Des d'Acció Raval, l'Ajuntament, els organismes o les entitats que s'encarreguen d'atendre els consumidors de drogues, els Mossos d'Esquadra i l'àmbit judicial afirmen que els mitjans han contribuït a generar una alarma social que no s'esqueia amb la realitat.

La següent fase és “la situación confusa”, en què “en vez de un problema, hay varios, y con más gente involucrada” (Lederach, 1990, p. 15). És una etapa clau en el conflicte ja que és quan es pren consciència que hi ha unes causes estructurals que afavoreixen l'aparició de pisos buits a la ciutat de Barcelona i les dinàmiques d'especulació. Per tant, s'introdueixen nous actors, com les entitats financeres i els fons d'inversió, l'opacitat dels quals limita les actuacions dels ens públics, com l'Ajuntament.

La quarta fase és “el antagonismo personal”, que té a veure amb les friccions i “se ataca más a la persona que al problema que los separa”, és a dir, “el problema es del otro” (Lederach, 1990, p. 15). Aquesta fase és com un peix que es mossega la cua: el veïnat, agrupat en les associacions veïnals, reivindica uns mínims en la salut pública del barri i creuen que la legalització de les drogues ho afavoriria; els/les usuaris/àries de drogues pensen que la legalització de les drogues i el manteniment de les sales de consum—les anomenades, popularment, *narcosales*—afavoriria en positiu la situació, ja que no els caldria amagar-se; per als serveis d'atenció a les drogodependències l'Ajuntament no posa els suficients recursos per abordar el conflicte ni té competència en aquest àmbit

(legalització de les drogues). Però, per al consistori i, parcialment, per a l'àmbit judicial, es tracta d'un problema a gran escala, de tal manera que, els primers, demanen a la Generalitat més implicació econòmica i que es fomentin debats sobre la legalització (o no) d'algunes drogues i, els segons, posen l'èmfasi en la redistribució de les partides econòmiques.

I, per la seva banda, els advocats al·leguen que ells són actors independents a la política i se situen, per tant, en la defensa dels seus clients.

La veu dels narcotraficants només es deixa sentir en els relats que fan en les audiències judicials o amb els seus advocats/des.

I en darrer lloc, els Mossos d'Esquadra consideren que són els cossos de seguretat i que han d'actuar de forma puntual i ser sempre l'últim recurs, la qual cosa no vol dir que succeeixi així a la realitat.

La cinquena etapa s'anomena "desacuerdo responsable". Aquí, "los involucrados no se ven como enemigos, sino como colaboradores que tienen un problema por resolver (...) y comparten la responsabilidad de solucionarlo" (Lederach, 1990, p. 15). Es podria dir, doncs, que actualment el conflicte dels *narcopisos* es troba en aquesta fase, ja que es duen a terme taules de consens, s'ha interactuat amb el poder judicial per obrir un nou jutjat de guàrdia de delictes lleus, s'ha posat en marxa el dispositiu Ubiq per part dels Mossos d'Esquadra, entre d'altres.

El triangle, doncs, passarà a ser un polígon que quedarà subsumit en una taula en la qual es reflecteixen les 3P de Lederach (en gris) i també s'aportarà les accions i les propostes que planteja cada actor, com legitima la seva postura, i una reflexió crítica (en taronja) per tal de comprendre la globalitat del conflicte (vegeu l'apartat *Anàlisi de resultats*).

2.2.2 El cilindre intersectat

La matriu de funcionament del cilindre intersectat segueix el plantejament proposat per Giró a *Enfoques analíticos críticos sobre el discurso de la cobertura informativa de conflictos*. Així, es mostren les diferents capes que sovint queden ocultes quan es produeix un conflicte: en la capa superior hi ha la violència, que sorgeix d'un intent de resoldre el conflicte—sovint a través de regles o normes establertes (nivell intermedi)—, però que, en no solucionar-lo, posa de manifest l'existència d'un nivell anterior, que és l'origen i la base estructural del conflicte.

A més, s'usa com a referència el Triangle de la Violència de Johan Galtung. Aquest plasma com s'interrelaciona la violència directa, la violència estructural i la violència cultural. En aquest sentit, la violència directa és la que es troba en el vèrtex superior del

triangle i és la que és visible als nostres ulls, com podria ser, per exemple, les esbatussades entre els diferents grups al barri del Raval per la tinença de la droga. Com assenyala Galtung, “la actividad criminal ordinaria, regular, es en parte un esfuerzo de los oprimidos por buscar el reconocimiento, redistribuir la riqueza, conseguir, en algunos casos la revancha, (...) o para permanecer como élites dominantes o convertirse en miembros de esas élites, utilizando con tal propósito las propias estructuras” (Galtung, 2016, p. 155).

Per a Galtung, aquesta violència es dona no només perquè hi ha una vulneració dels drets humans en el sentit de la recerca de felicitat, sinó que també existeix per la “disminución del nivel real de satisfacción de las necesidades básicas” (Galtung, 2016, p. 150).

Així, la negació de les quatre necessitats bàsiques són “las necesidades de supervivencia”, las “necesidades de bienestar”, las “necesidades de reconocimiento o identitarias” y la “necesidad de libertad” (Ib: 150) i constitueixen la violència estructural. En aquest sentit, hi ha un grau de correlació important entre les carències d’aquestes necessitats i la situació que es viu al barri del Raval. El fet que no hi hagi assegurades qüestions fonamentals pròpies de l’estat del benestar, com és el cas de l’habitatge, promou actuacions com les ocupacions, tipificades actualment com a delictes en el Codi Penal espanyol.

El darrer vèrtex és la violència cultural, que és “cualquier aspecto de una cultura que pueda ser utilizado para legitimar la violencia en su forma directa o estructural” (Galtung, 2016, p. 149) fent ús de la religió, la ideologia, el llenguatge, l’art, la ciència empírica i la ciència formal. En el cas del conflicte dels *narcopisos*, aquesta violència quedaria plasmada en els discursos i el llenguatge dels mitjans de comunicació en tant que alarmistes.

De fet, com menciona Xavier Giró “los medios no ofrecen una visión completa y compleja de la situación de conflicto, en concreto, al menos, en no dar presencia mediática a varios de los actores, en no darles voz y en no mostrar sus puntos de vista; vulneran algunos de los principios deontológicos, en concreto, al exagerar la imagen negativa de varios actores y al no contrastar las fuentes oficiales; y como corolario de los dos puntos anteriores, no se puede decir que hagan una gran contribución a rebajar tensiones, a reducir el sufrimiento y a buscar vías de transformación del conflicto hacia estadios menos violentos, aunque hay ejemplos que muestran lo contrario” (Giró, 2006, p. 200).

Per tant, Galtung proposa que el punt de sortida ha de ser “la idea de violencia cultural utilizando su negación: Si lo contrario de la violencia es la paz, –la materia objeto de los estudios de investigación para la paz–, entonces, lo contrario de violencia cultural sería

la paz cultural, es decir, aquellos aspectos de una cultura que sirven para justificar o legitimar la paz directa y la paz estructural” (Galtung, 2016, p.149).

2.2.3 Agenda Setting i l’anàlisi crítica del discurs

Galtung feia referència, en els estudis sobre violència cultural, al mecanisme psicològic de la interiorització com a eina per a legitimar la violència directa i per tal que fos acceptada per la societat. De fet, com s’assenyala a *Los medios y la cobertura de la violencia*, “la información continua sobre hechos violentos de entornos cercanos también puede desembocar en una “naturalización” e “insensibilización con respecto a la violencia” (Giró, 2006, p.191). Així doncs, si bé en el cas dels *narcopisos* no es podria parlar que la societat hagi interioritzat la legitimació de la violència per part dels cossos de seguretat o mecanismes privatis de llibertat cap als individus que trafiquen amb drogues al barri, sí que s’ha interioritzat l’amenaça i un estat d’alarma.

Aquesta imatge ha estat transmesa pels mitjans de comunicació que, fent ús d’un determinat llenguatge i, en certa manera, es podria dir que, partint d’un determinat argot delictiu, ha promogut una concepció parcialment vàcua del conflicte.

Així, nosaltres entendrem el llenguatge—seguint Kremnitz (1993, p.21; v.o.1990)—“com a conseqüència de la pràctica històrica i social. Això vol dir que cal entendre el «llenguatge» com a resultat del discurs concret dels respectius participants de la pràctica.” Així mateix, cal fer referència al concepte de registre (Hudson, 1981, pp.58-61; v.o. 1980:) i la distinció de les tres dimensions de l’acte de comunicació (Halliday, 1978, p.33 citat per Hudson (ibidem, p.59)) en *camp* (propòsit: *per què* i *sobre què* es produeix la comunicació), *mode* (el *com* es produeix o mitjà) i *tenor* (relació entre els participants: com defineix el parlant el mode en què veu la persona amb qui es comunica), discriminació que ens fa de nou revisar el concepte de registre com un terme discret que només en un limitat repertori de situacions es presentarà de manera nítida (Hudson, 1981, p.60). Aquesta perspectiva deixa parcialment en l’aire la definició d’argot del diccionari de l’ Institut d’Estudis Catalans (DIEC) i comparteix en major mida la definició de Ramírez Hernández en el sentit d’entendre l’argot delictiu com “el mitjà que utilitza la delinqüència organitzada per a manifestar les seves idees i sensacions”. Ens posicionem, doncs, en la concepció de la competència comunicativa de Hymes (1970) en tant que aquesta no es pot separar de la intenció i el context comunicatiu en què es fa la interlocució (Hymes, 2015, pp.61-68). Per aquest motiu, tenint present la perspectiva adoptada, fa la impressió que els mitjans de comunicació estudiats intenten imposter una

mena d'argot delictiu per a fonamentar la recreació d'un determinat entorn social com ho seria el mateix terme *narcopis* amb les connotacions pertinents.

En la informació periodística d'alguns dels quatre mitjans de comunicació analitzats (TV3, Antena 3, Telecinco i La Sexta) s'ha detectat l'ús d'un argot delictiu, amb expressions com “guerra interna”, “guerra entre clans”, “crack”, entre d'altres.

Aquest emparaulament de la realitat genera un marc (*frame*)—terme que es va acotar des de la teoria de l'Agenda Temàtica o l'Agenda-Setting— per assenyalar que “enquadrar” una realitat comporta orientar l'audiència d'una manera o una altra i fer-ne una determinada interpretació en detriment d'una altra. Així, segons assenyala Entman, el procés d'enquadrar segueix la següent dinàmica: “To frame is to select some aspects of a perceived reality and make them more salient in a communicating text, in such a way to promote a particular problem definition, causal interpretation, moral evaluation, and/or treatment recommendation for the item described” (Entman, 1993, p. 52).

Per tant, els mitjans de comunicació juguen un paper clau en la configuració de la realitat social en el conflicte dels *narcopisos* a l'hora de promoure un alarmisme social que no concorda —o que concorda parcialment— amb la realitat, segons les declaracions que han fet tots els actors implicats per aquest treball.

3. Metodologia

3.1 Objecte d'estudi i justificació

L'objecte d'estudi del treball són les visions dels actors implicats en el conflicte dels *narcopisos* (veïns/es, autoritats policials, govern local, equips d'educadors/es, usuaris/àries de drogues, narcotraficants i professionals coneixedors d'aquest àmbit del dret (advocats/des i jutges/esses), a través dels seus discursos, i el rol que li atribueixen aquests actors als mitjans de comunicació.

Es tracta d'una investigació que si bé s'engloba en el marc de les eleccions del 26 de maig de 2019 —les eleccions municipals de l'estat espanyol, les eleccions autonòmiques en dotze de les 17 comunitats autònomes i les eleccions al Parlament Europeu— es pretén enquadrar el conflicte primordialment en l'àmbit de les eleccions del municipi de Barcelona en tant que pot jugar un paper clau per la disputa de la ciutat comtal.

3.2 Objectius generals i específics

Els dos objectius generals són, d'una banda, indagar sobre quina és la percepció que té cadascun dels set actors implicats respecte del conflicte (del problema, del procés i dels actors) (1) i, d'altra banda, indagar si la visió projectada pels mitjans de comunicació sobre ells, els actors (i les seves percepcions i accions), coincideix amb la visió que en tenen els actors (2).

Com a objectius específics l'estudi es proposa:

1. Establir una anàlisi de referència sobre el conflicte.
2. Estudiar què pensa cada actor sobre el conflicte i quin considera que és el problema real (1).
3. Estudiar quines accions emprenen (1).
4. Estudiar quines propostes plantegen i quins objectius se'n deriven (1).
5. Estudiar com legitimen la seva postura (1).
6. Analitzar, des del punt de vista de l'anàlisi crític del discurs, el tractament i l'emparaulament de 4 peces periodístiques per a contrastar-les a posteriori amb la visió que tenen els actors (2).
7. Contrastar la representació dels mitjans amb les percepcions discursives dels actors. Plasmar una visió crítica sobre la posició de cada actor.

3.3 Hipòtesis generals i específiques

La hipòtesi general és que es fa una cobertura simple i poc contrastada del conflicte dels *narcopisos*. Les hipòtesis específiques que se'n deriven són les següents:

H1: Els diferents actors reafirmen les seves posicions i les seves decisions.

H2: Les reaccions dels actors són diferents i discrepants.

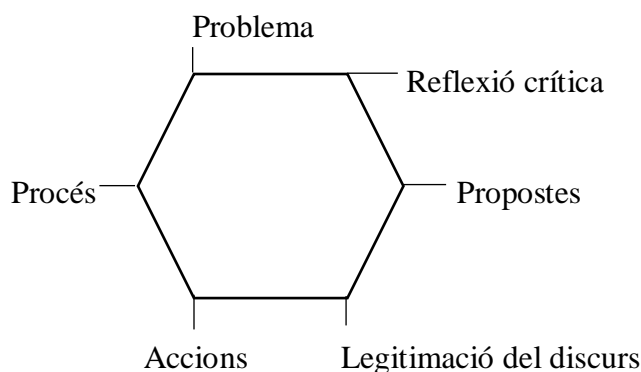
H3: Els quatre mitjans de comunicació elegits projecten una visió limitada del conflicte pel que fa al nombre i a la varietat dels actors als quals donen veu (donen veu a pocs actors i sempre són els mateixos: veïns, govern i associacions).

H4: Els quatre mitjans de comunicació elegits empren un vocabulari i unes expressions que tenen una connotació negativa.

3.4 Corpus i mostra

Per a la primera part de l'estudi —saber quina és la percepció que té cada actor sobre el conflicte dels *narcopisos*— s'ha creat la figura del *polígon conflictual* (vegeu figura 1), amb la qual es recollirà, de manera visual, les respostes de les entrevistes semi dirigides que s'han fet als implicats. El polígon conflictual és una adaptació de la figura del triangle de les tres “P”, concepte que va ser introduït per Jean Paul Lederach en els seus estudis sobre resolució de conflictes i mediació. En aquest sentit, s'ha optat per un polígon perquè permet mostrar millor la visió polièdrica del conflicte.

Figura 1:

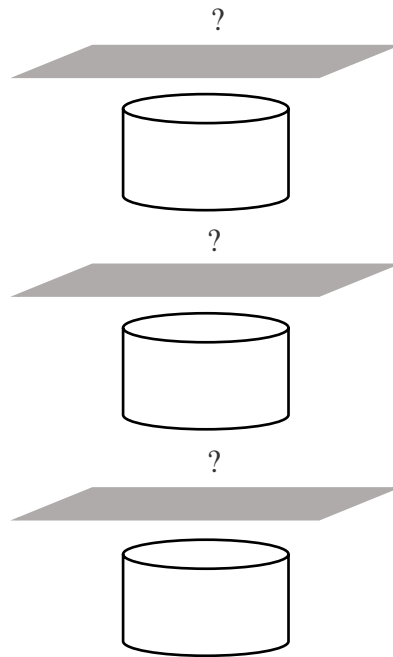
Aquest polígon quedarà igualment subsumit en una taula (vegeu figura 2) que permetrà l'ampliació i la clarificació de les respostes dels actors.

Figura 2: taula

Actor	Problema	Procés	Accions empreses	Legitimació del seu discurs	Propostes	Crítica
Veïns i veïnes (Acció Raval)						
Narcotraficants						
Ajuntament de Barcelona						
Àrea de Reducció de Danys de determinades organitzacions o els Centres d'Atenció Sociosanitaris (CAS)						
Usuaris/àries de drogues / consumidors/es de drogues						
Mossos d'Esquadra – Guàrdia Urbana						
Advocats/des						
Jutges/esses						

Així mateix, es representarà un cilindre intersectat que procurarà assenyalar, per a cadascun dels actors, quines són les causes que creu que hi ha darrere dels *narcopisos*. Aquesta figura, a manera d'iceberg, és necessària per entendre quines considera que són les arrels del problema cada actor.

Figura 3:

Per a la segona part del treball —indagar si la visió projectada pels mitjans de comunicació coincideix amb la visió que tenen els actors— el corpus textual són 4 peces audiovisuals dels telenotícies dels 4 canals de televisió amb més audiència a Catalunya: TV3, La Sexta, Antena 3 i Telecinco.

D'una banda, els canals s'han elegit en funció l'audiència acumulada durant el 2018. Així doncs, segons les dades publicades a l'Idescat, el canal de televisió amb més audiència a Catalunya al 2018 va ser TV3, amb un 27,7%. Altrament, pel que fa a les cadenes privades més vistes van ser Antena 3 (26,8%), Telecinco (24,6%), i La Sexta (24,7%).

D'altra banda, les peces de TV3 i de Telecinco han estat escollides en data 29/10/2018 atès que és quan es va produir, tenint present el moment en què s'està escrivint aquest treball, l'última macrooperació policial que va causar 55 detinguts al districte de Ciutat Vella. Respecte les peces de la Sexta i Antena 3, com que no s'han trobat referències de la macrooperació en els seus telenotícies, s'han pres les peces en data del 22/10/2018 i 14/09/2018.

Així doncs, malgrat que no s'han pogut prendre les mateixes dates per a tots els mitjans perquè no tots van fer difusió de la macrooperació policial del 29/10/2018, s'ha considerat que les notícies d'Antena3 i La Sexta també tenien suficient rellevància informativa i totes elles acabaven posant igualment aquest conflicte en el centre del debat polític.

Les peces s'han descarregat dels portals online dels canals de televisió i són les següents:

- Macrooperació policial contra els narcopisos a Barcelona amb més de 50 detinguts (TV3: 29/10/2018)
- “Se traspasa narcopiso. Clientela fija: adictos a la heroína, al crack y a mucho más”, el anuncio que denuncian los vecinos del Raval (Antena 3: 22/10/2018)
- Macrooperación policial contra los narcopisos en Barcelona (Telecinco: 29/10/2018)
- Ada Colau quiere multar hasta con 900.000 euros a los grandes propietarios que tengan pisos vacíos en el centro de Barcelona para acabar con los narcopisos (La Sexta: 14/09/2018)

3.5 Fitxa d'anàlisi i procediment

Per a verificar la primera i la segona hipòtesi es duran a terme entrevistes semi-dirigides. Aquesta metodologia qualitativa permetrà, d'una banda, una certa flexibilitat a l'hora de d'entrevistar als interlocutors ja que s'elaboraran preguntes tancades —iguals per a tots els entrevistats— així com d'obertes i diferents tenint present el perfil de cada actor.

Per a la tercera i la quarta hipòtesi, en canvi, s'ha dissenyat una fitxa d'anàlisi que consta d'una part tècnica i d'una part analítica per a saber quin tractament i emparaulament han fet el mitjans sobre el conflicte dels *narcopisos*. L'elaboració d'aquesta fitxa s'ha fet seguint les directrius proposades a l'estudi *Anàlisi de la cobertura informativa de la delinqüència relacionada amb immigració*.

Exemple:

FITXA TÈCNICO - ANALÍTICA	
Fitxa tècnica	
Titular:	
Durada:	
Fonts implicades (actors als quals se'ls dona veu):	
Accions adjudicades als actors:	
Reproducció – Transcripció:	
Fitxa analítica	
Fragment rellevant per a H X:	
Proposició continguda:	
Paraules clau amb connotació negativa: Ex. narcotraficant, drogoaddicte, drogodependent, etc.	
Crítica:	

4. Resultats

En aquest apartat s'exposaran els resultats dels dos blocs de la investigació. D'una banda, doncs, es mostraran els resultats de l'estudi dels discursos dels diferents actors i, de l'altra, l'anàlisi de les quatre peces audiovisuals seleccionades, en les quals s'han distingit les diferents proposicions contingudes dels fragments rellevants seleccionats.

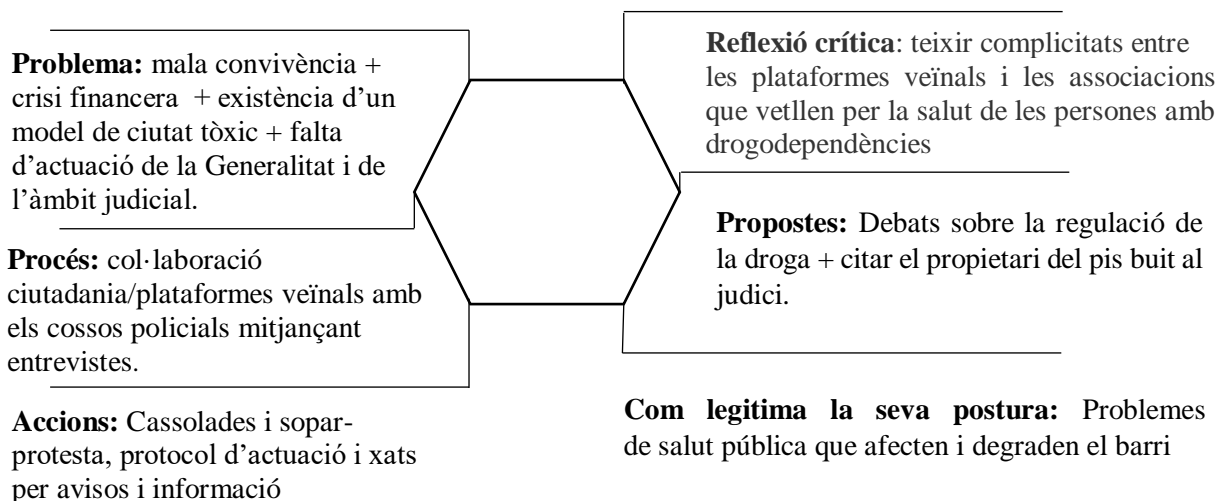
4.1 Anàlisi dels discursos dels actors

Aquest apartat segueix una metodologia qualitativa i pretén donar resposta a les hipòtesis 1 i 2: “Els diferents actors reafirmen les seves posicions i les seves decisions” (H1) i “Les reaccions dels actors són diferents i discrepants” (H2).

Per a cadascun dels actors es desenvolupa la figura del polígon conflictual, una figura que pren com a referència les tres facetes —o les tres “P”—proposada per John Paul Lederach i participant, parcialment, de la proposta de Gabriel Chancel a *Anàlisi de la cobertura informativa de la delinqüència relacionada amb immigració*; i la figura del cilindre intersectat, que prové de la proposta de Giró a *Enfoques analíticos críticos sobre el discurso de la cobertura informativa de conflictos*

4.1.1 Els veïns i les veïnes

El punt de vista del veïnat sobre el conflicte dels *narcopisos* s'ha recollit a través de l'entrevista al Sr. Ángel Cordero, de la plataforma veïnal Acció Raval.

Acció Raval considera que les dinàmiques de la crisi financera van deixar buits molts dels habitatges del barri. D'aquesta manera, les màfies de les drogues van reinventar la seva manera de traficar i van començar a dur a terme la tasca il·lícita a l'interior dels habitatges per tal de ser menys vistos i, per tant, tenir més impunitat. Això va donar a lloc, de facto, a una mala convivència. Per a la plataforma, “no es que estemos luchando contra la droga

en sí, nosotros luchamos contra la mala convivencia que genera el narcopiso y estas nuevas maneras de traficar”. Així doncs, per a Acció Raval l’habitatge és un element clau, perquè, segons Ángel Cordero, “lo que sí que hemos demostrado es que dando uso a la vivienda el fenómeno narcopiso—hablamos de narcopiso, otra cosa es la venta de drogas, que es diferente—queda de alguna manera fuera.”

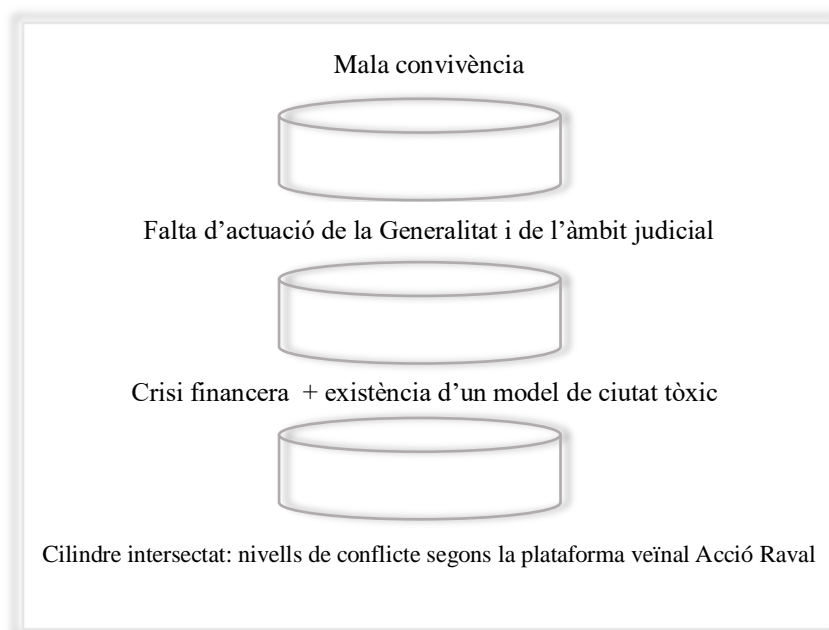
Tanmateix, tot això ve donat per l’aposta d’un model de ciutat que promou la degradació i l’expulsió de la gent del barri—tenint present que és un barri de treballadors—i per convertir-lo “en una altra cosa”, afirma Cordero. Aquesta degradació, que inclou el fenomen dels *narcopisos*, té afectacions directes a nivell de salut (ansietat, estrès, desesperació, etc.)

Per aquest motiu, s’han teixit aliances amb l’Ajuntament i els cossos policials, encara que aquesta ha tingut diverses fases: “Lo que sí que te diría es que ha habido varias fases en nuestra lucha. De pasar a que nadie nos escuchaba a tener que escuchar que la policía nos decía que no les salía rentable perseguir el menudeo... Menos mal que en este caso el Ayuntamiento desde el minuto 1 que dijimos que estaba pasando esto nos atendió y nos hizo entrevistar con las policías.” Val a dir que, des d’Acció Raval, troben a faltar la presència de la Generalitat, ja que és qui té competència directa sobre el tràfic de drogues, i a la Justícia que, podria agilitzar-se i ser més flexibles a l’hora de facilitar ordres judicials, tenint en compte que és una qüestió que ha estat denunciada reiteradament pel veïnat.

No obstant això, creuen que van pel bon camí en tant que la seva pressió ha permès reduir el nombre de *narcopisos*, de la setantena a deu. Amb tot, Acció Raval va proposar un protocol d’actuació, del qual disposa el consistori, i continua realitzant protestes a través de cassolades i sopars-protesta i defensa l’autogestió a partir de xats compartits amb el veïnat. Consideren, però, que no és possible una política de consens en el conflicte.

D’ara en endavant, la plataforma estima que és important establir debats sobre la regularització de les drogues: “pedimos que nos demos la oportunidad como sociedad de crear unas asambleas o unos debates en el cual se empieza a debatir qué posibilidades hay de regularizar la droga”.

Aportació: falta teixir aliances entre les plataformes veïnals i les associacions que disposen d’àrees de reducció de danys i que treballen amb els/les usuaris/àries de drogues.

4.1.2 Els/les **narcotraficants**

El punt de vista dels narcotraficants no ha pogut ser recollit ni analitzat. La sol·licitud d'entrevista a un intern i a una interna del Centre Penitenciari Brians 1 (el CP Brians 1 té tant interns com internes) presentada a la Secretaria de Mesures Penals, Reinserció i Atenció a la Víctima, del Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya, va ser denegada ja que “la persona a entrevistar pot ser localitzada directament a la ciutat i, per tant, es pot fer directament des d'un periodisme de carrer, o mitjançant altres procediments, sense haver de sotmetre als interns o internes a la qüestió de tenir que optar a fer una entrevista, sota la influència de l'especial relació de subjecció en la qual es troben.

Finalment, cal tenir en consideració que aquest treball de finalització de grau, té per objectiu cobrir un enfoc periodístic i fenomenològic, però que no està lligat a l'àmbit de les mesures de privació de llibertat, des de qualsevol dels seus àmbits d'intervenció de tractament i rehabilitació: educació social, criminologia, pedagogia, treball social, psicologia, etc. amb la qual cosa, les aportacions sobre el sistema penitenciari, quant als possibles resultats i les seves aplicacions, són escasses.”

Val a dir que la sol·licitud es va fer pensant en la integritat física i moral de l'estudiant ja que l'accessibilitat a les persones dels *narcopisos*, a nivell de carrer, presenta un risc important tal i com em varen advertir coneixedors que han treballat aquesta qüestió⁶.

⁶ El Sr. David Pere Martínez Oró, cap de la Unitat de Polítiques de Drogues de la UAB, va assessorar-me a l'hora de buscar perfils amb drogodependència a través de conductors o *sherpes*.

Era important poder parlar amb un perfil que no estigués en persecució immediata per reflexionar sobre la seva trajectòria vital i la seva percepció sobre el conflicte, ja que és poc probable que se li permeti expressar-se en altres contextos i que, a més, surti reflectida en alguna peça periodística.

Així mateix, els tempos d'espera també han allargat el moment de buscar una alternativa. Si bé el contacte amb la responsable de Planificació i Projectes Estratègics de la Generalitat de Catalunya es va fer el 18 de març i la contestació amb la tramesa dels “Requisits i documentació per a l'autorització d'accés a dades, fitxers i informació referents a les persones ateses en l'àmbit de la Secretaria de Mesures Penals, Reinserció i Atenció a la Víctima” es va rebre el 21 de març (i la informació sol·licitada es va enviar el 28 de març), la denegació de la petició no es va fer fins al 30 d'abril.

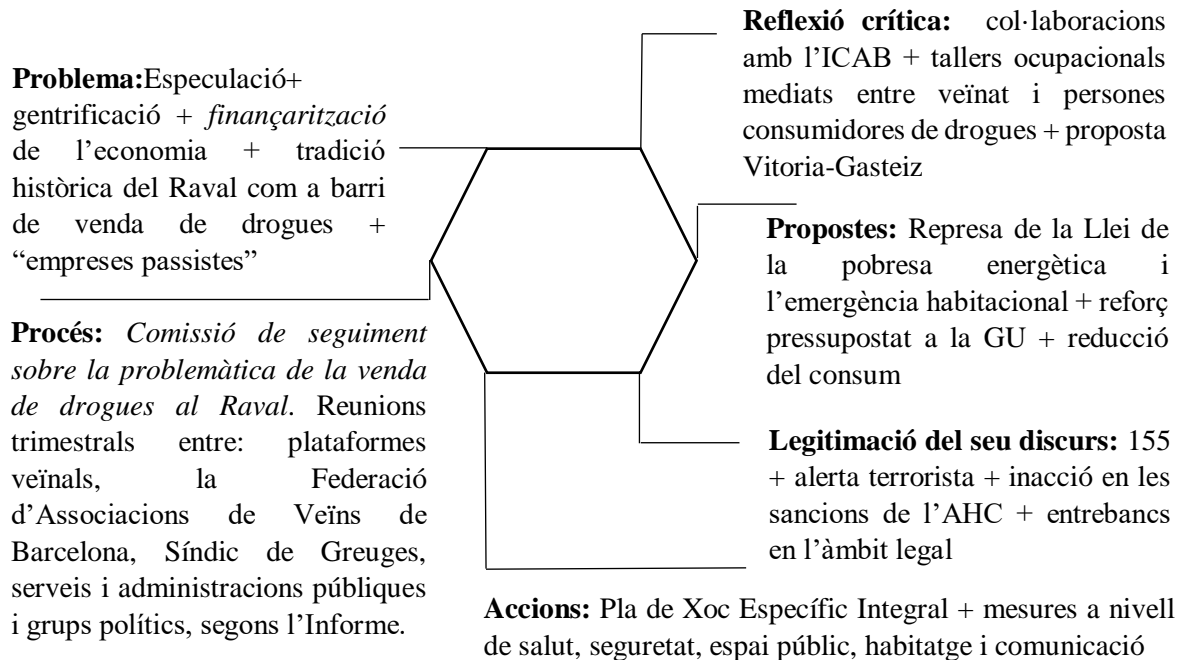
En la mateixa línia, cal mencionar que l'Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB) també em va denegar la possibilitat d'entrevistar a un/a consumidor/a de drogues del Centre d'Atenció Sociosanitària – Sala Baluard pels següents motius: “Ho sentim molt, però no podem ajudar-te. El que demanes és una història personal i nosaltres no podem facilitar contactes d'usuaris en aquest sentit.”

Aquesta font, doncs, s'ha pogut aconseguir a través de vies extraoficials.

Vegeu els documents a l'annex.

4.1.3 L'Ajuntament de Barcelona

La perspectiva de l'Ajuntament de Barcelona s'ha pres a partir de l'entrevista a la Sra. Eva Alfama, consellera del Districte de Ciutat Vella.

L'Ajuntament de Barcelona al·lega que el conflicte dels *narcopisos* té a veure amb les males condicions i la deixadesa dels habitatges del barri i la seva tradició històrica en relació al tràfic de drogues. Ambdues qüestions van lligades a l'especulació immobiliària: els pisos buits del Raval seran més rendibles a llarg termini i, en tant que situats en el centre històric de la ciutat, el seu valor incrementarà. Alfama assegura que "tens locals que estan cobrant 20.000€ de lloguer al mes" i que, malgrat que des de l'Ajuntament havien mirat de comprar una finca, la va acabar comprant "una empresa, d'aquestes que són *passistes*, que es dediquen a vendre-ho a algú altre i, amb 2 mesos, es va triplicar el preu." Però Alfama també alerta del nou fenomen de *finançarització*, és a dir, "tots aquests fons en realitat no volen els pisos per llogar, o sigui, els és igual treure-li rendiment, són avals per aconseguir diners per una altra cosa. I això és un mecanisme que està molt estudiat, per exemple, a Londres o a altres ciutats globals, que el que fa és matar zones senceres, perquè ho compren fons d'inversió que simplement ho fan servir com a garantia per aconseguir altres coses."

Però, per al consistori, la problemàtica s'estén més enllà dels pisos de consum: molta concentració de gent, soroll, massificació turística, problemes d'habitatge...

A més, consideren que hi ha una inacció destacable per part del Govern, a causa, parcialment, del 155—“no hi havia un comandament polític amb qui poguessis parlar”, afirma Alfama—, però també s’han desplaçat bona part dels recursos a l’alerta terrorista. Així mateix, recalquen la manca d’actuació a l’hora de sancionar els propietaris de pisos buits que hauria de fer l’Agència de l’Habitatge de Catalunya.

Així doncs, remarquen la solitud com a administració durant tot el procés—malgrat tractar-se d’una qüestió nacional, no de ciutat—i la seva destinació de recursos econòmics, que ascendeix als 6 milions d’euros que s’han distribuït entre salut (més equips d’educadors, ampliació de l’horari dels CAS i la seva reubicació i increment de la plantilla...), seguretat, espai públic i habitatge (elements recollits en el Pla de Xoc Específic i Integral que ha contemplat accions com l’increment de la presència uniformada, la detecció d’habitatges buits i gestionar-ne els cedit al consistori a través de la borsa d’habitatges, el reforç als serveis de salut amb, per exemple, l’obertura del CAS Baluard obert 24h eventualment), comunicació (*flyers* informatius sobre el pla de xoc) i “comunicació i cooperació interinstitucional” (reunions amb la fiscalia en relació amb les armes blanques, reunions amb el Dept. Interior, creació d’un grup de treball amb totes les forces polítiques municipals per fer el seguiment de la qüestió, etc.) Totes aquestes accions estan recollides en l’*Informe Situació actual de la problemàtica de les drogues al Raval i intervencions realitzades*. Tot això ha permès, segons Alfama, tancar, “des del 2017 entre Mossos i Guàrdia Urbana, 170 pisos de venda”

El procés per abordar de forma integral el conflicte s’ha fet a través d’una Comissió de seguiment que ha comprès la problemàtica de forma transversal, des de la seguretat, la vessant legal, social, de salut i econòmica. Aquesta comissió es reuneix de forma trimestral entre les associacions veïnals, la Federació d’Associacions de Veïns de Barcelona, el Síndic de Greuges, les administracions públiques i els partits polítics del districte.

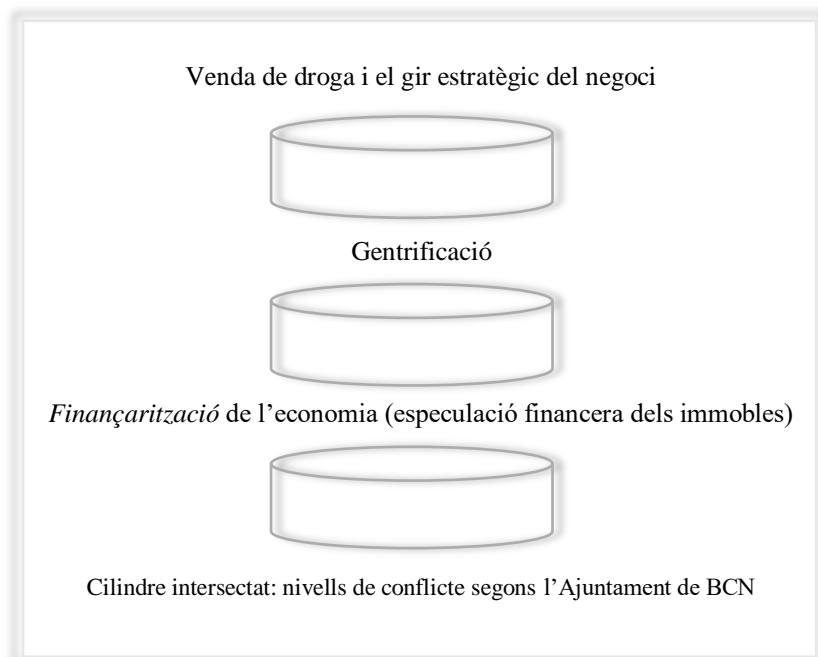
Amb tot, el consistori pressionarà amb la Llei de la pobresa energètica i l’emergència habitacional, en què “tu no pots tenir els pisos dos anys buits, o sigui, hi ha eines per sancionar aquests fons que ho facin”, afirma Alfama. També s’ha pressupostat la presència de la Guàrdia Urbana i es vol treballar per reduir el consum.

Pel que fa al consens polític, “a nivell de ciutat, la política de drogues històricament ha estat una política de grans consensos. Però, en general hi havia com un acord tàcit que els temes de drogues es parlen amb tots els grups polítics. O sigui, s’intenta no fer partidismes sobretot perquè “no gana nadie”, perquè és un tema de salut pública, epidèmies i tal”, diu

Eva Alfama. Aquesta afirmació, doncs, queda bastant allunyada de la percepció de consensos d'Acció Raval i, respecte al debat de la droga, consideren que aquest ha de tenir cabuda a l'agenda d'un altre nivell de competència.

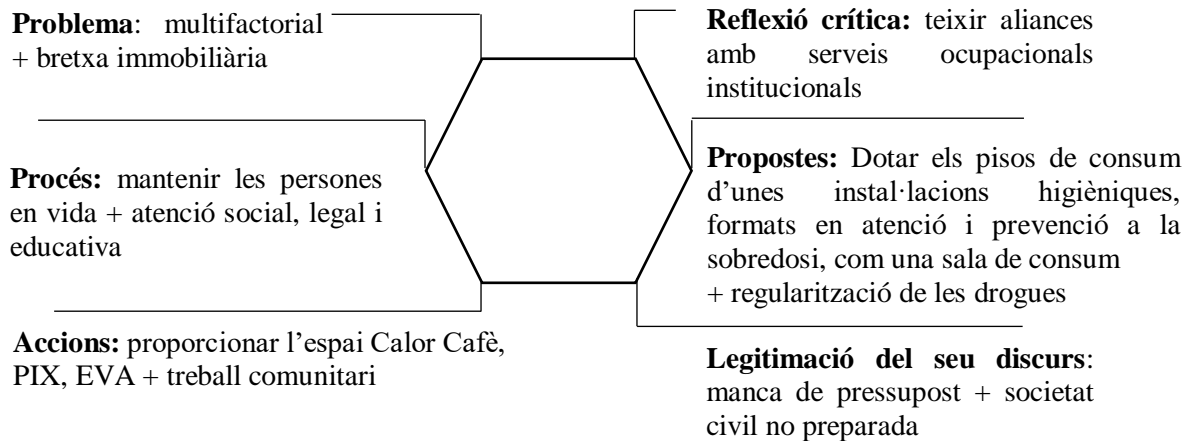
Aportació: malgrat que l'Ajuntament i l'Il·lustre Col·legi de l'Advocacia de Barcelona (ICAB) participen en una prova pilot conjunta perquè aquest darrer faciliti assistència jurídica gratuïta a les persones del districte de Ciutat Vella, cal aprofundir en aquesta col·laboració amb la finalitat d'estudiar, pels actors, noves oportunitats. A més, fora oportú establir tallers ocupacionals mediatos en què participessin tant veïns/es com persones amb alguna drogodependència.

En darrer lloc, l'Ajuntament de Barcelona podria contemplar mesures de prevenció—enfocant, així, la seguretat des d'un altre angle—com les que es varen adoptar a la ciutat de Vitoria-Gasteiz per reduir la delinqüència: “durant el mandat de l'alcalde José Ángel Cuerda, es va establir de manera simultània la persecució i possible sanció als delinqüents—de la qual s'encarregaria l'administració de justícia— amb accions de prevenció orientades a l'autor del delictes i el seu entorn, per tal de saber les raons —personals, familiars, socials— de les seves actituds i, naturalment, posar-hi remei. Les actuacions van fer que Vitoria-Gasteiz esdevingués la població amb l'índex de delinqüència més baix de tot l'estat.” (Centre Delàs d'Estudis per a la Pau, 2019)

4.1.4 Àrea de Reducció de Danys de determinades organitzacions o els Centres d'Atenció Sociosanitaris (CAS)

La posició dels serveis d'atenció als consumidors/es o usuaris/àries de drogues que disposen d'àrees de reducció de danys s'ha fet a través de la treballadora social, la Sra. Raquel Martínez, que treballa en una organització que opera a Barcelona.

Els serveis que disposen d'àrees de reducció de danys per a l'atenció a les drogodependències consideren que el conflicte dels *narcopisos* és multifactorial, és a dir, respon a causes múltiples que conflueixen en un mateix escenari. Es destaca, però, la relació directa amb la problemàtica de l'habitatge: “Los pisos de consumo no solo es un acontecimiento que tiene que ver con el consumidor y con el vendedor, sino que es un movimiento social y político. Siempre ha habido pisos de consumo, pero quizás han aumentado más porque ha aumentado más la brecha inmobiliaria”, destaca Martínez.

Aquests serveis tracten de donar atenció a les persones sense llar i que estan en situació de consum de droga, ja sigui per via intravenosa o fumada. La seva tasca se centra, un cop els usuaris i les usuàries han passat una entrevista, en abordar les necessitats bàsiques de les persones: “A nosotros, desde reducción de daños, lo que nos interesa es que esa persona siga con vida. La recogemos o la acompañamos como quiere ser acompañada y la dejamos donde quiere ser. O sea, no hay ninguna intervención más allá... es así, reducción de daños”, afirma Martínez.

Així, disposen del Programa d'Intercanvi de Xeringues (PIX), l'Espai de Venopunció Assistida (EVA) i la sala Calor i Cafè, un espai considerat com la matriu del servei: “Es como lo más parecido a un salón de casa y desde allí se gesta todo. O sea, trabajamos mucho con la vinculación, con lo informal. Entonces, toda persona que es perfil y es usuaria y se le conoce ya como “apto” o “apta” para entrar al servicio, para por Calor

Café.” La sala Calor i Cafè està destinada, exclusivament, a les persones sense llar. Tanmateix, les persones que disposin d’habitatge poden fer ús tant del PIX com de l’EVA. També es desenvolupen tasques comunitàries com la recollida de xeringues en els espais on els usuaris i usuàries freqüenten i saben on n’hi ha. En aquest sentit, es considera que els consumidors son “agents principals i amb potencialitat en el seu propi procés”.

A més, proposen concebre els pisos de consum com espais dotats de les condicions higièniques i amb personal format per tal que les persones hi puguin anar a consumir a qualsevol hora del dia, tenint present que els serveis que depenen de les administracions o que son de titularitat privada no obren les 24h. Així mateix, posen sobre la taula la regularització de les drogues, de la mateixa manera que la plataforma veïnal Acció Raval: “Sí, por supuesto. Porque todos estos pactos se podrían trabajar. Así estamos hablando desde el silencio, desde lo no dicho, desde qué agentes participan y qué no, desde todos unos códigos... es complicado”, afirma Raquel Martínez.

No obstant això, destaquen que la societat civil no està preparada ni mentalitzada per acollir aquestes persones en tant que perfil estigmatitzat: “Cuando hemos implantado el programa todo el mundo te dice: “sí, muy interesante, pero no en la puerta de mi casa”. Entonces siempre hay esta conciencia de “sí, yo lo entiendo, pero esto no lo quiero ver”. Es como esta concepción del niño de que si no lo miro no existe, si no está en mi día a día no existe, no hay”.

Cal destacar en aquest apartat també els Centres d’Atenció Sociosanitària (CAS), que són titularitat de l’Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB), de tal manera que reben finançament. En el cas de les organitzacions que operen a la ciutat i que són privades, però, necessiten de les donacions que fan tant els ens públics com els privats, el que provoca que la seva capacitat d’influència sigui limitada. De fet, en el cas entrevistat, el 2019 l’han començat amb una reducció del pressupost en un 30%, per la qual cosa ha tingut un efecte directe en l’horari d’atenció, que s’ha reduït.

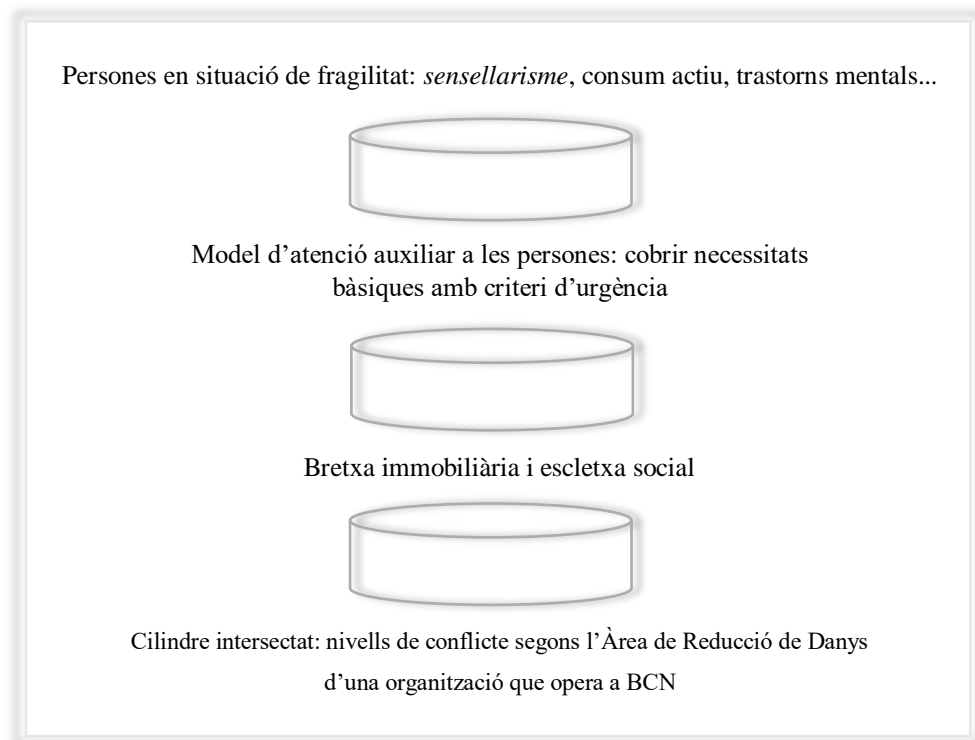
Per aquest motiu, reivindiquen la implicació a nivell polític, ja que s’hauria de destinar un pressupost més ample i, sobretot, replantejar les actuacions: “los cuerpos de seguridad no son cuerpos para trabajar con... claro, ahí es un replanteo que no tiene nada que ver con... O sea, yo creo que el cuerpo de seguridad tiene otro tipo de trabajo, que no tiene nada que ver con el nuestro.”

En darrer lloc, pensen que una política de consens és difícil i exigeixen que es deixi treballar amb independència: “Dada la situación social, educativa y tal, no. Pero creo que

también lo bueno es que uno haga lo que sabe hacer. Yo no me voy a meter en política... que el político no se meta en lo que no sabe.”

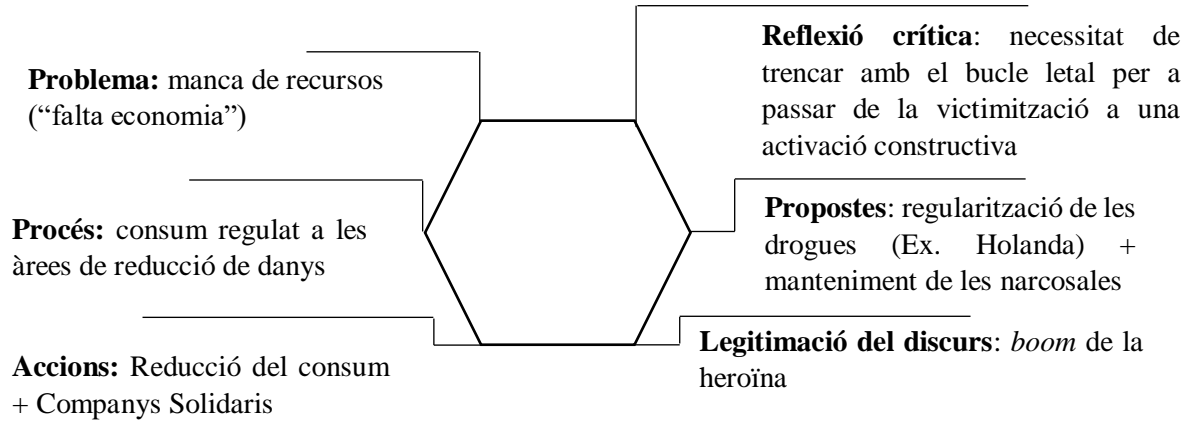
Aportació: Caldria buscar acords a altres nivells per a trencar el bucle letal en què viuen aquestes persones. Les persones realment estan insertes en la societat quan són subjectes actius i elles se senten com a tal, és a dir, amb un grau d'autonomia per prendre les decisions sobre la seva vida quotidiana. A més, entenem que cal una acció política solidària al marge de la partitocràcia.

Cal destacar que des de l'Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB) se'm va denegar la possibilitat

4.1.5 Usuaris/àries o consumidors/es de drogues:

El punt de vista d'una persona que consumeix en actiu i que freqüenta pisos de consum s'ha recollit a través de l'entrevista al Sr. Eric Alonso (es tracta d'un pseudònim adoptat per preservar la identitat de la persona) i amb l'acompanyament de Raquel Martínez.

Per a Eric Alonso no és possible tendir ponts amb el veïnat. És conscient que les persones estan “fartes” de les constants baralles i de la inseguretat: “No. Puentes no, porque...A ver, ellos lo ven porque hay gente que la lía, bebiendo cerveza, hay peleas cada dos por tres... Y claro, ellos... no por los centros, porque los centros son una ayuda aquí. Pero ¿qué pasa? Que se pelean y tal y la gente ya está harta. Hombre, es que siempre hay peleas. Hoy ha habido cuatro peleas ya y ayer hubo cinco. Cada día hay peleas y peleas. Estoy harto yo de esto.”

Tanmateix, veu factible la possibilitat de desenvolupar un treball comunitari però, al seu parer, la falta de recursos ho impedeix. De fet, tenia la idea de tirar endavant un centre per a toxicòmans en què hi hagués col·laboracions econòmiques (per part dels que disposessin de recursos), o bé, aquells que no els fos possible, haurien de treballar-hi. Però les disputes familiars van impedir seguir amb el projecte. En aquest sentit, ara ja fa anys que no té contacte amb la seva família. A més, la possibilitat d'endegar un projecte d'aquestes característiques amb amics/gues no és possible ja que no en té: “en la calle no se tienen amigos”, afirmava Martínez, que acompanyava aquesta entrevista.

Alonso va començar a consumir a causa del *boom* dels anys 80, quan tenia 14 anys. Va ser condemnat a 20 anys de presó per delictes contra la salut pública—vendre pastilles—i per robatoris amb violència. Així mateix, assegura que és un entorn perillós, ja que va estar a punt de morir per gangrena que li havia provocat la cocaïna i, de fet, una vegada que estava en un pis de consum a Barcelona se'l va emportar el Grup Especial d'Operacions (GEO) del Cos Nacional de Policia. Pensa que aquests pisos de consum,

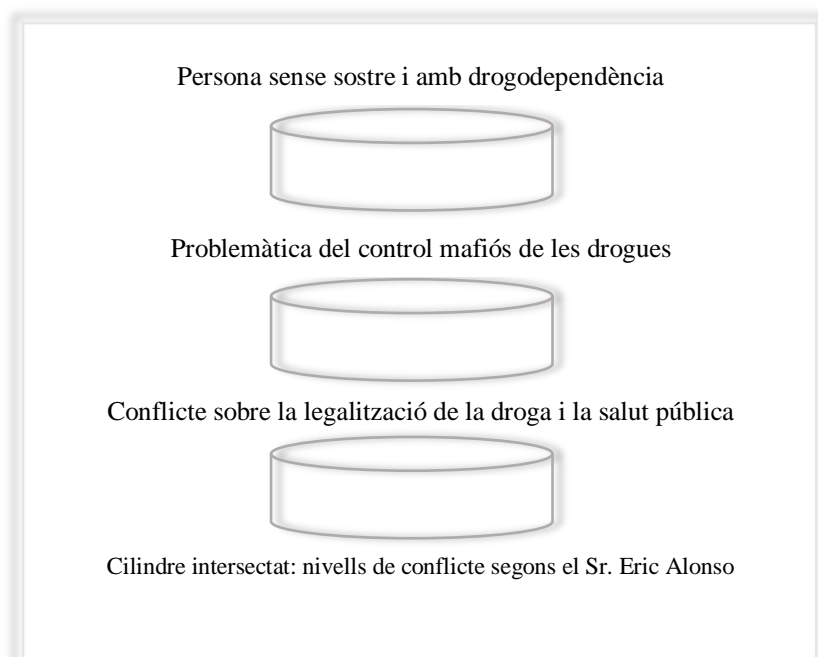
però, poden ser una bona opció abans que haver de consumir al carrer: “¿En un piso de consumo! Donde nadie me vea. Me da mucha vergüenza que me vea un niño pequeñito o una mujer con un niño. Me da mucha vergüenza. O venir aquí.”

Amb tot, destaca que els serveis a les drogodependències han empitjorat, ja que assegura que abans s’estava més tranquil. A més, critica el tancament de les *narcosales*: “Yo las narcosalas no sé la verdad porque las cierran, yo lo veo una tontería, porque tarde o temprano si no es en la calle, es en otro sitio...pero consiguen droga... Oye, si la gente va a volverse a drogar. Si no es por el sitio es por otro, lo van a conseguir.”

També pensa que seria bo reconsiderar propostes com les d’Holanda on faciliten dosis d’heroïna a les farmàcies, sempre sota prescripció mèdica.

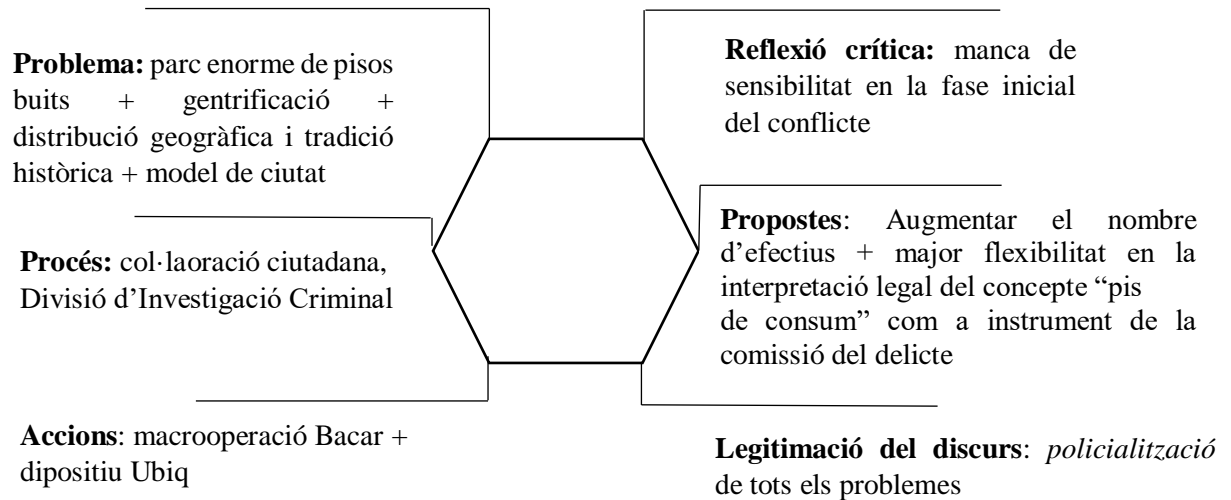
La seva prioritat, ara, recau en endegar el seu projecte amb Companys Solidaris, una ONG que treballa amb persones excloses de la societat. Finalment, aporta la seva pròpia lliçó: “Que nunca pruebes ni la cocaína, ni la heroína, ni anfetaminas, ni mierdas, ni porros, nada. ¿Qué te quieres beber un cubata el día que sales, un viernes? Bébetelo, bébetelo. Pero no consumas nada más, ni éxtasis, fuera. Eso te va a arruinar la vida. Te lo aseguro. Yo he conocido chicas como tu y han acabado... bueno ahora están en el foso, y empezaron con 21 años.”

Aportació: Necessitat de trencar amb el bucle letal per a passar de la victimització a una activació constructiva. S’ha d’entendre que aquest pas no el pot fer sola la persona sinó que necessita, a banda dels serveis de reducció de danys, mediadors socials que incideixin tant en la part afectiva com en la part d’inclusió sociolaboral a partir de les habilitats personals i de les seves capacitats per a aprendre.

4.1.6 Mossos d'esquadra – Guàrdia Urbana:

La mirada dels cossos de seguretat ha estat presa a través dels cos dels Mossos d'Esquadra amb l'entrevista feta a l'intendent Antoni Sánchez, cap de l'Àrea Bàsica Policial (ABP) Ciutat Vella, i amb l'acompanyament de la responsable de Gabinet de Premsa.

Des de la perspectiva dels Mossos d'Esquadra l'existència d'un parc d'habitatges buits— 400 pisos buits en 1,1 km² amb 50.000 habitants—, la gentrificació, la distribució geogràfica de carrers, la tradició històrica com a barri xinès i el fet que la “marginalitat” es trobi al centre juntament amb “l'oci, el turisme i la vida nocturna”, representen els elements clau en relació amb el conflicte dels *narcopisos* al Raval.

Per abordar la problemàtica, tant els Mossos d'Esquadra com la Guàrdia Urbana col·laboren amb el veïnat. A més, han anat pis per pis per tal de veure l'estructura de la xarxa i la relació entre els implicats.

Així mateix, han tingut la implicació de la Divisió d'Investigació Criminal, del mateix cos, i han creat un equip conjunt amb l'ABP Ciutat Vella. El resultat va ser la macrooperació policial del 29 d'octubre de 2018.

També han endegat el dispositiu Ubiq, que és “un abocament de recursos regionals per tenir més visibilitat i efectivitat al carrer. Es va utilitzar per fer pressió directa davant dels narcopisos que quedaven. És a dir, sense demanar ordre judicial el que fèiem era asfixiar el negoci”, afirma l'intendent Sánchez. De fet, amb aquest mètode han aconseguit tancar 22 pisos. Així doncs, Sánchez assegura que “si em portessin 100 Mossos més tindria feina per a ells, sense cap dubte. Hi ha feina per a tots”, a manera de proposta indirecta.

Tanmateix, pensen que, de totes maneres, encara hi ha algun actor que no està fent la seva feina: “Algú no està fent la seva feina, segurament. A nivell, no sé, jo no entro, nosaltres

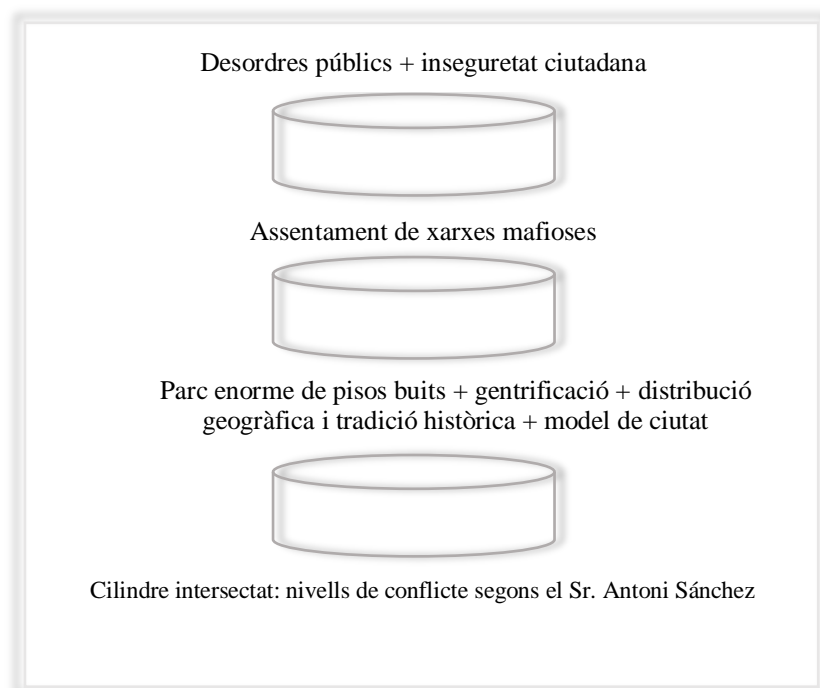
no fem mai política, si a nivell municipal, de govern autonòmic o central... si s'ha de canviar la política d'habitatge d'aquest país per tal de no permetre aquest tipus de coses... nosaltres no hi entrem, però sí que s'ha de fer la reflexió.”

En aquest sentit, defensen que l'actuació de la policia ha de ser-hi sempre com a últim recurs: “La policia acostumem a ser el primer i l'últim recurs. Segurament, sempre hauríem de ser l'últim. Però és el que ens toca fer. El que passa—és el que dic sempre a les reunions de veïns—si policialitzem tots els problemes no anem bé. Nosaltres som una part, un actor social importantíssim. A més, el model de Mossos és un model de proximitat, estem des del primer moment. Però no ho podem posar tot en mans de la policia”, defensa l'intendent.

En darrer lloc, destaca la voluntat de tendir ponts i la predisposició a l'hora de tenir una política de consens amb la resta d'acots.

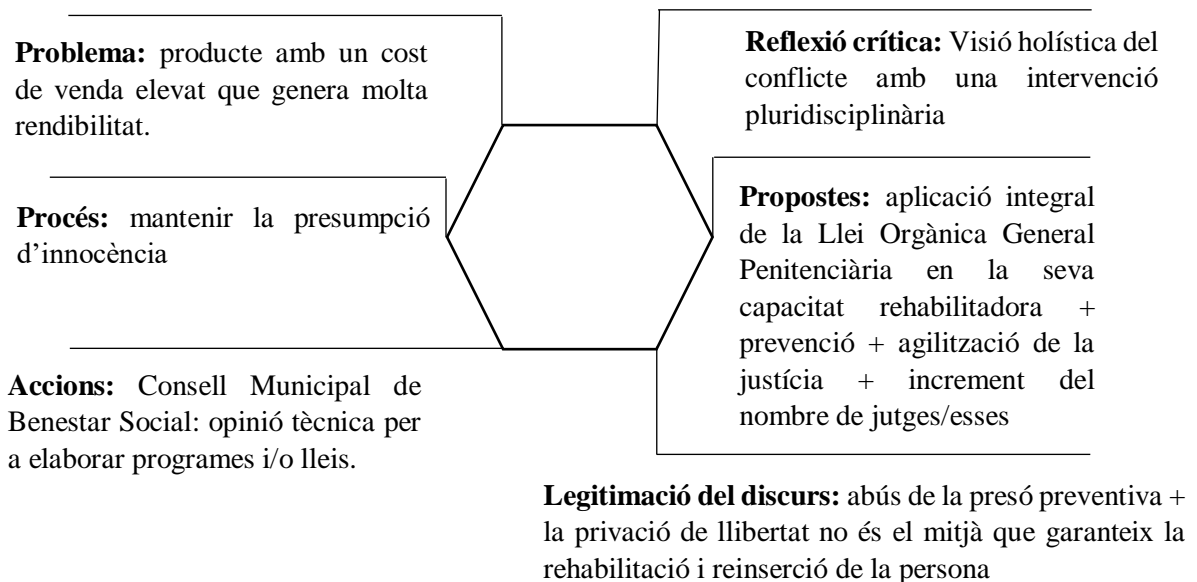
Aportació: Possiblement hi ha hagut, per part dels Mossos d'Esquadra, una manca de sensibilitat respecte a les reclamacions inicials del veïnat en la fase inicial del conflicte. Segons Acció Raval, el Mossos els instaven a no posar denúncies perquè no eren els propietaris dels habitatges que s'estaven utilitzant com a pisos de consum.

A més, també defensen que no es basen en els tempos polítics però va ser, precisament, el consistori l'actor que va posar en contacte el veïnat i el cos policial per tal promoure la col·laboració i abordar la problemàtica.

4.1.7 Advocats/des:

El punt de vista dels professionals del dret que es dediquen a defensar les persones encausades s'ha extret a partir de l'entrevista al Sr. Francisco Blázquez Martínez, President de la comissió de drogues de l'Il·lustre Col·legi de l'Advocacia de Barcelona (ICAB).

Des de la perspectiva de Francisco Blázquez Martínez, el conflicte dels *narcopisos* recau en el fet que el producte amb el qual es trafica té un cost de venda molt elevat, el que provoca una gran rendibilitat.

Per això, per exercitar bé el dret de defensa, cal establir una relació de confiança entre client i advocat per tal de saber no només les circumstàncies de fet delictiu, sinó que també conèixer les circumstàncies personals que han motivat a dur-lo a terme. A més, Blázquez assenyala la importància de la presumpció d'innocència, que sovint queda menyspreada abans de mostrar les proves que demostren la culpabilitat de l'acusat.

En aquest sentit, doncs, el president de la comissió de drogues de l'Il·lustre Col·legi de l'Advocacia de Barcelona defensa que la privació de llibertat no pot ser el mitjà per a rehabilitar les persones i per reinserir-les socialment, sinó que aquesta ha de ser l'últim recurs. Per aquest motiu, considera que la presó preventiva actualment s'està aplicant amb "massa benevolència". Així doncs, Blázquez creu que és interessant fixar-nos en els països nòrdics, ja que hi ha menys presó i destaca que "la impresión de inseguridad no la podemos extender, ni pensar que nos pueden hacer daño en todo momento. Quiero decir,

los índices de delincuencia en España —en Cataluña también—son más bien bajos en comparación con otros países.”

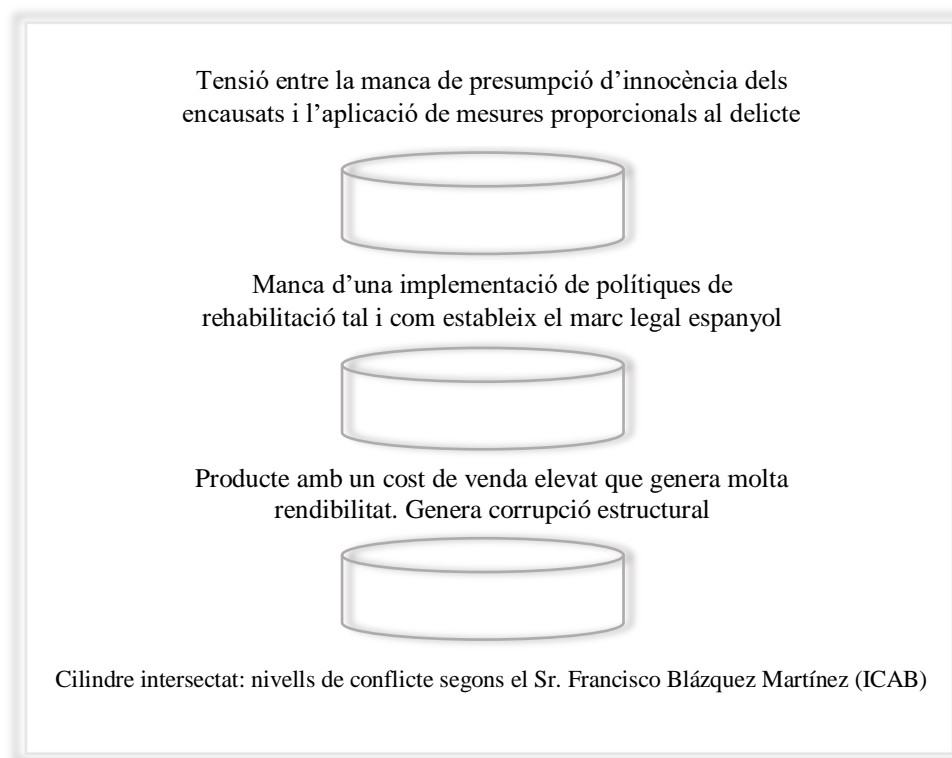
Així doncs, entre les seves propostes hi ha l'aplicació integral de la Llei Orgànica General Penitenciària que permetria preservar tota la capacitat de rehabilitació. Una altra de les propostes té a veure amb les tasques de prevenció en detriment d'una major penalitat. Cal abordar, doncs, la qüestió en el *pre* i no en el *post*, de tal manera que creu que és clau la xarxa de reducció de danys i fa una crítica severa a l'enfocament que es fa sobre la política de seguretat ciutadana, la qual s'ha d'entendre com un element de tranquil·litat i no com un element per a retallar-la: “Esto de acabar con las cosas, de las tolerancias 0, de eliminar o de pensar que una sociedad capitalista, moderna como tal, no haya delincuencias como que no haya humo... bueno. Hay niveles, que, como toda sociedad, es más progresista, más consciente de la realidad, más moderna en el buen sentido, pues exige—y esta es la línea democrática—más garantías y mejores condiciones de vida. Y eso también pasa por una seguridad.”

Així mateix, la lentitud de la justícia es converteix en un *handicap* del sistema, ja que els judicis no tenen una resposta curta i se'n dona una acumulació per la falta de recursos. A més, Blázquez considera que hi ha molts pocs jutges i jutgesses a l'estat, tan sols “cuatro mil i pico”.

Cal remarcar que Francisco Blázquez és el representant del Col·legi d'Advocats en el Consell Municipal de Benestar Social, en el qual hi ha un grup dedicat a la problemàtica de les drogues. Es tracta d'un grup interprofessional (àmbits de la salut, el periodisme, la política...) que fa reflexions tècniques permeten elaborar programes i/o lleis.

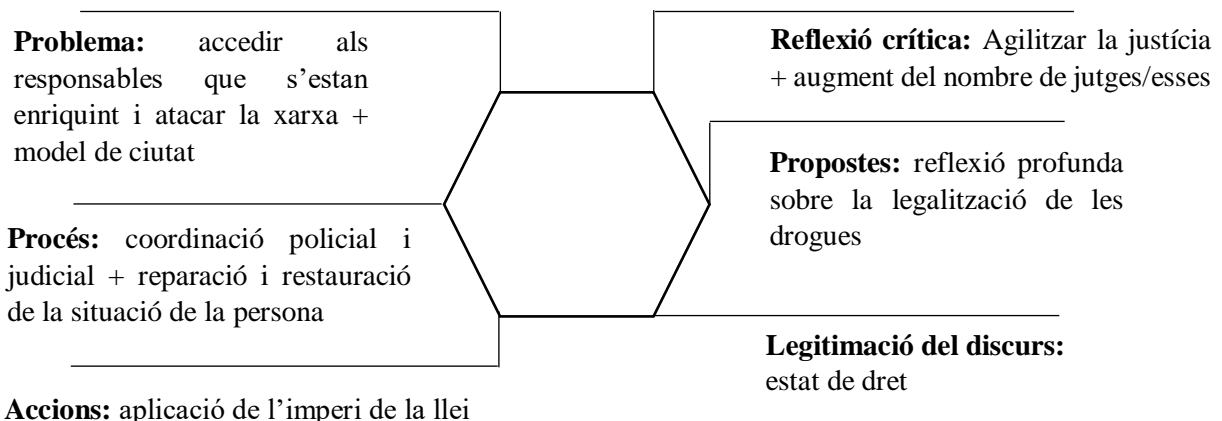
En darrer lloc, Blázquez pensa que és possible una política de consens i, de fet, com en el cas de l'Ajuntament, assegura que “hay un plan municipal de Barcelona en el que ha habido consenso siempre en materia de drogas, salvo alguna rara última excepción. Pero eso volverá. Y los narcopisos y todo lo que hablamos de droga ha de haber un consenso. Es una política social la que hay que hacer.”

Aportació: Cal tenir una visió holística de la problemàtica i no centrada únicament en els encausats. La no-presó, per ella mateixa, no garanteix res per se. És més, potser s'està promovent un sentiment d'inseguretat social i, fins i tot, l'emergència de partits de tipus radicals. Per no dir, també, que pot donar lloc a un sentiment d'impunitat de les xarxes mafioses. Estem davant d'una problemàtica complexa i multifactorial que necessita ser abordada des de tots els angles.

4.1.8 Jutges i Jutgesses:

La mirada dels jutges i les jutgesses sobre el conflicte dels *narcopisos* s'ha fet a través de l'entrevista a la Sra. Mercè Caso Señal, jutge degana de Barcelona i membre de l'associació Jutges per la Democràcia.

Per al poder judicial el problema dels *narcopisos* subjau en la dificultat de detectar la xarxa que se n'amaga i que té la capacitat de mobilitzar a tantes persones: "La clau és anar a la xarxa perquè, si no, d'alguna manera és com si anessis matant formiguetes. Si no arribes al paner no acabaràs amb el problema de persones disposades a aquest tràfic

menor i són consumidors també perquè no tenen recursos, perquè estan molt lluny de casa seva... de forma que, aquest petit comerciant, no és el problema en ell mateix, el problema és la xarxa que hi ha al darrere. El problema és atacar l'arribada de la droga, el problema és trobar qui s'està enriquint perquè la xarxa té molta capacitat per a vincular a persones", apunta Caso.

A més, indirectament destaquen que el model de ciutat contribueix a la problemàtica: "s'està transmetent la percepció que Barcelona és una ciutat lliure pel consum. I ens estem convertint en un lloc turístic per consum. Crec que ens estem equivocant transmetent aquesta imatge, i la transmetem sempre que anem a fora. Crec que hem de tenir un gran sentiment de responsabilitat que, si enviem aquesta imatge al món, vindran compradors i, si venen compradors, vindran els venedors. Per això justament hem de donar el missatge contrari, que aquí s'és contundent amb el tràfic de drogues."

Per això, per aquest actor la clau està en la coordinació policial—Mossos d'Esquadra i Guàrdia Urbana— i judicial, però també és necessària a nivell supraestatal, com l'Europol o l'Interpol.

Ara bé, la fase d'enjudiciament ha de contemplar-se sempre des de la finalitat reparadora i restauradora de la situació i cal entendre que, en tant que estat de dret, "les limitacions dels drets fonamentals, com és la llibertat, ha d'estar perfectament regulat", afirma Mercè Caso.

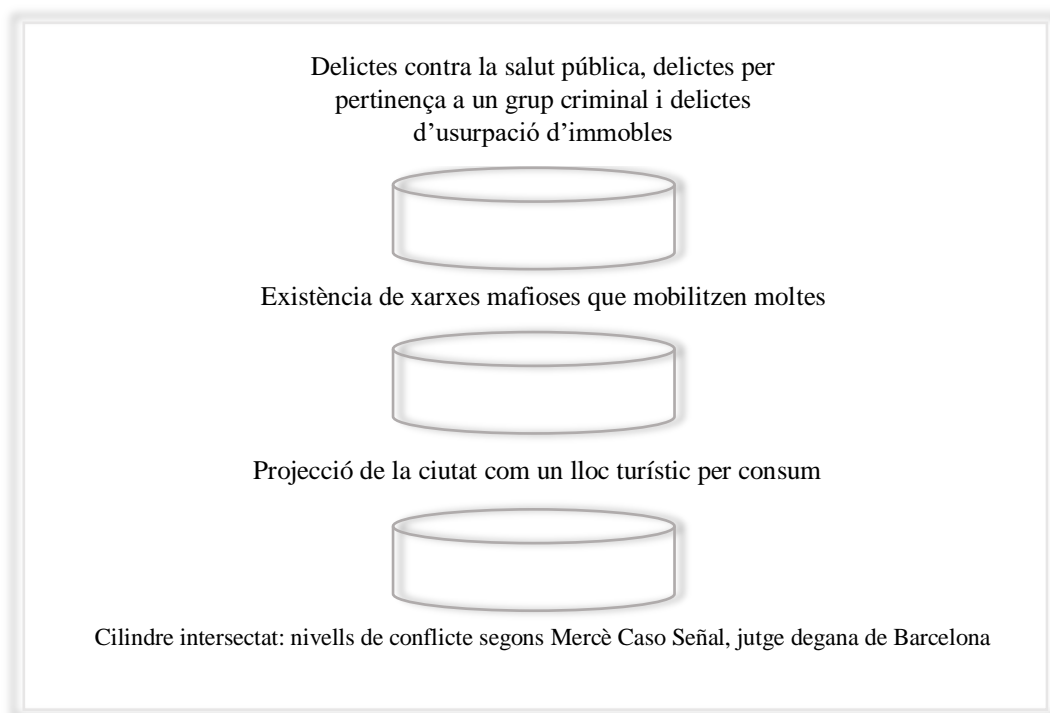
En el cas de les persones que ens ocupen, trobem que són acusades de delictes contra la salut pública, però, alhora, poden relacionar-se amb la pertinença a un grup criminal o un delictes d'usurpació d'immoble.

Per tant, és necessari considerar mesures alternatives, és a dir, en el cas que la persona encausada pugui acreditar que té una toxicomania es poden buscar alternatives a la pena imposada: "el que ens interessa a tots, és que aquella persona, d'alguna manera, surti d'aquest espiral on ha entrat que, per a ella i per a la societat, es pugui recuperar com a subjecte. Per això, aquestes mesures alternatives, sí que són contemplades en l'àmbit de la jurisdicció."

Respecte a la regularització de la droga, des de la mirada del poder judicial, es creu que cal fer una reflexió profunda sobre la qüestió i no precipitar-se. Consideren el consum de substàncies amb fins terapèutics poden tenir cabuda però que "tampoc hem de tancar els ulls que, l'inici del consum del cànnabis és, per molts subjectes adolescents, la porta d'entrada al consum posterior." En aquest sentit, suggereixen que aquí la limitació de drets i llibertats pot tenir un efecte directament positiu sobre la societat encara que,

aquesta limitació, també té la seva contrapartida en el fet que les societats s'estan convertint en unes societats vigilades amb els sistemes de càmeres de seguretat als carrers. En darrer lloc, afirmen que hi pot haver una política de consens i que l'atemptat de l'11-S va ser un punt d'inflexió en la col·laboració policial. De fet, Caso creu que en el cas català hi ha hagut una clara voluntat d'atenció sobre la droga: "la preocupació dels diferents governs que hem pogut tenir en els últims 15 anys no crec que hagin pensat que el tema de la droga no és important, i per això s'han format Mossos d'Esquadra... L'altra cosa és si en caldrien més. Aquí trobem el problema de les partides pressupostàries."

Aportació: la lentitud de la justícia és un dels aspectes clau en aquest conflicte. Cal que la justícia sigui àgil, de tal manera que no es tardi mesos a resoldre els judicis ràpids. Això també permetria una major efectivitat a l'hora de valorar les equivocacions que s'hagin pogut cometre. En darrer lloc, serien necessaris més jutges/esses a l'estat, ja que al 2018 només hi havia 5.377 jutges/esses i magistrats en actiu, segons l'Informe sobre la Estructura de la Carrera Judicial 2018.

Actor	Problema	Procés (la manera com s'intenta resoldre el conflicte)	Accions empreses	Legitimació del seu discurs	Propostes	Crítica
Veïns i veïnes (Acció Raval)	Mala convivència + crisi financera + existència d'un nou model de ciutat + falta d'actuació de la Generalitat i de l'àmbit judicial.	Col·laboració ciutadania/plataformes veïnals amb els cossos policials mitjançant entrevistes.	Cassolades i sopar-protesta, protocol d'actuació i xats per avisos i informació	Problemes de salut pública que afecten i degraden el barri	Debats sobre la regulació de la droga + citar al propietari del pis buit al judici.	Teixir complicitats entre les plataformes veïnals i les associacions que vetllen per la salut de les persones amb drogodependències.
Narcotraficants	-	-	-	-	-	-
Ajuntament de Barcelona	Especulació + gentrificació + <i>finançarització</i> de l'economia + tradició històrica del Raval com a barri de venta de drogues + empreses passistes	<i>Comissió de seguiment sobre la problemàtica de la venta de drogues al Raval.</i> Reunions trimestrals entre: plataformes veïnals, la Federació d'Associacions de Veïns de Barcelona, Síndic de Greuges, serveis i administracions públiques i grups polítics, segons l'Informe.	Pla de Xoc Específic Integral + mesures a nivell de salut, seguretat, espai públic, habitatge i comunicació	155 + alerta terrorista + inacció en les sancions de l'ACH + entrebancs en l'àmbit legal	Represa de la Llei de la pobresa energètica i l'emergència habitacional + reforç pressupostat de la GU + reducció del consum	Col·laboracions amb l'ICAB + tallers ocupacionals mediat entre veïnat i persones consumidores de drogues + proposta Vitoria- Gasteiz

Àrea de Reducció de Danys de determinades organitzacions o els Centres d'Atenció Socio sanitàries (CAS)	multifactorial + bretxa immobiliària: hi ha espais amb pisos buits que són de primera necessitat.	Atenció per mantenir les persones en vida + atenció social, legal i educativa	Proporcionar l'espai Calor Cafè, el PIX, l'EVA i afavorir el treball comunitari	Manca de pressupost + societat civil no preparada	Dotar els pisos de consum d'unes instal·lacions higièniques, formats en atenció i prevenció a la sobredosi, com una sala de consum + regularització de les drogues per "no actuar des del silenci".	Establir acords a altres nivells per a trencar el bucle letal en què viuen aquestes persones. Acció política solidària al marge de la partitocràcia.
Usuaris/àries / consumidors/es de drogues	Manca de recursos ("falta economia")	Consum regulat a les àrees de reducció de danys	Reducció progressiu del consum + impuls de projectes propis a Companys Solidaris	Boom de l'heroïna	Regularització de les drogues, prenent com a referència el cas d'Holanda + manteniment de les <i>narcosales</i>	Cal trencar amb el bucle letal per a passar de la victimització a una activació constructiva
Mossos d'esquadra – Guàrdia Urbana	Parc enorme de pisos buits + gentrificació + distribució geogràfica de carrers estrets que dificulten les actuacions policials + tradició històrica + model de ciutat	Col·laboració ciutadana i amb la Divisió d'Investigació Criminal (DIC)	Macrooperació Bacar + dispositiu Ubiq	<i>Policialització</i> de tots els problemes: la policia (mal) entesa com a primer i últim recurs en tots els conflictes	Augmentar el nombre d'efectius + major flexibilitat en la interpretació legal del concepte "pis de consum" com a instrument de la comissió del delictes	Manca de sensibilitat en la fase inicial del conflicte

Advocats/ Advocades	Producte amb un cost de venda elevat (droga) que genera molta rendibilitat i provoca una corrupció estructural.	Mantenir la presumpció d'innocència.	Consell Municipal de Benestar Social: opinió tècnica per a elaborar programes i/o lleis.	Abús de la presó preventiva i qüestionament de la privació de llibertat com el mecanisme més efectiu per a la rehabilitació i reinserció de l'encausat/da	Aplicació integral de la Llei Orgànica General Penitenciària en la seva capacitat rehabilitadora + més mesures de prevenció (reducció de danys) + agilització de la justícia i increment del nombre de jutges/esses	Visió holística del conflicte amb una intervenció pluridisciplinària
Jutges i Jutgesses	Accedir als responsables que s'estan enriquint i atacar la xarxa + model de ciutat	coordinació policial i judicial + reparació i restauració de la situació de la persona	Aplicació de l'imperi de la llei	Estat de dret	Reflexió profunda sobre la legalització de les drogues: aquí la limitació de drets i llibertats pot tenir un efecte directament positiu sobre la salut de la societat	Agilitzar la justícia i augmentar el nombre de jutges/esses

4.2 Anàlisi de les peces audiovisuals

Aquest apartat se subdividirà en dues parts que tindran a veure amb una vessant estrictament quantitativa, és a dir, es determinarà, en primer lloc, el nombre de proposicions extretes per a cada canal audiovisual i la seva vinculació amb les hipòtesis plantejades, tot validant-les o refutant-les. I, en segon lloc, es comptabilitzarà el vocabulari amb una connotació negativa o que s'associen a l'argot delictiu. Ambdues anàlisis permetran aproximar-se a la cobertura que han fet els diferents canals sobre el conflicte.

4.2.1 Anàlisi dels canals

El recompte global de les proposicions de cada canal de televisió és el següent: de TV3 s'han extret un total de 9 proposicions, 12 pel que fa a Antena 3 i a Telecinco i 10 de La Sexta.

4.2.1.1 TV3

La cobertura mediàtica de TV3 verifica les 2 hipòtesis formulades: es projecta una visió limitada del conflicte pel que fa al nombre i a la varietat dels actors als quals dona veu i es fa ús d'un vocabulari i d'unes expressions negatives.

En aquest sentit, TV3 dona veu a 3 actors implicats en el conflicte: una veïna del barri, el portaveu d'Acció Raval i la Regidora del Districte de Ciutat Vella. Així doncs, s'ofereix una visió limitada, ja que es parteix dels actors que tenen poder i de les víctimes directes, tot exclouent les víctimes indirectes fruit d'un sistema social *injust*, com les persones que consumeixen drogues o les que trafiquen amb elles en els pisos de consum per qüestions de necessitats.

Així mateix, tampoc no s'ofereix la mirada dels jutges/jutgesses que han portat causes relacionades amb els "narcopisos", dels advocats dels acusats, del cos dels Mossos d'Esquadra i la Guàrdia Urbana, dels equips d'educadors/es o dels "narcotraficants".

Pel que fa a les proposicions que donen resposta a la hipòtesi sobre l'ús d'un vocabulari i d'unes expressions amb connotació negativa que reforcen la imatge negativa del Raval i escalen el conflicte, aquestes es poden classificar en 3 categories: un total de 6 proposicions expliciten el paper fonamental de la policia com a cos de seguretat per actuar sobre aquest entorn, mentre que 2 mostren certa alarma social i 1 proposició vincula una nacionalitat amb l'exercici de la violència: "La cinquantena de detencions s'han anat produint en els mateixos domicilis. Algunes d'elles estarien relacionades amb grups de dominicans que els últims anys han deixat 6 morts per la guerra interna entre clans que

lluïten pel control de tràfic de drogues. La investigació, per ara, es manté sota secret de sumari.”

Aquest recompte expressa, d’una banda, que els Mossos d’esquadra i la Guàrdia Urbana són dos actors amb un rol central en aquest conflicte i, d’altra banda, tot i que només es mencioni en una ocasió el lligam que es fa entre la violència i una nacionalitat, això pot tenir “efectes en el grau d’inclusió o exclusió amb què es trobin els immigrants” (pp. 9 Marc Teòric). A més, es fa ús de l’argot delictiu com “guerra interna” o “clans”.

Aquests components, doncs, projecten, indirectament, una sensació de certa alarma social, és a dir, afavoreixen la idea que allò que es viu és atípic a la concepció que es té d’una ciutat europea.

A més, és un relat que presenta diverses mancances, ja que es fan servir oracions poc precises: “en qüestió de minuts”, “per tots els racons del barri”, “molts registres...”. Aquestes oracions són vagues, el que comporta que en certs moments el discurs quedi coix de credibilitat.

Actors: veïnat, Ajuntament, associació Acció Raval			
Proposicions que generen alarma social	Proposicions extretes sobre el paper fonamental de els cossos de seguretat	Proposicions extretes que vinculen nacionalitat i violència	
<ul style="list-style-type: none"> • Els narcopisos són un entorn de delinqüències. • En altres moments s’han reocupat pisos que s’havien aconseguit desallotjar. 	<ul style="list-style-type: none"> • La policia ha d’intervenir contra els narcopisos. • L’operació policial del Raval és de gran envergadura. • Hi ha una decisió / resposta contundent contra els narcopisos. • La col·laboració policial és bona i efectiva en la intervenció dels narcopisos. • L’operació comprèn tots els escenaris (públics i particulars) del districte de Ciutat Vella. • Les operacions policials anteriors no han servit per frenar els narcopisos. 	<ul style="list-style-type: none"> • Hi ha bandes dominicanes violentes. 	

4.2.1.2 Antena 3

El tractament informatiu d'Antena 3 també verifica, en les seves 12 proporcions analitzades, les 2 hipòtesis plantejades.

Així doncs, es transmet una visió encara més encotillada que en el cas de TV3, ja que es dona veu únicament a 4 veïns, deixant de banda tota la resta d'actors que estan implicats: govern, associacions, equips d'educadors, advocats/des, jutges/esses, autoritats policials i narcotraficants.

Pel que fa a les proporcions que tenen a veure amb l'ús d'un vocabulari i d'unes expressions amb connotació negativa, aquestes es poden classificar en 3 categories: 8 proporcions inciten a l'alarma social, 3 fomenten una severa victimització del veïnat i, en darrer lloc, 1 té a veure amb el paper dels Mossos, però, contràriament al cas anterior, ressaltant-ne la seva passivitat.

Aquest còmput indica un tractament que s'instal·la en la inestabilitat social, en bona part exagerada, amb l'ús de mots i expressions com “toxicómanos”, “supermercado de la droga” o “drogadicto”; hi ha una excessiva presència del veïnat i de la seva percepció en detriment, per exemple, de declaracions de les administracions (Ajuntament i Mossos d'Esquadra i Guàrdia Urbana). En aquest sentit, no es contrasten els punts de vista i es trasllada la imatge d'un veïnat completament desemparat amb oracions com: “Cansados de que nadie les haga caso, estos vecinos del Raval han decidido denunciar la venta de drogas y reparten carteles por el barrio con un irónico mensaje”, la qual cosa és posat en dubte després d'analitzar les declaracions d'Acció Raval per aquest treball: “Menos mal que en este caso el Ayuntamiento desde el minuto 1 que dijimos que estaba pasando esto, nos atendió y nos hizo entrevistar con las policías.”

A més, Antena 3 vincula, de forma indirecta, la venda de drogues amb l'augment de la delinqüència: “(Los vecinos) están desesperados por el aumento de la venta de droga y la delincuencia en ese barrio.” El fet de posar seguides les dues activitats es dedueix que la primera implica la segona, quan no ha de ser necessàriament així.

També cal ressaltar que la cadena presenta una ambigüitat en el titular de la peça: “*Se traspassa narcopiso. Clientela fija: adictos a la heroína, al crack y a mucho más*, el anuncio que denuncian los vecinos del Raval”. El titular deixa entendre que els veïns volen denunciar aquest anunci, quan el que realment vol dir és que els veïns del Raval han fet aquest anunci (cartell) com a mesura per denunciar la situació de conflictivitat i precarietat del barri. Així doncs, és un titular mal construït des del punt de vista sintàctic.

També s'empren expressions genèriques com “el problema” o “en los días concurridos”, així com expressions tòpiques com la de “algunos ya no pueden más y se han ido para no volver”. Aquestes expressions denoten una mancança en la precisió lèxica per part del mitjà, de la mateixa manera que també passava amb l'anàlisi de la cadena anterior.

Actors: veïnat		
Proposicions extretes que generen alarma social	Proposicions extretes sobre el paper fonamental de els cossos de seguretat	Proposicions extretes sobre la victimització del veïnat
<ul style="list-style-type: none"> • La venda de drogues fa augmentar / comporta la delinqüència. • Els narcopisos són d'entrada lliure. • Els narcopisos són perillosos perquè hi ha xeringues que poden estar contaminades. • Els narcopisos generen inseguretat al veïnat. • El barri del Raval està desbordat de drogoaddictes. • El Raval és un mercat fora de control de drogues. • Els drogoaddictes desesperen al veïnat. • Un nombre elevat de drogoaddictes visiten diàriament el barri. 	<ul style="list-style-type: none"> • Els cossos policials no intervenen prou en el conflicte. 	<ul style="list-style-type: none"> • Els veïns viuen una situació difícil i deplorable. • Els veïns del Raval estan deseparats. • Els veïns del Raval fan sarcasme (contra l'administració) del seu abandonament.

4.2.1.3 Telecinco

La cobertura mediàtica de Telecinco valida les dues hipòtesis. En primer lloc, s'introdueixen només dos tipus de fonts personals malgrat que, realment, només n'és un. Així doncs, hi ha la veu de dos veïns i la veu d'un *narcotraficant*. Deixa exclosos del relat, per tant, als següents actors: govern, associacions, equips de prevenció (educadors...), advocats/des, jutges/esses, autoritats policials i narcotraficants.

Pel que fa a les proposicions que tenen a veure amb l'ús d'un vocabulari i d'unes expressions amb connotació negativa, aquestes es poden classificar en 2 categories: 9 proposicions conviden a l'alarma social en tant que projecten la idea que els “toxicòmans” són okupes—el que genera inseguretat ciutadana—i que les mesures que s'havien aplicat anteriorment no han estat resolutives; i 3 recalquen el pes dels cossos de seguretat com

un actor que ha d'intervenir les macrooperacions són un recurs eficaç per a detenir els “delinqüents”.

Respecte al llenguatge emprat per Telecinco, aquesta cadena busca impactar en l'audiència i generar morbo a l'espectador. Això és el que es dedueix quan el periodista interpel·la el narcotraficant i li pregunta el següent: “Usted vendía droga en este narcopiso?”. Així doncs, no només és una pregunta que no té cap transfons—si està detingut, d'alguna manera tindrà algun tipus de responsabilitat—, sinó que el que fa és posar encara més a la defensiva el narcotraficant (aquest li respon: “su puta madre”) i, alhora, continuar eixamplant la polarització entre els veïns i els narcotraficants. Així, es reforça encara més l'etiqueta de “delinqüent”, en lloc d'oferir-li un espai perquè la persona es pugui expressar degudament.

En aquest sentit, una pregunta alternativa del periodista hauria pogut ser: “¿por qué usted vendía droga?” Potser la resposta hauria comportat un altre tipus de reflexió.

A més, Telecinco utilitza constantment expressions col·loquials: “un supermercado de droga, donde las peleas y el miedo se dejaban sentir a todas horas” o “la policía ha irrumpido en 40 pisos ocupados y tomados por toxicómanos que en muchos casos no podían ni mantenerse en pie”, així com els següents mots: “narcotraficantes”, “peleas”, “miedo” i “toxicómanos” que denoten alarma social i un lèxic pobre.

Actors: veïnat i “narcotraficant”	
Proposicions extretes que generen alarma social	Proposicions extretes sobre el paper fonamental de els cossos de seguretat
<ul style="list-style-type: none"> • Els narcopisos són un entorn de delinqüències. • Els narcopisos es troben al centre de Barcelona. • Els narcopisos generen inseguretat ciutadana. • Els toxicòmans són okupes. • Els toxicòmans tenen controlat el barri. • Els habitatges havien estat ocupats per toxicòmans. • Els toxicòmans són okupes delinqüents. • S'han reocupat pisos que s'havien aconseguit desallotjar. • Les mesures anteriors no han frenat els narcopisos. 	<ul style="list-style-type: none"> • La policia ha d'intervenir contra els narcopisos. • Els narcopisos comporten el desplegament massiu dels recursos humans de la policia. • Les macrooperacions són un recurs eficaç.

4.2.1.4 La Sexta

De la mateixa manera que en els tres casos anteriors, La Sexta valida les dues hipòtesis formulades. Es projecta una visió limitada del conflicte pel que fa al nombre i a la varietat dels actors als quals es dona veu, ja que hi ha, únicament, el tall d'una veïna i les declaracions de l'alcaldeessa en una roda de premsa. Es parteix també dels actors que tenen poder i de les víctimes directes, deixant de banda la resta d'implicats.

Tanmateix, és la segona peça, després de TV3, que dona veu a més actors, encara que continua essent irrisori, ja que exclou del relat els següents actors: associacions, equips d'educadors, autoritats policials, advocats/des, jutges/esses i narcotraficants.

En segon lloc, es fa ús d'un vocabulari i d'unes expressions negatives que reforcen la imatge negativa del Raval, que es poden classificar en 2 categories: 2 proposicions afavoreixen l'alarma social, ja que es dedueix que els detinguts queden impunes i que això genera inseguretat ciutadana; 8 tenen a veure amb el paper de les administracions, encara que no de la policia, sinó que sobre l'executiu municipal i el poder judicial.

A més, el tipus d'oracions que utilitza en la major part del relat són preferentment col·loquials ("Supermercados de la droga 24h"...), de tal manera que també suggereix una mancança en la precisió lèxica per part del mitjà.

Amb tot, és l'única peça que incorpora, indirectament, la raó per la qual hi ha *narcopisos* a la capital catalana: a través dels talls de la roda de premsa d'Ada Colau l'audiència pot saber que l'especulació dels grans propietaris (bancs, fons d'inversió...) és la responsable de la situació precària del barri en tant que desigualtat de la riquesa en la ciutadania. Així mateix, La Sexta informa clarament de la necessitat d'aplicar la Llei catalana de l'Habitatge per a multar aquests propietaris que tinguin pisos buits.

Actors: veïnat i Ajuntament	
Proposicions extretes que generen alarma social	Proposicions extretes sobre el paper de les administracions (executiu municipal i poder judicial) (8)
<ul style="list-style-type: none">• Els narcopisos generen inseguretat al veïnat.• La majoria dels detinguts queden impunes.	<ul style="list-style-type: none">• El grans propietaris propicien indirectament la proliferació de narcopisos al barri.• Colau es desresponsabilitza de la seva passivitat.• Colau incrimina l'especulació immobiliària com a responsable dels narcopisos.• La llei catalana de l'habitatge no s'aplica.• L'executiu municipal no actua conforme a la llei.• Les sentències deixen impunes als traficants.

	<ul style="list-style-type: none"> • La legislació vigent deixa en indefensió als ciutadans dels barris desafavorits. • Els veïns troben insuficients les accions del consistori.
--	---

5. Conclusions

Un cop analitzades les perspectives dels actors involucrats en el conflicte dels *narcopisos* i el tractament que n'han fet els quatre mitjans de comunicació elegits, podem concloure el següent: si bé, respecte a la primera part de l'estudi—l'anàlisi de la perspectiva de cada actor—, la primera hipòtesi es valida (Els diferents actors reafirmen les seves posicions i les seves decisions (H1)). En canvi, la segona, no ho fa (Les reaccions dels actors són diferents i discrepants (H2)).

I, quant a la segona part de l'anàlisi —l'estudi de les quatre peces de quatre mitjans de comunicació (TV3, Antena 3, Telecinco i La Sexta)— es verifiquen totes dues hipòtesis: “Els quatre mitjans de comunicació elegits projecten una visió limitada del conflicte pel que fa al nombre i a la varietat dels actors als quals donen veu” (H3) i “Els quatre mitjans de comunicació elegits empren un vocabulari i unes expressions que tenen una connotació negativa” (H4).

Així doncs, respecte a la primera hipòtesi podem confirmar que tots els actors reafirmen les seves decisions i les seves posicions. De fet, trobaríem dos blocs d'actors: aquells que consideren que és possible una política de consens per abordar el conflicte i aquells que ho veuen poc probable. En el primer grup hi ha els actors vinculats amb el poder, és a dir, el consistori, els cossos de seguretat i l'àmbit judicial.

Per contra, el segon grup està conformat per aquells que no es troben en posició de poder institucional: veïnat, àrees de reducció de danys i el consumidor de drogues. Aquí quedaria pendent l'opinió i perspectiva del narcotraficant.

Amb tot, la segona hipòtesi queda refutada. D'una banda, és cert que discrepen d'algunes qüestions, com el procés que cal seguir per abordar el conflicte, ja que per a l'associació de veïns, les àrees de reducció de danys i l'usuari de drogues cal la regularització de les drogues—o, almenys, permetre-se'n el debat—. Per aquest grup d'actors hauria de ser un servei proporcionat per l'estat, per tal de no crear xarxes d'actuació paral·leles, i seguir l'exemple de països que ja recepten determinades substàncies sota prescripció mèdica.

Però, en canvi, per part de l'àmbit judicial és necessari fer-ne una reflexió més profunda per veure si això podria afectar altres col·lectius, com el dels joves. I, en darrer lloc, hi ha un bloc d'actors, configurat per l'ajuntament, que afirma que no té competència per decidir sobre aquest àmbit—i els Mossos d'Esquadra, que no se'ls va recollir declaració sobre aquest aspecte.

Però no totes les reaccions són diferents, ja que també comparteixen certs punts quan se'ls pregunta sobre la gènesi del conflicte. Tots coincideixen que la causa del conflicte és el

model de ciutat: “Los «narcopisos» no son causa ni consecuencia de nada relacionado con las drogas en general, ni del repunte de heroína en particular. Estos han aparecido como subproducto de los intereses económicos de grandes corporaciones financieras en el sector inmobiliario de las ciudades globales.” Aquesta afirmació de David Pere Martínez Oro, cap de la Unitat de Polítiques de Drogues de la UAB⁷, recull degudament la causa del conflicte i que és àmpliament compartida per part de tots els actors entrevistats.

A més, estan d'acord que els mitjans de comunicació només s'interessen a cobrir el conflicte quan hi ha “sang” i que el tractament que en fan no permet tendir ponts, sinó que genera aversió cap als col·lectius afectats i sobrepassa l'estigmatització del barri, fets que han contribuït a crear un clima d'alerta social.

Fan, doncs, una crítica severa al periodisme a l'hora de cobrir la problemàtica i apunten que aquest, com a quart poder, hauria de fomentar la formació de consensos i fer educació. Respecte a l'ús de la terminologia de “narcopisos”, també coincideixen que no és el terme més adequat—no s'adequa a la terminologia policial o judicial—i que aquest provoca una imatge pejorativa dels involucrats.

De la mateixa manera, consideren inapropiat el concepte de “narcosala” i, segons José Carbonell, de l'Associació de Pacients Dependents d'Opiacis (APDO) i entrevistat per aquest treball com a font complementària a la mirada dels serveis amb àrees de reducció de danys, afirma que “vulgarmente, la gente que estaba en contra empezó a llamarlas y a despreciarlas diciendo que eran “narcosalas”, entiendo como si les regalaran la droga ahí, pero la droga la tienen que comprar.”

Així doncs, pel que fa a una alternativa del terme “narcopisos” seria el de “pis de consum”, mentre que, per a les “narcosales”, podria ser el de “sales de venopunció higiènica” o “sales de consum”, expressions menys cridaneres i espectaculars però més ajustades periodísticament parlant a la realitat sobre la qual s'informa.

Quant a la segona part de l'anàlisi —les quatre peces de quatre mitjans de comunicació (TV3, Antena 3, Telecinco i La Sexta)— es verifiquen totes dues hipòtesis: es projecta una visió limitada del conflicte pel que fa al nombre i a la varietat dels actors als quals dona veu i es fa ús d'un vocabulari i d'unes expressions negatives

En aquest sentit, els actors que apareixen freqüentment són el veïnat i el consistori, el que provoca una projecció encotillada del conflicte. Es parteix, doncs, dels actors que tenen, d'una banda, poder i, de l'altra, de les víctimes directes, tot exclouent les víctimes

⁷ I responsable d'investigació a *Episteme. Investigación e intervención social*, en un estudi que està en premsa.

indirectes fruit d'un sistema social *injust*, com les persones que consumeixen drogues o les que trafiquen amb elles però que representen l'última baula en tant que *punters*⁸.

Així mateix, tampoc no s'ofereix la mirada dels jutges/esses que han portat causes relacionades amb els *narcopisos*, dels advocats dels acusats, del cos dels Mossos d'Esquadra i la Guàrdia Urbana o dels equips d'educadors/es.

El canal que més varietat d'actors incorpora és TV3, però, també, és aquest el que vincula la nacionalitat amb el fet delictiu, fet que pot perjudicar la imatge de les persones que tenen aquest origen.

Pel que fa al canal que menys diversitat d'actors aporta és Antena 3, seguit de Telecinco i La Sexta. A més, s'utilitza constantment expressions col·loquials que denoten un lèxic pobre i s'empren expressions negatives com “ionquis”, “clans”, “guerra interna...”

Per això, és obligat acabar aquest treball amb l'aportació d'alguns suggeriments per transformar el conflicte per tal que prengui un rumb positiu: primer de tot, només tenint com a referència el diàleg es podran arribar a consensos.

En segon lloc, caldria plantejar l'opció d'oferir serveis de 24h (el CAS Baluard ho va fer durant uns mesos) als usuaris i a les usuàries de drogues. Les sales de consum no només representen un espai segur i amb les condicions higièniques requerides, sinó que, també són, des del punt de vista dels usuaris/àries de drogues i de les àrees de reducció de danys, necessàries ja que sinó aquests es desplaçaran cap a nous punts del territori—nous pisos de consum— on aquesta prestació se'ls pugui oferir.

En tercer lloc, caldria teixir aliances entre aquests serveis, com l'APDO, i les associacions veïnals. La creació d'un tàndem o de tutoritzacions és necessària per sanejar les relacions del barri.

En quart lloc, seria convenient replantejar la seguretat a la ciutat seguint les consideracions de l'economista Arcadi Oliveres (2019).

Per acabar, és urgent que els mitjans de comunicació adoptin una mirada polièdrica sobre els conflictes i d'allò que hi subjau i facin un emparaulament que no estigmatitzi els afectats tenint en compte l'auge dels populismes i de la irrupció de partits xenòfobs que s'està produint tant a nivell estatal, europeu i mundial.

⁸ Argot: dit d'aquelles persones que fan una venda al detall de droga.

6. Bibliografia

- Ajuntament de Barcelona (OMD) (2018). *Baròmetre Semestral de Barcelona Evolució 2011 – 2018*. Recuperat de https://ajuntament.barcelona.cat/premsa/wp-content/uploads/2019/01/r18019_Barometre_Desembre_Evolucio_V_1_0.pdf
- Ajuntament de Barcelona (2019). *Informe Situació actual de la problemàtica de les drogues al raval i intervencions realitzades*. Recuperat de <https://mediaedg.barcelona.cat/wpcontent/uploads/2018/05/06144719/Informe-problem%C3%A0tica-drogues-febrer-2019.pdf>
- Antena 3 (22 octubre 2018). “Se traspasa narcopiso. Clientela fija: adictos a la heroína, al crack y a mucho más”, el anuncio que denuncian los vecinos del Raval. *Antena 3 noticias*. Recuperat de https://www.antena3.com/noticias/sociedad/se-traspasa-narcopiso_201810225bcd980cf24f68ba3c1bb0.html
- ASPB (2017) Pla d'acció sobre Drogues de Barcelona 2017-20.
- BARRI, U. La salut al raval una mirada des del propi barri.
- Benavides, L. (3 gener 2019). La inseguridad, principal preocupación de los barceloneses. *El Periódico*. Recuperat de <https://www.elperiodico.com/es/barcelona/20190103/inseguridad-barometro-semestral-barcelona-7228424>
- Claverol, C. (21 novembre 2014). Encuesta anual de servicios de Barcelona. *El Periódico*. Recuperat de <https://www.elperiodico.com/es/graficos/barcelona/encuesta-anual-servicios-barcelona-7395/>
- Constitució Espanyola de 29 de desembre de 1978, BOE núm. 311
- Cruz, J. M. (2004). Aportes para la convivencia y la seguridad ciudadana [Contributions to Coexistence and Citizen Security]. *San Salvador: United Nations Development Programme*.

- Entman, R. M. (1993). Framing: Toward clarification of a fractured paradigm. *Journal of communication*, 43(4), 51-58.
- Galtung, J. (2016). La violencia: cultural, estructural y directa. *Cuadernos de estrategia*, (183), 147-168.
- Giró, X. (2006) Los medios y la cobertura de la violencia. Cruz, J. M. Aportes para la convivencia y la seguridad ciudadana [Contributions to Coexistence and Citizen Security]. *San Salvador: United Nations Development Programme*, pp. 187-204.
- Giró, X., & Jarque, J. M. (2006). Prensa escrita e inmigración: estudio sobre la opinión de los diarios sobre la inmigración procedente de fuera de la Unión Europea y sobre la cobertura informativa de conflictos destacados que tienen relación con ella (octubre 1999-junio 2002). *ZER: Revista de Estudios de Comunicación= Komunikazio Ikasketen Aldizkaria*, 11(20).
- Giró, X. (2007). Enfoques analíticos críticos sobre el discurso de la cobertura informativa de conflictos. *Telleschi T, Sandoval F, Andrés E, coordinadores. Espacio y tiempo en la globalización: una visión de la transparencia en la información. Toluca: Universita'di Pisa y Comisión Estatal para el Acceso a la Información Pública del Estado de Sinaloa*, 199-220.
- Giró, X. (2007). ¿Y esto cómo se arregla? *Propuestas para la mejora de la cobertura informativa de la inmigración*. Recuperat de <http://mugak.eu/observatorio-de-medios/contribuciones/y-esto-como-se-arregla-propuestas-para-la-mejora-de-la-cobertura-informativa-de-la-inmigracion>
- Giró, X. (2010). Discursos y grietas en política: la lógica de los actores, los límites de los medios y las metas periodísticas. *La especialización en Periodismo. Sevilla/Zamora: Comunicación Social*, 75-95. Traducció i adaptació: Rafael Miralles Lucena.
- Hudson, R. A. (1981). Sociolingüística, Barcelona: Anagrama

Hymes, D. H. (2015). Sobre la competència comunicativa. *Articles De Didàctica de la Llengua i de la Literatura*, 66, 61-68.

IDESCAT (2018). Televisión. Reparto de la audiencia. Por cadenas. Recuperat de <https://www.idescat.cat/pub/?id=aec&n=774&lang=es>

Kremnitz, G. (1993) Multilingüisme social, Barcelona: Edicions 62

La Sexta (14 setembre 2018). Ada Colau quiere multar hasta con 900.000 euros a los grandes propietarios que tengan pisos vacíos en el centro de Barcelona para acabar con los narcopisos. *La Sexta*. Recuperat de https://www.lasexta.com/noticias/sociedad/ada-colau-quiere-multar-hasta-con-900000-euros-a-los-grandes-propietarios-que-tengan-pisos-vacios-en-en-el-centro-de-barcelona-para-acabar-con-los-narcopisos_201809145b9c0a6c0cf20aea995bfac6.html

Lederach, J. P. (1992). *Enredos, pleitos y problemas: una guía práctica para ayudar a resolver conflictos*. Semilla.

Ley Orgánica 10/1995, de 23 de noviembre, del Código Penal, Boletín Oficial del Estado, 281 § 25444 (1995).

Lipsyte, Robert (26 octubre 1997). COPING; A Glimpse Inside Our “Crackhouse”. *The New York Times*. Recuperat de <https://www.nytimes.com/1997/10/26/nyregion/coping-a-glimpse-inside-our-crackhouse.html>

Martínez Oró, D.P (en premsa). *Opioides en España*. Episteme: Barcelona.

Oliveres, A. (2019) Introducció: les polítiques de foment de la pau. Dins Calvo R., J. (coord.) Pau i desarmament. Polítiques de seguretat per a la pau. Una altra seguretat és possible i necessària. Barcelona: Centre Delàs d'Estudis per a la pau. pp. 113-119.

- Ramírez Hernández, M. A. (2012). Utilización de argot delictivo en los medios de comunicación masiva y su incorporación en la cotidianeidad de las personas no involucradas con la delincuencia organizada en México.
- Richard, E., & Saffon, S. (2016). La paz en el visor mediático: El framing del noticiero sobre los Diálogos de paz durante la campaña presidencial colombiana. *Más poder local*, (26), 36-50.
- Telecinco (29 octubre 2018). Macrooperación policial contra los narcopisos en Barcelona. *Telecinco*. https://www.telecinco.es/informativos/sociedad/policialnarcopisos-barcelona-redada_2_2650755104.html
- TV3 (29 octubre 2018). Macrooperació policial contra els narcopisos a Barcelona amb més de 50 detinguts. *TV3*. Recuperat de <https://www.ccma.cat/tv3/alacarta/telenoticies-migdia/macrooperacio-policial-contra-els-narcopisos-a-barcelona-amb-mes-de-50-detinguts/video/5794774/>

7. Annex

A. 1. Transcripció de les entrevistes

Ángel Cordero — Acció Raval

Los narcopisos comienzan a aparecer en el 2012. Por tanto, se intuye que son consecuencia de la burbuja inmobiliaria. ¿Es así? ¿Es éste el origen del conflicto?

El primer narcopiso documentado es del 2013, pero el tráfico ya dio inicio a finales del 2012 o se empezaba a ver estas nuevas maneras de traficar. El tráfico de drogas existe desde hace muchísimos años tanto en el Raval como en cualquier otro lado, lo que pasa es que la manera de traficar estaba más ubicada en la calle, la gente si vivía en un piso cuidaba su entorno—no era su lugar de trabajo y, si lo era, lo cuidaba mucho más—porque vivía ahí.

La crisis, al dejar tanta vivienda vacía, dejó un espacio para que nuevas mafias... se podría decir que se reinventó el tráfico de drogas. De alguna manera encontraban un espacio donde ahí eran mucho más impunes que no en la calle, que eran más vistosos.

¿Como se explica la correlación entre los narcopisos y los pisos vacíos en el barrio del Raval? [Hay una tradición histórica y es un barrio céntrico, pero no todos los intercambios de drogas se producen en pisos... hay barrios que también quedaron con pisos vacíos con la crisis económica y no sucede esto]

¿Por qué se inicia en el Raval? Porque encuentran el barrio donde tienen más impunidad. ¿Debido a qué tienen esta impunidad? Se puede ver, de alguna manera, que el barrio se intenta degradar porque necesitan que el barrio sea otra cosa, no que continúe siendo un barrio de trabajadores, sino que está en el centro y existe un nuevo modelo de ciudad y lo que necesitan es expulsar el vecino.

Hay un detalle, sobre todo en el Raval, y aquí nosotros hacemos referencia muchas veces a este detalle, una publicación que se hizo en su día a través del local que lo que se decía era que gracias a las familias de inmigrantes que llegaron en su día, es decir, con la bonanza, pues muchos hijos de obreros decidieron hacer su vida —como hace todo el mundo, cosa normal y corriente—y decidieron comprarse un piso o marcharse y hacer una nueva vida. Entonces, el espacio que quedó aquí en el barrio lo ocuparon inmigrantes que llegaban a trabajar.

Muchos de ellos abrieron negocios, volvieron a llenar el barrio de luz y de color, porque durante ese tiempo quedaba un poco gris el barrio. Entonces, gracias a esas familias que

vinieron, la gentrificación, es decir, el vaciado del barrio no ha sido a la misma velocidad que puede haber sido en el Gótico, en la Barceloneta, en Ciutat Vella, en general.

¿Crees que los fondos de inversión han cometido un error de cálculo teniendo en cuenta que la intención era llevar a cabo un proceso de gentrificación y éste se ha visto paralizado por los narcopisos? ¿Consideráis que la “mafia de la droga” ha ganado la partida a la “mafia inmobiliaria” y a la “política”? [conceptos extraídos de las declaraciones del entrevistado hechas en: <https://www.todoporhacer.org/entrevista-accio-raval/>]

Aquí hubo un error de cálculo en el sentido que no contaron con la inmigración. Entonces, les ha venido muy bien los narcopisos, porque esto sí degrada. Y esto sí que está expulsando de alguna manera. Esta dejadez, han dicho, “pues vamos a dejar que esto continúe”.

De hecho, a día de hoy nos cuesta que los propios fondos de inversión, los bancos, etc. denuncien estas prácticas.

¿Cómo afectan los narcopisos a la vida del barrio? ¿A qué niveles? Salud, convivencia, seguridad... ¿Hay alguna cosa más que tu pienses que nos dejamos?

Afecta en muchos aspectos, sobre todo a nivel de salud. Esto a los vecinos les genera ansiedad, les genera estrés, la sensación de inseguridad, evidentemente. Y, sobre todo, afecta mucho a nivel de salud. Te encuentras con gente desesperada y que viene llorando. Actualmente estamos mucho mejor.

Hace un par de semanas salió una noticia en La Vanguardia que decía que “Los Mossos irrumpían en 4 narcopisos del Raval”, y un día después El Periódico publicaba que “Los Mossos dan por extinguida la epidemia de narcopisos en el Raval”. ¿Cómo valora estas dos afirmaciones? ¿Se han extinguido los narcopisos en el Raval? ¿La percepción de inseguridad se ha reducido?

Aquí hay que diferenciar. ¿Qué entendemos cómo narcopiso? Entendemos como narcopiso la vivienda que es ocupada donde se trafica y se consume, incluso se pernocta. Es decir, los consumidores pueden o bien pasar la noche allí, consumir o ambas cosas. Esto se podría decir que está menguando. De hecho, tras las últimas operaciones—se habla mucho de Bacar, de la macroredada, se habla también de esta última, por ejemplo—pero durante todo ese tiempo que llevamos luchando han cerrado el doble. O sea que durante un tiempo largo se ha ido cerrando poco a poco y luego se ha tomado la decisión de hacer una entrada fuerte.

Sí se podría decir de alguna manera que el fenómeno sí que está... se podría decir “controlado”. Pero surge otro problema. El problema que surge es que se está desplazando hacia otros barrios y que las maneras han cambiado: los consumidores vuelven a las calles. La Sala de Baluard ha duplicado o triplicado prácticamente la gente que va a consumir.

Si hablamos de narcopiso bajo ese contexto se podría decir que sí, que esto está controlado, pero la venta continua. Y tenemos muchísimos menos, esto también.

Teniendo en cuenta que el mercado de la droga se regenera rápidamente y que, por tanto, en un futuro podrían reaparecer los narcopisos, ¿qué propondría Acció Raval para intentar tener una política preventiva al respecto?

En el protocolo de actuación que elaboramos en su día va adherido también una hoja que la dispone el ayuntamiento que es para denunciar de manera anónima aquellas viviendas vacías. Ésta sería la parte preventiva, es decir, como sabemos que estas mafias utilizan las viviendas vacías que están en desuso y demás, lo que hacemos es intentar que el vecino diga: “oye, pues yo en mi finca tengo tres viviendas vacías”.

Entonces, el ayuntamiento, de alguna manera se pone en contacto con los dueños y con los propietarios para invitarles a ponerlas en uso o bien que las pasen a la bolsa, porque lo que sí que hemos demostrado es que dando uso a la vivienda el fenómeno narcopiso—hablamos de narcopiso, otra cosa es la venta de drogas, que es diferente—queda de alguna manera fuera.

Luego tenemos un chat con más de 52 personas donde nos vamos dando aviso, donde vamos recogiendo información... Luego lo que hacemos también es trabajar juntamente con el ayuntamiento, y el ayuntamiento trabaja con la policía y Guardia Urbana.

En efecto, el Ayuntamiento ha colaborado con vosotros, la Guardia Urbana, Mossos y educadores para desenquistar el problema (incremento de la presencia policial, de las horas de los educadores, Servicios de limpieza...). ¿Incorporaríais la presencia de algún actor más? ¿Habéis echado en falta a alguno en concreto?

Sí, sin duda. Estamos hablando de un problema social, es un problema de todos, de la sociedad en general. Aquí lo que echamos en falta es la Generalitat, que es quien tiene competencia directa en el tráfico de drogas. Sin embargo, ha estado asumiendo prácticamente todo el curro el Ayuntamiento.

También echamos en falta a la justicia. En este aspecto, podría agilizar mucho más... no ser tan exigentes a la hora de pedir órdenes de entrada. Sabemos que las leyes tienen que ser garantistas, esto es primordial, pero si hay vecinos, plataformas, que están

denunciando una situación en concreto en un lado, no esperar a que tengan pruebas muy fehacientes para entrar porque luego se van a encontrar con pequeñas cantidades, porque también saben montárselo bien e igual lo tienen todo en un sitio y lo van cambiando (lo grande...) o ni siquiera está aquí lo grande y vienen con las bicis, los patines... es decir, aquí lo que queremos los vecinos no es que estemos luchando contra la droga en sí, nosotros luchamos contra la mala convivencia que genera el narcopiso y estas nuevas maneras de traficar.

¿Habéis planteado alguna vez la regulación de las drogas para abordar este conflicto? [La regulación del comercio de las drogas—actualmente ilegales—paliaría el uso de viviendas vacías como puntos de compra-venta y supondría una mejora de la salud pública y de la seguridad ciudadana del barrio y, por tanto, ¿mejoraría la autoimagen del barrio?

Siempre. En nuestras peticiones no pedimos directamente que se regularice y de despenalice, sino que nos demos la oportunidad como sociedad de crear unas asambleas o unos debates en el cual se empiece a debatir qué posibilidades hay de regularizar la droga.

Entendemos que es despenalizar y regularizar porque lo que no queremos es privatizar, es decir, privatizar pasaría en las mismas mafias a formar parte. Lo que queremos es que se les arrebatte el negocio a estas mafias y que sea el estado quien regule y quien subministre las drogas, porque no van a desaparecer.

Lo otro importante que también pedimos es que se trate el problema como un problema de salud, como pueda ser el tabaco o pueda ser el alcohol. Que se trate de la misma manera, cosa que no se está haciendo, siempre queda como muy aparte. Y, sobre todo, recursos para las entidades que trabajan con consumidores y consumidoras que creo que son los que realmente están haciendo un trabajo excepcional en ese sentido, porque sino el impacto sería mucho mayor.

¿La plataforma de Acció Raval se ha personado como acusación popular, por ejemplo, en la causa judicial Bacar o en otras causas judiciales que se hayan producido?

No, no tenemos esta capacidad todavía. Nosotros la denuncia la hacemos pública y imagino que el guante lo recoge el ayuntamiento y a partir de aquí es el ayuntamiento quien nos representa en ese sentido, que es realmente lo que necesitamos.

Como acusación popular conllevaría un coste de abogados y demás y no somos una plataforma que esté subvencionada. Nosotros practicamos la autogestión, de hecho.

Cualquier panfleto que hagamos, cualquier cartel... cualquier cosa que hacemos todo sale de nuestros bolsillos. Si hacemos una merendola o una fideuá en la calle la pasta que recogemos es lo que tenemos y a partir de aquí nos movemos y, de hecho, nuestras pancartas son de las pobres.

Antes de estar subvencionados por nadie preferimos la autogestión, porque así somos realmente libres.

¿Le parece adecuado el término “narcopisos”, que se usa en los medios de comunicación y de forma popular o tal vez provoca confusión?

No, no son narcos. El término narcopiso es una termino que tenía mucho impacto, lo acuñó creo El Periódico o alguno de estos periódicos así de mayor tirada y así nos hemos quedado todos.

A nosotros nos ha servido para diferenciar punto de venta y narcopiso. De hecho, los llamamos “fenómeno narcopsio”. Pero bueno, ya te digo, ni son narcos ni nada por el estilo.

¿Cuál considera que es el papel de los medios de comunicación en este conflicto?

Hay pocos medios que han sido objetivos. Hay muy pocos medios que han cogido el problema de manera objetiva y siempre han tenido una tendencia se podría decir, en alguno de los casos, que han sobrepasado lo que sería la estigmatización del barrio.

De hecho, se notaba aquellas publicaciones en las cuales eran super sensacionalistas y eran, de hecho, ahora, si enviamos un comunicado a prensa como no tiene un impacto porque ha bajado mucho el problema y no hay “sangre”, no hay “machetes”, no hay estas cosas, no se tiene tanto en cuenta.

Pero seguimos pasando publicaciones, opiniones, etc.

¿Han contribuido, en alguna medida, a crear un clima de alerta social?

Totalmente. Sí que es cierto que la sensación de inseguridad existe. Existía más antes, existe ahora... porque es que también si lo ponemos bajo el techo de “inseguridad”, inseguridad es una calle mal alumbrada, inseguridad es una calle sucia, inseguridad es no tener trabajo, inseguridad es no encontrarte bien de salud, inseguridad es un abanico demasiado amplio. Entonces, enfocar la inseguridad como única y exclusivamente en la venta de drogas en los narcopisos pues...es una parte solamente.

Y aquí, toco madera, si te fijas, enfrentamientos entre traficantes y vecinos más bien pocos, vecinos agredidos por traficantes más bien pocos...

Lo que sí que se necesita es generar un ambiente de que esto es un problema, primero porque vende; y, segundo, porque rige a intereses seguramente partidistas. De alguna manera sabemos que los mismos bancos que mantienen narcopisos subvencionan a partidos políticos, subvencionan también a periódicos... De hecho, aún no hemos conseguido que nadie nos publique toda una tirada de realmente quién está detrás. Siempre hacen alusión porque lo decimos nosotros, no porque ellos hagan una investigación directa.

Tal vez sea difícil saber quién es ese fondo de inversión que está detrás...

Sí, pero no lo dicen así de esta manera. No señalan. Los medios de comunicación son los medios de comunicación... Por ejemplo, ha habido una agresión homófoba en León hace nada muy grave —al grito de “matar al maricón”—¿Tu lo has visto por la tele? No. Ha salido en un medio chiquito. Lo que pasa es que tenemos la suerte de tener las redes sociales y a partir de aquí nos vamos enterando un poco más. Que son más fiables las redes sociales—entre comillas—que no lo demás. Con esto te lo digo todo.

Porque nunca se han mostrado las cosas buenas que hemos hecho, que hemos hecho muchas cosas buenas en el barrio.

¿Piensa que es posible una política de consenso en este conflicto desde todas las formaciones políticas?

No, para nada. De hecho, los partidos de la oposición han usado este problema —de hecho, siguen usando los problemas que tenemos los vecinos—para poder echar “mierda”—hablando mal—. Y los que están ahora, a lo mejor, cuando estén otros, harán exactamente lo mismo... lo que sí que hemos notado, y es una vergüenza, es que los partidos políticos han intentado introducirse entre las plataformas vecinales para llevar un poco la voz cantante suya y esto nos ha dolido mucho.

En el caso de Acció Raval no lo hemos consentido. De hecho, hemos sido acusados.

Los veíamos directamente, no tenían ningún tipo de pudor ni de vergüenza ni nada. A ver, la gente que se dedica a la política... vergüenza, poca.

Aquí cuando se hizo el plan de choque para luchar contra la venta de drogas los únicos que apoyaron fueron Convergència i Unió a cambio de ir contra los manteros.

Ojo, el Ayuntamiento son todos, porque cuando hablamos del Ayuntamiento son todos.

Tienes a un PSC que, por ejemplo, presentó una batería de 30 medidas sin consultar con vecinos, sin consultar con nadie...

En este nos hemos sentido muy abandonados y usados.

Lo que sí que te diría es que ha habido varias fases en nuestra lucha. De pasar a que nadie nos escuchaba a tener que escuchar que la policía nos decía que no les salía rentable perseguir el menudeo... Menos mal que en este caso el Ayuntamiento desde el minuto 1 que dijimos que estaba pasando esto nos atendió y nos hizo entrevistar con las policías. En este aspecto creemos que [el Ayuntamiento] ha hecho la labor. Quizás en algunos momentos hemos visto que no se lo tomaban demasiado en serio o que creían que era algo más pasajero y tal, hasta que vieron que no, que aquí había un problema. Pero sí que es verdad que nos han atendido desde el minuto 1.

O sea, hemos llegado a conseguir que la policía diga que no le sale rentable perseguir el menudeo a que ellos salgan en prensa y digan que su trabajo es mucho más difícil debido a que la especulación deja pisos vacíos y estas mafias tienen donde entrar.

O sea, que la misma policía coja y diga que lo que dicen los vecinos es verdad.

Al principio nosotros llamábamos a la policía y decíamos: “oye aquí está pasando esto”, y te decían: “¿Tu eres el propietario? Pues entonces no podéis denunciar”. Nos instaban a no poner denuncias. ¿Perdona? Somos una plataforma vecinal y queremos venir a poner una denuncia. Ahí fue cuando empezamos un poco qué parte de responsabilidad tenía el propietario.

Incluso, nosotros hemos llegado a pedir públicamente, a través de las televisiones y medios de comunicación, de que justicia se debería plantear hacer... O sea, cuando se cierra un narcopiso, igual que citan al traficante, que citen al propietario como colaborador necesario. Es una realidad. Evidentemente, somos una plataforma pequeña y, a menos que haya sangre en la calle, pues no nos escuchan mucho pero bueno, por lo menos hemos conseguido que de una setentena de narcopisos tengamos 10. Entonces creemos que vamos por el buen camino. Aún así, seguimos teniendo muchos problemas...

¿Cuáles son esos problemas?

Ahora aumenta el turismo, aumentan los robos. ¿Por qué se roba? Porque hay una llegada de chavales que están dejados de la mano de Dios—que la Generalitat no se hace cargo de ellos, que son de su responsabilidad—y aumentan los robos. Pero porque también aumenta el turismo. A la vez que estas personas roban, también ¿a qué destinan el dinero? Lo destinan a consumir. Por lo tanto, volvemos otra vez. Y parece como una rueda que se retroalimenta.

Hay más pisos vacíos porque hay mucha demanda turística. Entonces aquí se especula para que esto se convierta en un paso y eso genera otras dinámicas por debajo, que sería:

hay turismo → hay delincuencia → hay drogas; hay turismo → hay pisos vacíos y volvemos... Se retroalimenta todo.

Tenemos muchos desahucios. Se han multiplicado por 6 los desahucios. Se está cebando sobre todo con mujeres solas con niños. Cada vez que vamos a parar un desahucio que, aquí, menos mal que tenemos un montón de entidades que trabajan y un montón de vecinos que apoyan a otros vecinos y trabajan el tema de los desahucios. Cada vez que vamos y podemos acudir, de manera personal, cada vecino, nos damos cuenta de que, lo que hay allí, o bien es una familia sin recursos, o bien es una mujer sola. Y ya sabemos lo que pasa: en el caso de que sea una familia siempre uno de los dos trabaja, lo que pasa es que no les llega porque el precio del alquiler, como hay turistas, sube. Tenemos turistas y también tenemos el MACBA y un montón de cosas bonitas que sirve para lo foráneo.

Tenemos muy pocas infraestructuras. Ahora tenemos una pelea, por ejemplo, por el CAP... Son pequeños fuegos que lo que hacen es gentrificar, expulsarte, machacar, degradar el barrio... Por ejemplo, con el tema del CAP, es muy curiosos que me preguntaras lo del consenso para los narcopisos y no lo hay, todo era recriminación...

Sin embargo, necesitamos un CAP y no hay ningún espacio y Salut dice que, en la Misericordia, por ejemplo.

Pues resulta que los partidos políticos de la oposición aquí dicen que esto es mejor que hubiera un consenso. Es curioso que para una cosa no—porque va en contra del Ayuntamiento—y para la otra tampoco porque también va en contra del Ayuntamiento. Porque este gobierno sí que está a favor, que no lo decimos nosotros, lo dice CatSalut. Por lo tanto, vivimos un proceso de expulsión. Todo lo que te he contado son agentes... son las consecuencias de la gentrificación.

¿Qué acciones estáis pensando llevar a cabo en un futuro?

Ahora estamos preparando nuevas acciones de manera de protesta, nada que sea relativamente nuevo, salvo que, en vez de hacer caceroladas como hacíamos y tal, lo que vamos a hacer es bajar a la calle y lo que haremos será una “cena-protesta”.

Bajaremos con el bocata, nos sentaremos en el medio de la calle, allí donde se está vendiendo o allí donde compran material robado, que es otro nuevo fenómeno que estamos viendo—en un par o tres de puntos confluye esta gente que se dedica a robar porque lo vende ahí directamente o bien en un comercio o en un piso y luego se quedan por ahí por la zona y tienen la zona como suya, generan mucho malestar—y nos vamos a presentar allí, cenaremos allí con una pancartitas, exigiendo... Porque, además, practican

mucho el machismo en estos sitios en concreto y haremos una pitada de 10 o 15 minutos y luego continuaremos cenando. Nos vamos reinventando.

Como ellos...

Sí, ahora cambian las dinámicas. Ahora lo hacen más nocturno. Y otro detalle importante y que hemos notado es que, de los puntos de venta que quedan, primero hemos notado que el espacio que ha dejado la operación Bacar la están empezando a ocupar otras mafias. Si teníamos 5 puntos de venta después de la operación, ahora tenemos 12 o 10. Parece que no, pero hay una pequeña subidita... Y trafican de la siguiente manera: igual una semana tienen un que está super activo, o dos o tres, y cuando notan un poquito de presencia policial ahí cortan el grifo y se abre en otro lado. Y lo hacen de manera más nocturna. Despenalizar i regularizar creo que nos ahorraría muchos problemas...

Esto, pero, es a nivel de estado. Aquí el ayuntamiento...

Pero el Ayuntamiento tiene que ser nuestro altavoz. Para eso está el Ayuntamiento. Como dice una frase de que el hecho que nos hace grandes es el hecho de saber lo pequeños que somos.

Sovint des de l'ajuntament feu referència a l'especulació com el problema principal al conflicte dels narcopisos. És aquesta la gènesi del conflicte? Com explica la correlació entre els narcopisos i els pisos buits?

Hi ha una situació de consum de drogues que, en aquest cas és bàsicament heroïna, cocaïna... és aquest tipus de consum de drogues perquè, en realitat, a nivell de consum de drogues la que amb molta diferència té més impacte segons pública és l'alcohol. Aquest, que és molt més amb les xeringues i tota aquesta part que ha tingut una visibilitat molt gran i un impacte també molt gran, en general les dades que tenim et mostren que és estable des de fa anys. El volum de població que consumeix les drogues per via injectada d'aquest tipus més o menys és estable, a nivell metropolità.

Què passa? Que es va movent. O sigui ha anat baixant des del boom dels anys 80 i ara el que hi ha, sobretot, és molts consumidors de fa molts anys —la mitjana d'edat dels consumidors em sembla que era de 40 anys o així—això vol dir que hi ha molta gent que porta... no vol dir que no hi hagi gent jove i que hi pugui haver gent que es mou per Europa i així, però tenim una població bastant cronificada.

No és un tema d'augment de consum sinó que es un tema de venda. El que ha passat és que han canviat les estratègies de venda. Això ha passat fa anys. En el seu moment hi havia Can Tunis que era com tot l'espai de venda, carrer i tal... Quan l'Ajuntament va intervenir allà, va tancar-ho, la venda es va desplaçar a altres llocs de la ciutat. Llavors tot això va començar a tenir més impacte aquí al districte i al Raval en particular. Ja hi havia intervencions grans a l'àrea Besòs —al 2016 crec que era, no estic segura de l'any però crec que sí, o 2015—i després va haver-hi també una baralla a front marítim entre varies famílies, de persones vinculades a la droga, i va haver-hi una desbandada entre elles—hi va haver una mort d'una pallissa—i sí que va sortir a premsa i això va generar una desbandada de famílies per por a represàlies de gent que estava vinculades a les drogues.

Llavors, va haver-hi una venda que s'estava donant a un altre lloc, es va moure per la ciutat. I llavors, on es mou? Doncs es mou a llocs on pot trobar sortida, i aquí al Raval és un lloc històric que sempre hi ha hagut venda. I quan es va moure la venda doncs “oportunidad de negocio” altra gent va... I aquí és la connexió amb l'especulació i per què ve aquí. És un lloc històric on hi ha hagut venda, i després perquè hi ha pisos buits amb males condicions, i això facilita... Llavors es va generar aquest model de pisos de

consum—sempre hi ha hagut venda però el que no hi havia era el consum a dins dels pisos—. I Això genera més impacte als veïns: no és el mateix que pugi algú, li vens i se'n vagi, que això es converteixi en què hi hagi gent allà...

Segons l'Informe implementació i resultats de l'acord del consell plenari de maig de 2018 relatiu a la implantació d'una campanya extraordinària d'estiu per a ciutat vella per a abordar la problemàtica de venda de drogues, convivència i seguretat al districte (desembre 2018), l'ajuntament ha aconseguit que 36 propietaris destinin el seu habitatge a la borsa de lloguer de l'Ajuntament, dels quals s'han formalitzat 14 cessions.

Per què creu que hi ha tants pocs particulars que cedeixin l'habitatge a l'ajuntament? És per desconfiança?

Amb tota la feina que es fa en habitatge, que és intentar que es facin càrrec, que mobilitzin aquests pisos perquè no es quedin buits i susceptibles de vendre, hi ha una part que són fons d'inversió, bancs... que els és una mica igual, inclús que et costa molt saber qui són, trobar algú a l'altre cantó del telèfon que s'hi posi. Per tant, aquí hi ha una dificultat: "yo soy un fondo blackstone, que me està contando".

Darrera d'aquesta acció d'especulació negativa d'aquestes organitzacions (empreses, bancs...) s'amaga alguna operació d'una altra naturalesa?

N'hi ha dues, i això és de justícia dir-ho també: alguns dels pisos que tenim cedits són grans bancs que en el marc dels acords que tenen amb l'Ajuntament els han cedit. Sí que és veritat que hi ha alguns bancs, els bancs més físics que els tenim aquí.

Després, hi ha els fons d'inversió rars...

Llavors, per què? És perquè —i això també pot servir pel petit propietari—hi ha una part d'expectativa d'especulació, que està molt clar que el Raval és una part de la ciutat que té molt valor. I que, bé, el Gòtic, casc antic... el procés de gentrificació i d'especulació està molt avançat, és evident; i al Raval és com una reserva.

Llavors hi ha una part com a empresa, inversor o així que el que m'interessa és deixar-ho parat perquè crec que en el futur serà més car. Per tant, estic esperant a que pugi.

I l'altra, i és una de les dinàmiques que es donen, que té a veure amb el capitalisme financer, o sigui, amb la *financiarització* de l'economia, que és molt important i està molt estudiat. Per exemple, la Saskia Sassen ho ha treballat i té a veure en què tots aquests fons en realitat no volen els pisos per llogar, o sigui, els és igual treure-li rendiment, són avals per aconseguir diners per una altra cosa. I això és un mecanisme que està molt estudiat, per exemple, a Londres o a altres ciutats globals, que el que fa és matar zones senceres,

perquè ho compren fons d'inversió que simplement ho fan servir com a garantia per aconseguir altres coses. I això cada vegada és més així pel procés de financiarització.

Segons el que dius i aquest mateix informe, “sovint els titulars són entitats bancàries, fons d'inversió o particulars que no les destinen a cap ús”. Llavors, quines accions té pensades l'ajuntament per a pressionar?

Tenim la Llei del dret a l'habitatge del 2007, que s'ha tret la suspensió del Tribunal Constitucional i ja es pot fer servir “con toda su amplitud”. La Llei d'Habitatge no, la Llei de la PAH, la llei de la pobresa energètica i l'emergència habitacional, que estava suspesa alguns articles. I ara és veritat que tens més eines, tu no pots tenir els pisos dos anys buits, o sigui, hi ha eines per sancionar aquests fons que ho facin.

El problema és que estàs operant en una dinàmica global —nosaltres hem tingut reunions com a districte amb inversors israelians—. Hi ha empreses que inclús el que fan és que es dediquen a vendre, o sigui, compren i al cap de 6 mesos el venen i entre mig el que potser es dediquen a fer és anar extingint els contractes i fer fora a la gent.

Hi ha una expectativa que això val molts diners, tard o d'hora.

Però els pisos del Raval, no estan devaluats econòmicament? [Si els pisos del Raval estan devaluats econòmicament —perquè les condicions del barri són nefastes i expulsen les persones i no entren nous llogaters—, què guanyen aquestes organitzacions tenint aquests habitatges?

A curt termini sí, però a la llarga, no. Amb aquesta bombolla immobiliària que hi havia alguns pisos que ja havien estat mirant com a Ajuntament per comprar-lo i que sabíem que s'havia ofert una finca, i entre que vam preguntar el va comprar una empresa, d'aquestes que són *passistes*, que es dediquen a vendre-ho a algú altre, i no sé, amb 2 mesos es va triplicar el preu.

Llavors, a curt termini sí però també hi ha una estratègia de degradació del barri—vull dir no sé si és deliberada o no—que a la llarga pots tenir aquesta problemàtica però tens aquests pisos al costat de la Rambla i que tens locals que estan cobrant 20.000€ de lloguer al mes. Vull dir, que hi ha molts diners.

I després que és això, que és un fons d'inversió israelià que igual ni ho saps que... Té un pis que val tal i que té l'expectativa que això si el compres, el rehabilites i el buides de la gent que hi ha això valdrà diners.

Pensa que la ciutadania és conscient de l'esforç econòmic (6 milions €) del consistori per a pal·liar la vulnerabilitat del Raval? I el veïnat en concret?

Doncs, probablement, no. Els veïns que estan més seguint el tema saben que s'estan posant molts esforços però també és veritat que com a veí és... Hem tancat des del 2017 entre Mossos i Guàrdia Urbana s'han tancat 170 pisos de venda. Que això no vol dir que fossin 170 pisos alhora, ni molt menys, sinó que tanques uns i aquesta mateixa gent obren un altre. Clar, els veïns et diuen "sí, sí, si jo ja ho sé que esteu treballant, però és que m'has tancat aquest i a les dos setmanes són els mateixos, perquè a més jo els veig".

O sigui penso jo —falta veure què en pensen els veïns— que hi ha una percepció que s'han posat molts esforços, també hi ha la percepció que és una situació molt complexa i que segurament caldria més o caldria més de diferents àmbits, perquè, per una banda, el Raval i a Ciutat Vella s'ajunten moltes problemes. Llavors aquest és un. Però després tens la situació que hi ha molta concentració de gent, soroll, massificació turística, problemes d'habitatge... o sigui, hi ha mil coses que dius, això és una cosa més, però que no arribem. I l'altra és que durant moltes dels mesos i en general en tot el procés hem estat bastant sols, com administració dic. O sigui, Mossos ha treballat molt a nivell de districte, però així com s'ha mogut molts recursos a nivell de ciutat, a nivell de Catalunya...

Creu que hi ha actors que haurien d'intervenir i que ara per ara no s'estan implicant (o no s'estan implicant prou) perquè hi hagi una efectivitat a llarg termini?

Hi ha com diferents nivells. Tu tens, per una banda, l'àmbit policial: tens Mossos a Ciutat Vella, que estan treballant moltíssim. El que passa és que arriba un moment que hi ha investigacions que no poden ser només de Ciutat Vella. Quan van fer el Bacar hi havia pisos a Hospitalet... O sigui, ho has d'eleva. Llavors en el moment en què Mossos, regió policial de Barcelona, van fer una investigació a més llarg termini, amb escoltes telefòniques, etc. Clar, això va tardar segurament uns mesos més, o sigui va venir un any tard. Això no vol dir que no fessin feina, perquè feien feina pis per pis, però feia molt de temps que anàvem demanant que necessitàvem escalar això, o sigui, hem d'anar a mirar la xarxa, perquè pis per pis doncs en portem 170, però arriba un moment que no.

Per l'altra, a nivell més de salut, aquí hem estat sols perquè tot el reforç que s'ha fet de salut, d'educadors de carrer i dels centres de salut d'atenció a la drogodependència és consorci, en realitat és un equipament de la Generalitat i de l'Ajuntament, però tota l'ampliació de diners ha estat de l'Ajuntament. Aquí hem estirat moltíssim. Aquí si des de Salut de la Generalitat hi hagués hagut un pas més arribaríem a més. Hi ha hagut com molt d'esforç i ha estat en solitari.

Llavors l'altre element que és clau és la part també d'habitatge que aquí, ara sí, l'Agència catalana de l'Habitatge està amb tota aquesta part dels pisos buits, sí que han comprat alguns pisos al Raval em sembla, amb aquests vincles amb bancs, però en general no hi ha hagut moltes actuacions d'anar a sancionar pisos buits. O sigui, de fet, això em sembla que a Catalunya encara no se n'ha fet cap, no sé si se n'ha fet un o dos però diria que encara no s'ha fet encara cap sanció.

Això és una llei que és vigent, que va estar recorreguda —crec que era a Sabadell—va començar a fer sancions i llavors va haver-hi un recurs que això no ho podia fer l'Ajuntament, ho havia de fer la Generalitat, i llavors la Generalitat, que jo sàpiga, no n'ha fet cap. I ara em sembla que ja podem tornar-ho a fer amb aquest canvi de normativa. Però, bé, que diguéssim que aquest vincle amb l'habitatge tampoc ha estat tant evident, de poder dir “si aconseguim moure els pisos buits això ajudarà també a l'habitatge”.

A nivell Generalitat no podem oblidar que ha sigut un any molt complicat, no hi havia un comandament polític amb què poguessis parlar i, a més, teníem l'alerta terrorista, amb la qual cosa hi havia molts recursos que estaven allà, però sí que és veritat que això ha estat molt difícil de trobar una interlocució i que es prioritzés, més enllà de Ciutat Vella, que sí que s'ha prioritzat.

Tenim un tema aquí que no és de ciutat ni de barri, és nacional.

I l'altre gran tema és l'àmbit judicial, que això sembla que ara està més encarrilat. D'alguna manera, el que ha passat és que és com “el gato y la rata” sempre: la policia va per una banda i els que venen van com aprenent les dinàmiques que fa l'administració i llavors innoven i l'administració ha d'anar innovant. Llavors, què passava amb el tema dels narcopisos? Costava molt aconseguir una ordre judicial. El fet que vinguin a un pis en lloc de vendre al carrer... al carrer és molt més fàcil d'enganxar a la gent. Per aconseguir una ordre judicial —que és molt garantista i està molt bé que sigui així—des de fa dos anys hi ha tot el treball amb fiscalia, jutjats...

Per l'altra banda, quan es trobaven coses, per la pròpia dinàmica de la venda, per com ho tenien organitzat, no trobaven res, trobaven unes quantitats molt petites. La pròpia dinàmica era que tota l'estona anaven reposant i, de fet, per això també generava més moviment als veïns. I a més a més venien molt petit. Això també generava que els consumidors havien d'anar més vegades. O sigui, és com un canvi d'estratègia de venda. Llavors, fins que no s'ha pogut treballar amb els jutjats i els fiscals per tenir en compte que es troba poca droga però que això té un sentit perquè és el modus operandi i també la

policia ha adaptat totes les actes... ha sigut tota una cosa fins que s'ha anat podent demostrar judicialment tot això.

Per tant, el que estava generant era molta activitat policial i moltes detencions però que els trobaven poqueta cosa, per tant, són faltes i, per tant, se'n van al carrer. I els jutjats col·lapsats: els judicis ràpids, de faltes... el tema és que va haver-hi una sentència—crec que és al 2016 del Tribunal Suprem—que va canviar el criteri i va dir que no es podia aplicar com la reincidència —o sigui va ser com un canvi de qualificació—que el que feia és que aquests petits furts o delictes menors abans es podien acumular i generaven més pena i ara ja no es pot. Això ha afectat aquí i ha afectat a tot arreu. Amb aquest canvi s'ha generat més dificultat per enganxar. Aquesta gent anava acumulant coses però no se sumaven.

Això, vinculat al col·lapse dels jutjats que té a veure amb la falta de recursos de l'àmbit judicial i que té a veure també i amb l'atemptat, ha generat tot aquest augment de furt i de delictes menors, això col·lapsa el jutjat de Barcelona.

Hi havia judicis ràpids que s'havien de fer en 15 dies que estaven fent-se a 8 mesos. Això és poc efectiu a nivell preventiu. Llavors això sí que s'ha anat treballant amb la Conselleria de Justícia i amb el Consell General del Poder Judicial i al febrer es va obrir un jutjat nou de judicis ràpids.

En principi s'hauria d'accelerar aquesta part.

En quin sentit millora (o no) que “l'ajuntament de Barcelona s'hagi personat com a acusació popular a la causa judicial on s'investiga els procediments efectuats dins de l'operació Bacar”?

La idea, per una banda, era donar un missatge que és un tema de salut pública i que és un tema que és important,

—Es tracta d'una operació de visibilitat política?

No sé si visibilitat política però és un missatge també de dir “això és un tema de ciutat” i, per l'altra, quan tu et persones tens més informació. Llavors, el fet d'estar personats a la causa, de fet l'altre dia vam tenir una reunió per això, tenim més informació i així si hi ha informació que ens serveix podríem treballar amb els propietaris dels pisos. Durant el procés ens van informant. Bàsicament la idea és seguir-ho de prop.

El gran absent aquí és com aconseguim les complicitats amb els propietaris dels pisos.

Fa una setmana va sortir una notícia a La Vanguardia que deia que “Els Mossos irrompien en 4 narcopisos del Raval”, i un dia després El Periódico publicava que “Els Mossos donen per extingida l’epidèmia de narcopisos al Raval”. Com valora aquestes dues informacions? S’han extingit els narcopisos al barri del Raval? [Segons El Periódico, “encara queden operatius actualment 5 narcopisos, “per poc temps”, subratllen fonts policials”.

[Los Mossos irrumpen en cuatro narcopisos del Raval de Barcelona] → La Vanguardia 27/02/2019<https://www.lavanguardia.com/local/barcelona/20190226/46711601252/mossos-irrupen-narcopisos-raval-barcelona.html>

[Los Mossos dan por extinguida la epidemia de narcopisos en el Raval → El Periódico] 28/02/2019<https://www.elperiodico.com/es/barcelona/20190228/mossos-extinguen-epidemia-narcopisos-raval-barcelona-7330694>

El que venien a dir els Mossos, i penso que tenen molta part de raó, clar ara diem que tot és narcopis però no tot és narcopis. O sigui, els punts de venda de drogues no s’han extingit, tot i que n’hi ha molts menys que fa un any. Com a punts de venda de drogues en tenim menys i van rotant molt més ràpid, els tanquen abans...

Per què diuen que estan extingits els narcopisos? En realitat “narcopisos”, com a concepte, eren aquests punts on hi havia consum a dintre. Per això, quan es diuen a vegades les dades de narcopisos si mirem per districte... en realitat, “narcopisos” a la resta del districte quasi que no n’hi ha hagut: a la Barceloneta no n’hi ha hagut, al Gòtic potser algun, però el que és són punts de venda de droga. I és un pis en una finca, però no és el mateix. I moltes vegades son punts de venda sobretot vinculada a turisme. Però aquest model com d’heroïna... O sigui, el model dels narcopisos en un moment, perquè no els pillessin, els obligaven a consumir a dintre perquè així quan sortien a fora no tenien res i venia la policia i no els podien enganxar res. Aquest és el model que diuen que s’ha extingit o quasi extingit.

S’han quasi extingit els narcopisos, però poden tornar a reaparèixer. El mercat de la droga té gran capacitat de regenerar-se, torna a mutar. Què proposa l’ajuntament perquè no es tornin a reobrir un cop s’hagin extingit? Contempla l’Ajuntament alguna altra nova mesura?

La previsió que hi ha és mantenir el reforç de la Guàrdia Urbana. Des de post-novembre sí que hi ha haver més presència de Mossos i entenc i, espero, que mantinguin la pressió al carrer. Des de Guàrdia Urbana està pressupostat.

Hem de seguir treballant amb el tema dels pisos, d'evitar que això es doni (els pisos buits), però també és veritat que l'operatiu es va centrar a desarticular una xarxa en concret, que era molt característica. Llavors penso que han après i que ara no els convé tant. Ara hem de veure com es reinventaran i treballar-hi.

Al final és treballar perquè es redueixi el consum, les desadiccions a llarg termini, i després que la venda l'has d'anar abordant.

L'altra és que això s'ha d'eleva. En realitat, el que has de fer és una investigació a un altre nivell que et miri d'on venen els diners d'aquesta gent, si entra pel port... O sigui, és clar, a nivell de districte pots contenir, posar pressió i si poses pressió aquí doncs se n'anirà a un altre lloc o algú s'inventarà un nou sistema que no ens podem imaginar.

Al final, has de seguir investigant, la gent que estigui identificada que està vinculada doncs anar a per ells.

Esteu tenint en compte o heu tingut en compte mesures que s'han fet a altres països o a altres grans ciutats?

El que és el model de drogues de Barcelona—o sigui la part més de salut, d'atenció al consumidor—segurament és el model més referent d'Espanya i és un dels referents a nivell internacional. Tot el sistema de reducció de danys és dels més avançats d'Europa amb diferència.

Van obrir la primera sala al 2004, que és la primera sala d'Espanya, i estan en contacte a nivell internacional. Pel que fa la política de salut estan bastant al dia. Aquí el que ens ha passat és aquest tema que té més a veure amb la seguretat.

Vam estar parlant amb Madrid perquè, en un moment, ells també havien tingut a Lavapiés narcopisos, però havia estat una cosa com molt més localitzada. La veritat és que vam adonar-nos que nosaltres teníem com una visió... nosaltres ja estàvem fent com moltes més coses, perquè ells tenien una cosa molt més localitzada.

Però no, no vam acabar de trobar. Per on ens vam enfocar sobretot va ser treballant molt amb els veïns perquè, de fet, van ser ells els primers que anaven alertant. Una mica els plantejaments que ens feien: tema de la neteja, dels consumidors, hi ha un tema d'habitatge... i intentar abordar tots els àmbits que ens estaven plantejant.

L'Ajuntament quan treballa amb l'Il·lustre Col·legi de l'Advocacia de Barcelona (ICAB), entenent que són els advocats i les advocades les que treballen amb els acusats, en quins aspectes se centra o quins són els eixos d'intervenció?

[“L'Ajuntament ha impulsat la comunicació i cooperació amb l'àmbit judicial però per tal d'agilitzar les autoritzacions judicials i facilitar les entrades i perquisicions en els

habitatges”, segons l’Informe Situació Actual de la Problemàtica de les Drogues al Raval i intervencions realitzades].

[Hi ha “una Comissió de seguiment sobre la problemàtica de la venda de drogues al Raval, amb periodicitat trimestral, reuneix entitats veïnals, la Federació d’Associacions de Veïns de Barcelona, la Síndica de Greuges, els serveis i administracions públiques implicades i els grups polítics a nivell de districte. S’han celebrat ja 5 sessions (el 17 d’octubre de 2017, i el 18 de gener, 18 d’abril, 18 de juliol i 6 de novembre de 2018).” Extret de: Informe Situació Actual de la Problemàtica de les Drogues al Raval i intervencions realitzades]

Juraria que no, però això t’ho sabria dir. Ho hauria de consultar. Sí que treballem amb l’ICAB amb temes d’habitatge. És una prova pilot a Ciutat Vella que és perquè l’ICAB proporcioni assistència jurídica gratuïta a persones que puguin tenir dubtes.

Sembla que, de cara a l’opinió pública, els els equips d’educadors/es son una bona opció, però les seves accions no són tan visibles. Penseu que son coneguts aquests serveis?

Per una banda hi ha els educadors de salut, que no diria que medien, però sí que estan al carrer amb contacte amb els consumidors, i intenten que consumeixin sense riscos, també fer sensibilització en aquest sentit i intentar que consumeixin a la sala i no al carrer i detectar-ho.

I també van a parlar amb entitats, amb veïns, amb comerços... Hem passat de 10 a 23 en el districte per poder cobrir tot.

A nivell de com abordar el conflicte —i tampoc seria mediació— es va crear com una comissió cada tres mesos perquè diferents veïns poguessin rendir comptes del que es feia, poder-nos dir com ho veien i portar als responsables de totes les administracions.

I després l’Ajuntament té tots els serveis també de carrer: tècnics de barri que fan el contacte amb els veïns...

Aquestes educadors/es viuen al propi barri o es troben a altres poblacions?

Són educadors de salut de la ciutat, el que passa és que n’hi ha 23 que estan al districte.

Li sembla adequat el terme “narcopisos”, que s’empra als mitjans de comunicació i de forma popular o potser provoca confusió?

[A l’Informe només s’esmenta el següent: “Cal distingir entre els locals i habitatges popularment coneguts com a *narcopisos*, aquells on es produeix venda i consum de droga generalment per via intravenosa, i els locals i pisos de distribució, com aquells

intervinguts al barri de la Barceloneta i a la resta de barris del districte, on no es produeix consum intravenós”

A mi, no. Al final no pots combatir-ho, és com molt definitori perquè sinó, com ho diries? “Piso de venta y consumo...”. Ja hem evitat dir “yonquis”, ja hem passat a que la gent no ho diu tant.

El que sí que és important és no barrejar coses: un narcopis no és el mateix que un pis on venen droga perquè l’imaginari és molt diferent i el que es trobava policialment no té res a veure. Això és important per no generar alarma.

I després que sí que és veritat que és un tema súper delicat. El que sí que es va fer abans quan es va intentar treballar que es moguéssin la sala Baluard, que es va ampliar, —també ens remet a un imaginari dels anys 80, molt destructiu—, doncs sense negar que hem tingut una explosió de problemes molt important, aquesta idea de “tornem als 80” tampoc és veritat. Sobretot perquè als 80 no tenies educadors, no tenies sala de reducció de danys, no tenies ajuts socials ni rendes mínimes... Aquesta imatge no s’ha donat no és així. Hi ha recursos —l’altra cosa és que siguin suficients o poc eficaços perquè el tema és molt complex—.

Quin considera que és el paper dels mitjans de comunicació en aquest conflicte? Contribueixen a crear un clima d’alerta social?

Molt. Sobretot hi va haver un moment que era espectacular. Sobretot perquè és com molt “amarillista”. No perquè no ho hagi de dir o explicar-ho, clar que sí, però s’han apuntat a un “amarillísimo” que és “lluvia sobre mojado”. És el Raval, marginació... un imaginari sense esforçar-se a rascar una mica, investigar què és el que hi ha al darrere, inclús fins al punt que en les entitats del barri, a l’entitat Tot Raval, vam fer una roda de premsa per dir “tenim un problema però això que som la «mierda»...”. Vull dir, explica això, explica altres coses que estan passant. Aquí la gent es pensa que sortim al carrer i és Vietnam. Vull dir que la gent viu aquí, tens un problema, no passa res, hi ha gent que consumeix, hi ha veïns que tenen problemes súper greus a la seva finca però aquí hi ha 50.000 persones.

Pensa que és possible una política de consens en aquest conflicte des de totes les formacions polítiques? O si és possible consensuar mesures des de tots els grups polítics, tenint en compte que “al Plenari municipal de maig de 2018 es va aprovar un acord polític (només) amb el Partit Demòcrata i ERC”? [“Va suposar un impuls addicional a les actuacions a realitzar a Ciutat Vella en el període d’estiu de 2018”]. Com creu que s’hi podrien comprometre els altres grups parlamentaris?

A nivell de ciutat, la política de drogues històricament ha sigut una política de grans consensos, “con algunos electrones libres, sovint el PP”. Però, en general hi havia com un acord tàcit que els temes de drogues es parlen amb tots els grups polítics. O sigui, s’intenta no fer partidismes sobretot perquè “no gana nadie”, perquè es un tema de salut pública, epidèmies i tal.

També va costar obrir les sales de venopunció de Vall d’Hebron fa anys... És un tema súper sensible que la ciència és súper clara. El tema drogues està claríssim que l’única manera que funciona és reducció de danys, atenció, tractament... o sigui, la via punitiva no funciona mai. Si no poses recursos la gent es punxarà al carrer.

Hi havia una tradició de tractar les coses amb el menys soroll mediàtic possible i intentar-ho. En aquest cas, no s’ha donat gaire en aquest mandat. Hi ha hagut alts i baixos.

També és veritat que no s’ha criminalitzat als consumidors com en altres moments històrics, però ha sigut un dels elements de dinàmica partidista. És un “caramelito” una mica.

Ningú ha plantejat la regulació de les drogues? La regulació del comerç de les drogues —actualment il·legals— pal·liaria l’ús d’habitatges buits com a punts de compra-venda i suposaria una millora de la salut pública i de la seguretat ciutadana del barri i, per tant, milloraria l’autoimatge del barri?

Els veïns ho estaven dient en alguns moments. El que passa és que això se’n va de l’àmbit municipal.

Aquí també hi ha diferents nivells de responsabilitat perquè a l’opinió pública s’ha vist molt com és alguna cosa de Barcelona, però que és evident que si hem arribat aquí és perquè també hi ha hagut una inacció parcial de Mossos... és a dir, hi ha hagut una sèrie de coses o una sèrie de circumstàncies—155 enmig i mil coses més—que ens han fet arribar aquí.

Des d’un punt de vista de responsabilitat, ens va costar moltíssim poder reunir-nos amb el conseller, poder realment treballar-ho.

Lavors aquí, en realitat, és una dinàmica partidista i és molt difícil que deixi de ser-ho havent-hi eleccions pel mig. I perquè al final els veïns et diuen “nosaltres veiem que feu coses però això està allà, no s’ha solucionat del tot”. I també ho entens, que han de pressionar. És veritat que hi ha una situació que fa 3 o 4 anys era més tranquil·la.

¿Para el Área de Reducción de Daños, cuál es la naturaleza del conflicto de los narcopisos? ¿Cuál es el aspecto, desde su intervención, que resulta vitalmente más relevante? (¿Cuál es el foco de atención inicial?)

Es multifactorial. Este es imposible de detallar exactamente. Lo que sí que vemos es que hay múltiples factores viendo la persona en su integridad y de manera holística. Creo que es imposible decir que solo es un factor.

¿Cuál es el perfil de las personas drogodependientes que os llegan? ¿La mayor parte de las personas tienen un perfil homogéneo? (son hombres jóvenes, % mujeres, extranjeros/as...? ¿Remiten a historias de vida similares (orígenes humildes...)?

[“El perfil de las personas atendidas durante este periodo es el de consumidores/as en activo de larga evolución, con una adherencia irregular a los tratamientos, escaso contacto familiar, sin domicilio fijo ni recursos propios” Fuente: <http://www.creuroja.org/AP/cm/5691P22L8/Salut.aspx>]

Nuestro perfil es gente que está en situación de calle, de consumo activo de droga ilegal por vía intravenosa y fumada. Entonces, la gente que viene es este perfil, porque es el perfil que nosotros ponemos para poder entrar.

Una persona que tenga una casa no podría entrar a la Sala Calor Café. Ahora sí, tanto al programa de intercambio de jeringuillas—el PIX—y la Sala de Consumo toda persona puede utilizarlo. Pero para utilizar el resto de los servicios con los agregados de los programas y tal: situación de calle y consumo activo de droga ilegal por vía intravenosa o fumada.

¿De qué manera os determina este perfil a la hora de abordar la primera intervención? (No es lo mismo abordar hombres jóvenes que hombres mayores de 40 años, que mujeres, etc.)

Hay más hombres. La media es de 30 / 40, nacionales. Después está comunitarios, comunitarios italianos, y luego ya hay bastantes de República Checa, extracomunitarios... Pero fundamentalmente nacionales.

¿Esto determina vuestras acciones? ¿Vuestras estrategias?

Nosotros trabajamos en relación a las necesidades de la persona. A partir de ahí nos adaptamos tanto a nivel idiomático como a nivel de necesidad. Piensa que el programa, el proyecto Reducción de Daños surge de los lugares, es en los lugares de consumo que se va para hacer una atención a la persona. Ya desde los años 80 empiezan a cambiar, empiezan a crear los centros directamente, las instalaciones, y viene la persona a los

espacios, a los centros. Pero siempre es desde una postura muy abierta y muy desde lo que necesita la persona.

No es tratamiento, aunque muchos de ellos están en tratamiento, pero se parte mucho de la necesidad en el momento que tiene la persona. Sea relacionado al tóxico o no.

Entonces, ¿la demanda de vuestros Servicios sale de las personas consumidoras y no de parte de los otros actores de la red social (Ayuntamiento, policía...)? ¿Van a buscaros o los vais a buscar vosotros?

No, es un centro abierto, ellos vienen. A parte piensa que en nuestro colectivo es el boca a boca. Te conocen por el boca a boca. Piensa que también somos un servicio que llevamos desde el 93 en Sants y aquí somos referentes. Fuimos el primer servicio de drogas que se abrió, de reducción de daños.

Luego vinimos aquí en el 2009 una parte del equipo. Y ahora ya desde el 2016 ese servicio ya se cerró y estamos dando todo el programa tanto de mañana como de tarde aquí. Todo el día, de lunes a viernes.

El centro es abierto y se respeta mucho lo que van necesitando.

¿Está abierto 24h?

Abrimos de lunes a viernes de 9.00 a 13.30h. Te digo los horarios asistenciales.

Creo que el CAS Baluard abrió durante un tiempo 24h.

Esto fue por una estrategia de márketing y de impacto y demás, pero no abre 24h.

Y luego a la tarde, de 15.30 a 20.00h. Esto es el horario asistencial, directo.

Los viernes cambia un poco porque tenemos reunión de equipo y entonces hacemos de 9 a 11.30 y luego de 15.00 a 19.00h.

Le parece adecuado el término “narcopisos” / drogadicto / drogodependiente...? ¿Cuál sería el más adecuado según el Área de Reducción de Daños? (que es el que usan reiteradamente los MC). ¿Por qué motivo?

Yo suelo hablar de usuarios y usuarias. O sea, las personas que usan este servicio son usuarios y usuarias.

A nosotros el tema de “narcosala” ya no nos gusta utilizar porque hay una connotación peyorativa. Como trabajo, se trabaja desde muchos ámbitos, también para hacer conciencia. Entonces, no hablamos de “narcosala”: salas de consumo, salas de venopunción asistida... Y, narcopisos, pisos de consumo.

¿Cómo ayuda el Área de Reducción de Daños a los drogodependientes? Es decir, ¿qué fases hay? ¿Cómo se concreta la ayuda?

Una entrevista de acogida. Hay diferentes programas. Piensa que nosotros lo tenemos todo codificado, todo nuestro trabajo se vuelca a diferentes programas, que ya sabes que nosotros trabajamos haciendo justificaciones por subvenciones. A todas las personas que vienen no les pedimos una documentación porque muchas de estas personas no tienen documentación y porque creemos que es una protección para esas personas porque muchas de ellas están huyendo de la justicia o hay un tema de identidad y demás... Entonces, lo que nos interesa es que esa persona confíe.

Entonces trabajamos directamente con... trabajamos con datos básicos de nombre y apellido, que no se comprueban.

Si tú dices que te llamas Marilyn Monroe, lo que sí que pedimos es que siempre te llames así; tu fecha de nacimiento puede ser verdad o no... pedimos esto para codificar... Sustancia de consumo principal, y ya está.

Luego a partir de ahí si se le da PIX se hace un registro de lo que se le da y que es lo que devuelve la persona. El material higiénico que se da y el que ellos devuelven.

Y luego la Sala, pues lo mismo. A parte en la Sala siempre hay un registro de consumo, es decir, cuando la persona viene a consumir se les pregunta qué han consumido para poder atender a una reacción adversa. Si tú has consumido también alcohol antes de consumir caballo, pues no es lo mismo. No se te va a administrar la misma medicación. Se firma también para la utilización de la sala un consentimiento informado, donde nos das la capacidad y la potestad de poder atenderte en caso de una reacción adversa y la utilización de datos, el tema de la confidencialidad de datos y demás.

Luego, se deja bien claro lo de las 3 normas: consumo, no tráfico y no violencia. Y luego sí que es cierto que ya para la utilización del servicio general, con otros programas y añadidos y que es un trabajo como más minucioso y de acompañamiento desde lo sutil, se hace una entrevista de acogida donde hay una recogida de datos tanto sociales, sanitarios...

¿Cuál es la principal dificultad para que el drogodependiente confíe en vuestros Servicios?

Depende. A nosotros nos gusta mucho hablar de personas. Es un colectivo, pero, como todo colectivo, tiene muchísimas diferencias. O sea, aunque mantengas el mismo consumo con la misma sustancia tu persona es diferente.

Hay personas que les cuesta vincular y hay personas que no. Hay personas violentas y hay personas que no, pero como todo el mundo.

Entonces se les pasa esta entrevista de acogida. Sobre todo, para saber en qué situación están, que ellos nos conozcan... Todos nos conocen, en realidad, porque es el boca a boca y les hablan, o ya han venido muchas otras veces y hemos establecido relación. Pero, bueno, es como lo más normal.

Y luego se hace como un plan también depende de como venga la persona. O sea, porque estamos hablando de personas con consumo activo. Entonces tu puedes hacer una entrevista con una persona que está muy consumida... o sea, todo es adaptable... Como es un material tan vivo... pero no hay muchas expectativas. Lo único que hay, los objetivos son esos que te he dicho, esos 3. A partir de ahí nos adaptamos.

Si una persona viene muy consumida pues le vas a hacer 4 preguntas solo, las que realmente son necesarias para cogerle ficha y demás.

Pero Reducción de Daños es todo reducir el daño de la persona consumidora, que la persona se mantenga con vida. Es lo que nos interesa, en las mejores condiciones.

¿Evaluáis la tasa de reinserción sociolaboral?

La reinserción social para nosotros es que esta persona siga viviendo porque cualquier persona está inserta socialmente. Consideramos que toda persona tiene un lugar en la sociedad y que la sociedad tiene que permitir dar ese lugar a las personas según sus estados y demás.

A nosotros, desde reducción de daños, lo que nos interesa es que esa persona siga con vida. La recogemos o la acompañamos como quiere ser acompañada y la dejamos donde quiere ser. O sea, no hay ninguna intervención más allá... es así, reducción de daños.

Interesa que la persona esté con vida y sí que trabajamos con una doble intención. Siempre hay pues “piensa en grande y actúa en pequeño”. Hay como una visión muy amplia y con un objetivo muy fuerte, pero, luego, hay esta realidad. Es que, si no trabajáramos así, todo se rompería.

¿Con la fuerte presencia de los “narcopisos” estos últimos años, habéis notado un aumento de la demanda de vuestros Servicios?

Los narcopisos siempre han existido. Los pisos de consumo no solo es un acontecimiento que tiene que ver con el consumidor y con el vendedor, sino que es un movimiento social y político. Siempre ha habido pisos de consumo, pero quizás han aumentado más porque ha aumentado más la brecha inmobiliaria. Hay muchos pisos vacíos en zonas donde hay necesidad de utilización de los espacios y necesidad de buscar espacios más protegidos.

Entonces han ocupado estos lugares... claro, el tema es, ¿por qué hay tantos pisos vacíos en la ciudad de Barcelona? Entonces hay esos pisos vacíos que se han ocupado... y lo que nosotros vemos es que se está dando una atención...

O sea, si existe es porque hay demanda. Entonces es todo como mucho más sutil y hay muchos más entramados de lo que puede parecer. Los medios de comunicación son bastante escuetos y muy alarmistas. Nos quedamos sin poca... hay poco margen de maniobra, pero es muy fácil de desmarcar porque, realmente, tu hablas con usuarios y usuarias y ellos van a pisos de consumo porque se sienten más protegidos porque los mismos traficantes ofrecen estos espacios. A la persona que está vendiendo le interesa que la persona consuma. No le interesa que salga de un lugar con la sustancia.

Para la persona que consume también es mejor consumir porque a nivel judicial, a nivel penal, no es lo mismo. Es todo como un círculo que tiene mucho que ver. Y luego también hay que ver el dismantelar, porque hay mogollón de pisos... o sea yo creo que se está haciendo un trabajo, quizás, como muy silencioso de autoridad—por autoridad me refiero a policía, Guardia Urbana, Mossos...—que a lo mejor no se está explicando, no está participando el resto de la sociedad en relación a “cierran uno” y “vuelven a abrir”. Saben perfectamente cuántos pisos de consumo hay, por qué no se pueden cerrar... Hay muchas cosas ahí.

El objetivo sería: si existen, vamos a hacer un trabajo de llegar a estos pisos de consumo de la mejor manera, es decir, que estén dotados de unas instalaciones higiénicas, que estén formados en atención y prevención a la sobredosis... o sea, que sea lo más parecido a una sala de consumo. Las salas de consumo no están abiertas 24h, pero los consumidores necesitan consumir 24h si es preciso.

¿Y crees que con la regulación de las drogas sería mejor?

Sí, por supuesto. Porque todos estos pactos se podrían trabajar. Así estamos hablando desde el silencio, desde lo no dicho, desde qué agentes participan y qué no, desde todos unos códigos... es complicado.

¿Se ha modificado el patrón de conducta de estos usuarios y, a su vez, el perfil del trabajador social para dar respuesta a este contexto? [¿Las personas que se atienden ahora tienen otra forma de consumir, de comportamiento... que hace unos años?

¿Esto hace que el perfil del trabajador social se haya tenido que adaptar?]

Varía en función de la sustancia que hay en el mercado y del precio de la sustancia. Y, ahora, por ejemplo, en las noticias siempre aparece que ha aumentado en consumo de heroína. Es mentira. O sea, no ha aumentado en consumo de heroína, lo que ha aumentado

es otro tipo de consumos. Por ejemplo, el consumo de coca—la coca está más para arriba—, el consumo de metadona inyectado... O sea, varían, es como... la persona que consume y la sustancia no están fuera del tiempo. Entonces, como todo acontecimiento social modifica según... tantos factores... está en constante modificación.

¿Han aumentado el número de aportaciones por parte de la administración pública o de otros actores para que le podáis hacer frente? [“Cruz Roja funciona mediante aportaciones voluntarias de administraciones públicas, entidades privadas y millones de personas como tú.”

Font:<https://www.cruzvermella.org/quen-somos/como-nos-financiamos/?lang=es>]

Al revés. Nosotros hemos empezado el 2019 con un 30% de presupuesto menos. Esto ha repercutido en que dos personas se han ido a la calle y hemos bajado el horario a una de las personas que trabajaba... pues de 40 horas a 35h. Y luego nuestro horario de atención directo también lo hemos tenido que cortar.

**¿Qué tipo de profesionales encontramos en el Área de Reducción de Daños?
¿Trabajadores sociales, psicólogos/as, profesionales sanitarios...? [PIX (Programa de Intercanvi de Xeringues), EVA (Espacio de Venopunción Asistida), enfermería, club Calor y Café, atención social, atención legal, atención educativa]**

En Reducción de Daños somos equipo sanitario y social. Entonces son enfermeros/enfermeras, un médico, que viene dos veces a la semana; una letrada, que viene una vez a la semana; educadoras, trabajadoras sociales y luego está la administrativa, la directora... Y luego en el CAS también hay el mismo perfil y se le añade más cantidad de profesionales porque el centro es más grande pero, aparte, compartimos psiquiatra.

¿Cuál de estos proyectos (PIX (Programa de Intercanvi de Xeringues /Programa de Intercambio de Jeringuillas), EVA (Espacio de Venopunción Asistida), enfermería, club Calor y Café... está más presente en el contexto de los drogodependientes?

El Calor Café nosotros decimos que es como la matriz. Es como lo más parecido a un salón de casa y desde allí se gesta todo. O sea, trabajamos mucho con la vinculación, con lo informal. Entonces, toda persona que es perfil y es usuaria y se le conoce ya como “apto” o “apta” para entrar al servicio, para por Calor Café.

En Calor Café pasan todos, excepto si solo van a utilizar la sala o el PIX. Pero la mayoría de ellos están vinculados al servicio, y eso significa que han pasado por una entrevista, por ese Calor Café... es donde se trabaja la vinculación.

¿Consideráis que son conocidos por la ciudadanía vuestros Servicios?

No. En el usuario y en la usuaria sí que se conoce porque, aparte, estamos hablando de personas que en la red normalizada tienen poca cobertura. Entonces, no es un *sensesostre* común, sino que son personas que aparte de *sensesostre*... o sea, una persona *sensesostre* con consumo no puede acceder a otros servicios del ayuntamiento, públicos. Entonces estamos hablando de que los pocos que hay se los conocen.

Es muy importante la red del boca a boca. Ahora bien, para la sociedad civil en general que no consume sustancias ni demás creo que no son conocidos.

¿Entonces desarrolláis algún programa o alguna estrategia de comunicación para llegar a todos estos rincones de la sociedad?

Es que no interesa tampoco. Cuando hemos implantado el programa todo el mundo te dice: “sí, muy interesante, pero no en la puerta de mi casa”. Entonces siempre hay esta consciencia de “sí, yo lo entiendo, pero esto no lo quiero ver”. Es como esta concepción del niño de que si no lo miro no existe, si no está en mi día a día no existe, no hay.

También, claro, nosotros estamos trabajando con un perfil muy machacado, muy perseguido, muy estigmatizado... es lo que menos quiere la sociedad. Claro, nosotros tampoco vamos a hacer un trabajo de acercamiento si la sociedad civil no está preparada para recibir, porque entonces esto es hacer más daño y estamos hablando de personas con una herida muy grande.

Para el acercamiento tendría que haber un trabajo muy importante de querer escuchar y poder hablar. Es como un trabajo de mucho cuidado.

Y pasar por la educación.

Todo es un factor de educación. Y no te digo de pasar por una educación formal, de contenidos, sino una educación personal, humana, porque, al final, es como te posicionas frente al otro.

¿Pensáis que hay actores que tendrían que estar interviniendo y que no lo están haciendo lo suficiente? ¿Cuáles?

Sí. Por ejemplo, a nivel político creo que se tendría que dedicar más presupuesto.

Cuerpos de seguridad no son cuerpos para trabajar con... claro, ahí es un replanteo que no tiene nada que ver con...

O sea, yo creo que el cuerpo de seguridad tiene otro tipo de trabajo, que no tiene nada que ver con el nuestro.

Yo creo que agentes políticos, y luego sensibilidad social siempre se puede más. Siempre a nivel, incluso, publicitario. O sea, es penalización constante a este colectivo. Y ya no hablemos de mujeres consumidoras. Yo creo que aún más con mujer consumidora en

situación de calle. Ésta sí que está completamente desprotegida. Y la penalización es hacia ella, por ejemplo, en caso de un embarazo, en caso de lo que se espera de una mujer...

¿Recibís muchos casos de este tipo?

Hay menos mujeres y esto nos hace reflexionar en: ¿hay menos mujeres consumidoras o hay menos mujeres que se sienten cómodas en los servicios masculinizados? Hay toda una reflexión. Como en todos los centros y en todas las cuestiones que trabajamos con gente, se mantiene la reflexión y en el cambio. Entonces todo es algo vivo, no hay algo cerrado. Los mismos profesionales nos planteamos mucho esto, qué pasa con esta diferencia que hay entre mujeres y hombres.

Pero, claro, también es cierto que la mayoría son hombres. Las mujeres muchas veces se encuentran con hombres que han abusado de ellas...Entonces tampoco es agradable compartir el espacio... Bueno, el mundo de la calle es duro, y entre los sexos y con la mujer mucho más. Entonces hay una cuestión que se nos escapa, que está por revisar.

¿Os encontráis con personas que tienen hijos?

Aquí no pueden entrar menores. De hecho, una mujer embarazada podría consumir, pero tenemos un protocolo especial, pero podría, hay reducción de daños. Se trata de que, si esa persona va a consumir, que lo haga en un espacio sanitario, lo más higiénico posible. Reducción de daños contacta con todas las dimensiones y facetas de la persona, y situaciones. Entonces, si esa persona embarazada va a consumir sí o sí, se va a trabajar para que tal...pero si, a pesar de esto, va a consumir, pues se le va a acompañar.

Me lo has comentado un poco antes. ¿Sentís que los medios de comunicación os dan voz?

Nos la quitan y cuando nos la dan la tergiversan y la manipulan para que sea utilizada en contra. Se quita voz y cuando se da voz se manipula.

Creo que trabajan para buscar un resultado de aversión. O sea, todas las noticias que aparecen relacionadas a consumo, gente en esta situación y demás es como para tener menos capacidades de empatía, menos posibilidad de entendimiento y más aversión.

Es como que se utiliza para que, si hay algún reducto de posibilidad de integración, esto que llamamos “integración”, que sería como para hacer un estudio...

Luego es esto, que los medios de comunicación utilizan palabras como muy fácilmente sin saber qué repercusión y sin saber qué significa eso, que connotaciones hay. Entonces, eso de “integración social”, ¿qué es eso de integración social? O sea, ¿tú qué quieres o cómo ves a la sociedad? ¿Qué es lo social? ¿Qué es vincular? ¿Qué es lo humano? ¿La integración? ¿Qué das tu y que recibes en la integración?

O sea, yo creo que se dicen cosas como muy a la ligera, sin saber... No se hace educación. Yo creo que el periodismo tendría que hacer educación.

Así como yo a mi hijo no le doy todo lo que me pide... si le gusta el chocolate pues no le doy todos los días chocolate, ¿sabes? Y en ese diálogo y en ese “poner límite...” Luego también entramos en qué tipo de educación: ¿Cómo te vinculas? ¿Cómo te relacionas? ¿Cómo le digo a él que no? ¿Cómo pacto? Entonces, esto es un tema educativo, humano, que tiene que ver... en el periodismo también, pues como se relaciona con la sociedad.

¿Piensa que es posible una política de consenso entre todos los actores que trabajan en esta situación?

No. Dada la situación social, educativa y tal, no. Pero creo que también lo bueno es que uno haga lo que sabe hacer. Yo no me voy a meter en política... que el político no se meta en lo que no sabe.

Pero si se formaran equipos con personas de distintas profesiones tal vez se tendría una mirada más poliédrica.

Sí, yo creo que la formación, la sensibilización es importante, pero dada la situación actual a nivel social, a nivel educativo, a nivel de sinergias... no creo que sea posible. Creo que se puede trabajar para, pero, así como venga...no.

No me ha quedado claro. ¿Qué diferencia hay entre el PIX y el EVA?

Eso es la EVA, la sala de consumo. Tu vienes a consumir y se dice que se lave las manos, el profesional está ahí preguntándole qué ha consumido antes... pues tu todo esto lo registras.

Pero tal vez os mienten, ¿no?

¿Pero para qué te quieren mentir? Es que luego es eso, como te posicionas... con la persona que consume hay mucha cosa de la mentira. En reducción de daños no da igual. Y cuando tu desvelas esto, la persona se contacta desde otro lado y no te miente. Porque no necesita decirte nada, porque no hay nada a cambio.

Él te lo va a decir porque va a consumir. O sea, viene aquí y si quiere consumir aquí es porque sabe que le vas a atender, que va a estar cuidado, que va a estar tranquilo. En la calle está mal, porque se esconden, o sea, es algo de lo que se esconde uno. Entonces lo va a hacer rápido porque te multan, es penal, es salud pública, es un delito.

Entonces ellos saben que es para que, si tienes una reacción adversa, te puedan acompañar. Si tu vienes aquí es lo que quieres. Entonces, no te van a mentir. O sea, ¿por qué aparece la mentira? Este también es el tema.

Entonces, bueno, le das el material, aquí tenemos donde se hace la mezcla, el alcohol, donde se desinfecta la zona de la inyección; la toallita para luego; el agua destilada, que se utiliza para hacer la mezcla. Esto se lo das. Le dices: ¿qué material quieres? ¿qué vas a consumir? Luego hay diferencias, porque tenemos diferentes tipos de jeringas. Están las españolas, las americanas y las alemanas. Esto varía en función del gusto del consumidor.

Y luego también tenemos goma, para la ayuda de la “recerca de la vena”. También se ayuda a hacer un pinchazo higiénico, pues porque si hay gente que tiene problemas con las venas se le dice cómo hacerlo mejor.

Consumen aquí, dejan el material que han utilizado... se hace también un trabajo sanitario. O sea, todos los espacios dan posibilidad de poder hablar de ciertas situaciones. Y esto sería la sala de consumo. La persona se queda el tiempo que necesita, consume... la idea es que no se vayan directamente, es que se queden por aquí y les observamos y tal.

Y el PIX es que yo vengo y te digo—en el Club se hace directamente—“dame 2 españolas y ya”. Entonces tu le das las 2 españolas y el material que acompaña todo eso y ellos pueden tirar el material que han utilizado, pero no lo hacen en el momento. O sea, tu les das el material para que se lo lleven. No entran aquí.

El tema es que hay gente que va a pillar a La Mina y se lleva el material. Cuando te piden el material es que no tienen la dosis aquí y se tienen que ir a buscar la vida.

Y nosotros, por ejemplo, no hacemos intercambio estricto. Es decir, si una persona te deposita 20 jeringas, tu no le vas a dar 20 si te está pidiendo 40, porque esto en muchos servicios sí que se hace así. A nosotros lo que nos interesa es que no hace falta que las traigas aquí, sí que las tires en algún lugar que no sea en el suelo. Pero bueno, lo que nos interesa es que tu tengas material higiénico constantemente para evitar contagios y reutilización del material, que era lo que pasaba en los años 80.

Luego, por ejemplo, pues nosotros también salimos un día a la semana recogemos chutas con ellos, hacemos un trabajo comunitario y de sensibilización con ellos, de responsabilidad... de ir con ellos a los espacios que ellos saben.

Es como que nosotros les consideramos a los consumidores como agentes principales y con potencialidad en su propio proceso. Entonces, siempre les preguntamos a ellos, porque ellos son los especialistas. Nosotros simplemente los acompañamos, pero ellos son especialistas en consumo.

Eric Alonso — Usuari/consumidor de drogas

[Un periodista de... (menciona un periódico muy importante de ámbito estatal) me hizo... y salgo yo pinchándome. Tu imagínate mi familia... Tienen muchos poderes... Dijeron, encima, al lado de una biblioteca y de un colegio... mentira. Estábamos escondidos pero el tío hizo una foto]

¿Recuerda a qué edad entró en contacto con el consumo de drogas? ¿Quién le facilitó el contacto / el acceso?

A los 14 años empecé. Yo empecé en el año 88 i ahí hubo el boom de la heroína y allí empecé, y ya está. Eso es porque había heroína y quería probarla, la probé y me enganché.

¿Se ha visto alguna vez en una situación en la que haya peligrado su vida?

Muchas veces. Casi me muero por cangrena de coca. Bueno, muchas cosas han pasado, muchas...

¿Has estado alguna vez en prisión?

20 años por atracos.

¿Como es su vida de cada día? ¿Hay alguna cuestión que le inquiete especialmente en su vida cotidiana?

Dormir en la calle, beber, tomar pastillas... pero coca i caballo no.

Pero antes has comentado que tienes familia...

No puedo verla porque hasta que no esté recuperado, no puedo. Ayer llamé a Companys Solidaris, porque yo quiero salir de este ambiente, no me gusta este ambiente.

Siempre hay ruidos, siempre hay cosas raras y yo me quiero salir de aquí.

¿Como valora estos servicios?

Bien, pero hay cada prenda que no me gusta. Yo utilizo la ducha, vaso de leche o algo, pero yo me voy en seguida porque aquí entra cada prenda que no me gusta.

Antes estábamos más tranquilos, veíamos una película...ha cambiado todo. Y, como ha cambiado todo, yo entro a ducharme, a cambiarme... bueno, lo que puedo.

¿Y cómo piensa que el vecindario ve a las personas que consumen algún tipo de droga?

Mal.

¿Cree que se pueden tender puentes?

No. Puentes no, porque...A ver, ellos lo ven porque hay gente que la lía, bebiendo cerveza, hay peleas cada dos por tres... Y claro, ellos... no por los centros, porque los centros son una ayuda aquí. Pero ¿qué pasa? Que se pelean y tal y la gente ya está harta.

Hombre, es que siempre hay peleas. Hoy ha habido cuatro peleas ya y ayer hubo cinco. Cada día hay peleas y peleas. Estoy harto yo de esto.

Y yo me he quedado aquí, me he comprado una pizza, me la he hecho y digo cuando venga la chica ya haré la entrevista. Pero estaba sentado y pensaba que eran las 15.30h. Hablando, hablando y tal, pues se me ha pasado.

¿Sería posible hacer un trabajo comunitario? (Trabajadora social acompañante)

Sí.

¿Ves predisposición?

Sí. Pero falta economía, sin economía... Mis hermanos tienen una casa en Soria y mi hermano lo compró todo. Y yo le dije: va, vamos a montar un centro para toxicómanos. Yo soy el director y tu también, nos mandamos... Y, bueno, pues el que tenga dinero que nos pague y el que no tenga dinero pues entrar gratuitamente, pero tiene que trabajar, como en todas las granjas, no se va a quedar todo el día en la cama.

Entonces, mi hermano me dijo que sí que lo íbamos a hacer. Pero, claro, yo me enfadé con mi cuñada y ya el proyecto se fue a la mierda. Y yo me volví a enganchar.

¿No lo contemplas de cara a un futuro?

No, con mi familia, no.

¿Y con algún amigo de por aquí?

No. ¿Qué amigos? Yo no tengo amigos...

Pero sí que estás implicado en cierto modo (en referencia a lo que se ha mencionado sobre Companys Solidaris...)

Sí, en mi proyecto. Mañana tenemos que llamar. Yo tengo 46 años y ya estoy harto. Me he quedado delgado, no como porque llevo una depresión de caballo...

¿Has ido alguna vez a los llamados “narcopisos”? ¿Crees que son “narcopisos”?

Sí, son narcopisos. Lo que pasa es que están en ilegal. A mi me entraron los GEO y se me llevaron detenido dos días, pero yo estaba consumiendo, y les dije:

— “yo consumo”.

— Y dijeron: “firma”.

— Y dije: “yo no firmo”.

— Si no te vas a la cárcel.

— Pues me voy a la cárcel. Yo no he sido un chivato.

Yo no firmé, ¿eh? Y me soltaron a los dos días. Pero bueno, que sí, ¿narcopisos? Pues sí.

Y cada día he ido.

¿Qué condiciones tienen esos pisos?

Te lo vendían, te lo pesaban y, entonces, cogían ellos, te daban las jeringuillas, te metían en un cuarto como éste, por ejemplo, y tu te pinchabas.

¿Hay buenas condiciones higiénicas?

Sí. Tenían sus cubitos para tirar... todo eso.

Ahora hay pocos narcopisos. (Trabajadora social acompañante)

Aquí ahora hay unos cuantos. Aquí hay 5, más en el Raval, 3. Yo voy de vez en cuando.

¿Pero qué te hace consumir ahí? ¿Qué prefieres en un piso de consumo o en la calle? (Trabajadora social acompañante)

¡En un piso de consumo! Donde nadie me vea. Me da mucha vergüenza que me vea un niño pequeñito o una mujer con un niño. Me da mucha vergüenza. O venir aquí.

Como los centros no estamos abiertos 24h... (Trabajadora social acompañante)

Yo prefiero pincharme en una casa, si entran pues que entren, a mi no me va a pasar nada. Yo en la calle no, no me atrevo.

¿Crees que si se regulariza el consumo y la venta de droga sería mejor? ¿O crearía otro boom?

No, mejor. Y podrías rebajar el caballo, mejor que la metadona. La heroína, la rebajas... mejor que la metadona, porque la coca no engancha. Con la coca te entra ansiedad. Porque la heroína, poquito a poco, con cuatro días, te curas. La metadona la odio y te puedes morir de mono. Mi mujer se murió de mono de metadona.

Durante estos años, ¿has cambiado su grado de consumo y de adicción?

Ahora ya no consumo tanto.

Ha ido disminuyendo, ¿no?

Mucho, muchísimo. Prefiero comer... sí que bebo cerveza, pastillas... tengo mucha depresión...

¿Te medicas también para la depresión?

Sí.

¿Cómo lo vive tu entorno? ¿Tienes hijos?

Tengo un hijo de 30 años. Lo mejorcito que me ha podido pasar en este mundo.

Yo las narcosalas no sé la verdad porque las cierran, yo lo veo una tontería, porque tarde o temprano si no es en la calle, es en otro sitio...pero consiguen droga. O dejar un narco, ¿no? Oye, si la gente va a volverse a drogar. Si no es por el sitio es por otro, lo van a conseguir.

¿Quizás sería mejor que pudieras ir cuando quieras?

Antiguamente, en Baluard, eran 24h. Menos una hora que cerraban para limpiar. Ahora ya no, ojalá.

Una vez sí que hubo una orden de un juez (en un piso de consumo), petaron la puerta y yo estaba metiéndome un pico y me pillaron. “No tranquilo, tranquilo” (decían). Pero a mí me llevaron dos días a comisaría a que firmara. Pero yo no firmo. ¿Qué queréis, que me maten? Que son mafias. ¿Qué, están locos o que pasa? Y me soltaron a los dos días. También dicen, ahora, que hay países donde están dando heroína por farmacia, que se vende. En Holanda, por ejemplo, se vende. En Ámsterdam, también. Heroína en farmacia, ¿eh?

Que es buena, que no te va a pasar nada. Depende de en qué estado se vende, como la metadona. Igual, pero en heroína. La heroína, pasas mono, pero no tanto como la metadona. La metadona sí o sí, de mono, y la heroína son 4 días.

Así lo prescribe el médico.

Claro, hay un proyecto. Aquí deberían de hacerlo, lo que pasa es que al final no.

Hay una prueba piloto, pero yo no creo que salga, es imposible. Ojalá me equivoque. La gente, a veces, está dando veneno, está muriendo mucha gente con la mierda que están dando...

Creo que ya está todo dicho. Mis palabras son muy rápidas.

Cuando estuviste en prisión, no fue por delito contra la salud pública.

Tuve dos. Contra la salud pública pero lo demás eran atracos con pistola. Pagué 20 años. Pero sí que tuve 2 contra la salud pública, por vender pastillas. Me firmaron y me fui para dentro.

Yo quiero irme a Alicante. Porque, aparte, mi papa está allí. Y me darían permiso para ir con mi papa que está en Alicante.

¿De dónde eres?

Yo nací aquí de sorpresa, porque resulta que mi yaya se estaba muriendo. Entonces vino mi madre, mi padre, mi hermano el mayor... entonces, yo nací aquí. Pero mi hermano y mi hermana son de allí, de Alicante.

Fue nada, que vino aquí mi madre, que estaba mi yaya enferma de cáncer de ovarios y salí yo. Fíjate que fuerte.

Y ahora te gustaría volver allí. ¿Por qué?

A la mierda la droga. He perdido a mi madre, a mi hijo, todo. Todos mis seres queridos los he perdido.

Yo ya no avanzo. Ya no aguanto más aquí, me voy a morir. Yo sé que me voy a morir en la calle. Como mucha gente que se ha muerto aquí. Amigos míos. Yo no quiero acabar muerto en la calle. Yo quiero acabar muerto en mi casa, porque dentro de lo que cabe todos vamos a morir.

Yo tengo 46 y gracias a Dios, pues mira, he aguantado...no sé que me puede pasar el año que viene.

Cada día haces un esfuerzo, te levantas... (Trabajadora social acompañante)

Si no lo hago, ¿qué hago? Porque yo soy fuerte... yo hace 4 años que no veo a mi madre, a mi hijo hace 3 años... a mi hermano hace 4 años...a mi padre hace como 9 años. Son muchas cosas. Ahora he sido tío abuelo. Tampoco conozco a mi sobrina.

Pero, mira, sigues con vida. Te han regalado la vida. (Trabajadora social acompañante)

Ya, ¿y mi familia? Mi madre está llorando todos los días por mí. Yo les daba fotos en su cuarto. Cuando era jovencito, yo tenía el pelo por aquí, era guapo, estaba gordete...tengo todas las fotos. Ella cuando las mira se pone a llorar. No me dejan ver a mi madre. Yo no me estoy pinchando. Sí, alguna vez me pincho, pero no todos los días. Darme una oportunidad.

Pero estás haciendo un esfuerzo muy grande. (Trabajadora social acompañante)

Yo creo que sí, pero bueno.

Hay mucha diferencia de pincharse cada día a pincharse...

Yo cada día no me estoy pinchando.

Uno va a un ritmo... pero, la familia, normalmente, pues hay mucho dolor... y cuesta. (Trabajadora social acompañante)

Que si hay dolor... Dios mío. Mi madre... que tiene 74 años. Cualquiera día se me muere. Me llama alguien y me dice: “tu madre se ha muerto”. Y ¿qué hago yo? ¿Cómo no me dejan ver a mi madre? Si tampoco voy ciego, ni borracho, ni nada... ¿Qué me vea delgado? A mi madre le es igual. Mientras vea su hijo... ¿me entiendes?

Mi madre siempre decía: “más bueno y pobrecito mío lo tenemos en la calle, tirado... pero son cosas de la vida que pasan.

Porque tú, ¿qué edad tienes?

—Yo 21.

21 años... yo fui padre a los 15. Claro, somos gitanos. Yo soy merchero, mi mujer es verdadera, es gitana, y mi hijo ha salido gitano, gitano, claro.

¿Y si le tuvieras que dar un consejo? (Trabajadora social acompañante) (¿Crees que hay alguna cuestión que la gente en general tendría que saber sobre la situación de personas que tenéis este entorno o esta dependencia?

Que nunca pruebes ni la cocaína, ni la heroína, ni anfetaminas, ni mierdas, ni porros, nada. ¿Qué te quieres beber un cubata el día que sales, un viernes? Bébetelo, bébetelo. Pero no consumas nada más, ni éxtasis, fuera. Eso te va a arruinar la vida. Te lo aseguro. Yo he conocido chicas como tu y han acabado... bueno ahora están en el foso, y empezaron con 21 años.

Mi mujer se murió con 33 años de cirrosis.

¿En qué has trabajado?

Yo he hecho de cocinero, he llevado un toro mecánico para llevar los palets, he cargado camiones...

¿No te gustaría ahora volver a trabajar en ello?

No puedo trabajar. Tengo esto que no puedo hacer ni fuerza, o sea, no puedo. Cuatro horitas a lo mejor en una portería, a lo mejor, sí. Pero no puedo hacer fuerza. Es que me lo prohibió el médico.

Lo siento, ¿eh? Si me he puesto a llorar... no sé, me ha salido.

Uno cuando habla de sus cosas se emociona, es así. (Trabajadora social acompañante)

Me gustaría mucho ver a mi madre, la echo de menos, y a mi hijo. Le he dicho que este día 25 le llamaré, a mi hijo y a mi madre. Porque mi hijo siempre está al lado de mi madre. Y yo, no sé, a veces pienso...el día que me muera, ¿qué? Yo alucino. Porque yo, por lo menos, estoy sufriendo. Y hay gente que no se droga que también está sufriendo y se tiran a las vías del tren, y no se drogan. ¿Por qué? Porque la vida es una mierda, ¿no?

Hombre, hay gente que se arruina y se mata, pero yo no me mataría en la vida. Hay que ser muy valiente, eh, para quitarse la vida.

Y también para vivirla (Trabajadora social acompañante)

Equilicua. Eso es lo que digo yo.

Quin problema representen, des del punt de vista de la seguretat ciutadana, els narcopisos? (Hi ha una alteració de l'espai públic per part dels patinets elèctrics (correus), “aiguadors” (controlen si ve la policia...))

El narcopis és un problema que té moltes implicacions a nivell de seguretat ciutadana. Més de les que sembla. Sempre dic als veïns que el narcopis degrada especialment el barri per molts factors: primer, perquè imagina't tenir un narcopis a la teva finca. És un anar i venir de persones, de drogodependents, dels traficants que porten les substàncies, de baralles entre els mateixos narcotraficants, entre els narcotraficants i els drogodependents per malentesos.

A part, hi ha tota la zona del voltant dels narcopisos que implica tota una sèrie de drogodependents que circulen pel carrer que el que fan és tenir tot un seguit de conductes, començant per l'incivisme. Són gent que dormen al carrer. Dormen als narcopisos però també dormen al carrer, es barallen al carrer, demanen almoïna per a poder consumir. És molt clàssic del districte, sobretot del Raval, gent pidolant amb aspecte de drogodependent.

Cometen petits furts. I aquests furts a vegades deriven en robatoris violents. És a dir, és tot un seguit de circumstàncies que envolten el narcopis i de diferents conductes il·lícites i de tipus d'incivisme.

Per què s'ha enquistat al Raval?

S'enquista al Raval perquè el raval té unes característiques molt peculiars que altres llocs no tenen. Actualment es calcula que al Raval hi ha un 400 pisos buits. Pensa que al Raval hi ha, en 1,1 km², hi ha 50.000 habitants aproximadament. 50.000 habitants i tot aquest parc enorme de pisos buits per altres temes que no són de tipus policial, com és la gentrificació i a part la distribució geogràfica de carrers estrets que dificulta la investigació, ho faciliten.

A part, històricament això ha estat el barri xinès. I històricament aquí sempre hi ha hagut tràfic de substàncies i aquest tipus de situacions.

Un cop heu executat l'acció (amb les detencions pertinents, etc.) Quin és el següent pas que feu? Es considera desarticulada ja l'organització?

Aquest fenomen apareix a Ciutat Vella a mitjan 2017, i apareix amb força. Aquest fenomen apareix per dificultar l'operació policial. És l'il·lícit del tràfic de substàncies de la compra-venda, de la transacció pel consum que abans es feia al carrer—tota la vida

s'havia fet al carrer—i aquesta gent, per la situació que t'he explicat abans, del parc d'habitatge que hi ha al barri, etc. el que fan és dificultar la investigació policial.

Per què? Perquè s'escuden en la presumpció del dret al domicili. Llavors nosaltres li hem de demostrar al jutge que allà no està vivint ningú—que ningú té establert el seu domicili—sinó que allò és un instrument per cometre l'il·lícit per evitar la investigació policial.

Llavors, això comença a mitjan 2017. El que fem en un primer moment és “picar pedra”. A mi m'agrada molt aquesta paraula. Ho fem juntament amb Guàrdia Urbana. Els dos cossos, aquí diria jo que treballem de forma paradigmàtica, entenem els dos cossos que és un tema de primer ordre. I el que fem és picar pedra: anar pis per pis i veient quina és la problemàtica i demostrant-li al jutge—amb indicis molt complicats d'obtenir perquè els obliguen a consumir a dalt, és a dir, quan surt el drogodependent ja no porta la substància pel qual, tenir càrrega de proves és molt complicat—, i el que fem és anar desarticulant pisos.

Evidentment, amb tota la quantitat de pisos, en total portem, si no m'equivoco, en portem 173 des de mitjan de 2017. Són molts. Quan vas tancant pisos veus que l'estructura de les persones detingudes—quan investigues de forma més profunda—veus que, òbviament, hi ha molts pisos que estan relacionats.

Arriba un moment, el mes de març de 2018, ara fa un any, que des d'aquí ens adonem que necessitem alguna cosa més. Llavors demanem la implicació de la Divisió d'Investigació Criminal, del cos de Mossos, i ens hi posem a treballar. Fem un equip conjunt des de Ciutat Vella i la Divisió d'Investigació Criminal i després d'una feina d'uns 6 mesos aproximadament, el 29 d'octubre, es dona el dispositiu Bacar, l'explotació del dispositiu.

Alguns interlocutors, però, han indicat que els narcopisos ja començaven a aparèixer al 2013. Els *tempos* polítics van influenciar a l'hora d'anticipar o endarrerir l'actuació policial?

Nosaltres no ens regim mai per *tempos* polítics.

Però si comencen al 2013, per què va decidir actuar més tard?

Amb el narcopis passa com amb el pis turístic. Tot és narcopis, abans tot era pis turístic. Tècnicament, com a professional, per a poder treballar els narcopisos hem de tenir molt clar què és un narcopis. És a dir, punt de venda a domicilis n'hi ha hagut i n'hi haurà sempre. Altra cosa és el narcopis a l'ús i, aquest narcopis a l'ús comença amb força—no

vol dir que no n'hi hagués algun abans—l'any 2017, amb força, com a fenomen que ens ha de preocupar prioritària.

Abans, pot haver punts de venda? Per suposat que sí. Ara, que fos un narcopis... què és un narcopis? És un pis on hi ha una estructura de gent amb una sèrie de rols determinats, son persones que porten substàncies, altres que s'encarreguen del pis, on venen els “ionquis” a consumir, on se'ls ven la substància i se'ls obliga consumir-la allà dins. Fins i tot pernocten. Se'ls permet pernoctar.

Per què no deixen baixar la substància? Perquè la policia no els hi trobi a dins.

Li sembla adequat el terme “narcopisos”, que s'empra als mitjans de comunicació i de forma popular o potser provoca confusió? Seria ajustat el terme (o crea més alarma social de la que correspon?)

Bé, no li vam posar nosaltres. Al final jo dic que els eufemismes són molt poderosos però el que és, és.

[Resposta Anna: Gabinet de comunicació Mossos]: De fet, nosaltres, al principi, des de comunicació, no volíem utilitzar narcopis perquè enteníem que era un terme que... s'ho havien inventat o ho havien determinat els mitjans, els veïns i que no s'adequava a la terminologia més policial o més judicial. Però al final vam caure.

[Antoni Sánchez] Perquè és el terme que mou tothom. Mira, t'explico una anècdota. Ara vinc de fer les taules de prevenció i seguretat de tots els barris del districte. Mai s'ha dit... els “menas” no són menors magrebins delinqüents, són “menes”, que menas” vol dir “menor no acompanyat”. Però és que ja trobo amb els veïns que dir la paraula “mena” ja els sona malament. Els eufemismes són molt poderosos però poseu-vos d'acord.

Quin cost té a nivell humà, econòmic i de temporalitat dur a terme tota una operació policial com la que vam veure, per exemple, l'octubre del 2018 al Raval, l'operació Bacar (des dels preparatius previs fins a l'execució)?

Jo no en parlo mai d'econòmic perquè per mi és un intangible, és a dir, Mossos, com a molt, podem fer abocament d'hores extres però actualment no fem hores extres. Les hores extres estan destinades a antiterrorisme i no hi comptem. El que sí que puc dir-te és que tinc tota la Unitat d'Investigació, el Grup de Salut Pública, on està incorporada 3 persones de la Guàrdia Urbana de forma permanent, estan treballant exclusivament aquest fenomen pràcticament al 90% des de fa 2 anys i 24h.

A part, tot això, quan hem fet investigacions conjuntes amb la Divisió d'Investigació Criminal doncs també s'hi han sumat. Clar, jo sempre dic: suma-li aquest intangible. No sé qui fa els càlculs aquests.

Sempre dic que l'administració té aquest intangible de "què val això?". Doncs no ho sé. Ara, com ho facis malament et diran que malverses.

Heu tingut en compte operacions d'altres països o ciutats per a l'hora d'analitzar les dinàmiques d'aquests grups?

Quan arribo aquí, fa 1 any i escaig —vaig arribar el 5 de febrer de 2018—el fenomen sorprèn per la magnitud i per tot el que comporta. El primer que faig és mirar què estem fent aquí i si s'està fent alguna altra cosa en algun altre lloc. I jo sé que el fenomen s'estava reproduint semblant o igual en algun barri de Madrid i Alacant. Però la veritat és que no hem tingut comunicació com ells no n'han tingut (tampoc) amb nosaltres.

Hem inventat, innovat, buscar iniciatives. Per exemple, si els delinqüents, quan nosaltres buidaven el pis amb ordre judicial, la mateixa tarda ens el tornaven a ocupar, doncs nosaltres vam haver de fer inventiva amb els jutges i buscar una solució.

I vam idear, vam sol·licitar... hi ha un precepte del Codi Penal que diu que els instruments del delictes es poden precintar, es poden posar a disposició judicial. I entenem que el pis, en aquest cas, és un element, un instrument imprescindible del delictes. I els jutges, no tots, ens ho van comprar.

Ara hem tornat a evolucionar. El que fem directament és incorporar a les diligències d'investigació la localització del propietari—que no sempre és fàcil en un barri com aquest—i ja la part fonamental de la investigació és tenir el propietari perquè quan acabi el dispositiu es faci càrrec del domicili o del pis, i el tanqui, el tapiï, posi una porta de seguretat o el que sigui.

Això ha tingut un resultat molt bo. En un 75% dels pisos s'han tornat i d'aquests 25% restants molts són perquè hi ha gent ocupada, és gent que hi viu perquè hi té domicili o, fins i tot, amb contracte de lloguer.

Pensa que és efectiva la intervenció policial a llarg termini? Creu que hi ha actors que haurien d'intervenir i que ara per ara no s'estan implicant (o no s'estan implicant prou) perquè hi hagi una efectivitat a llarg termini?

La policia acostumem a ser el primer i l'últim recurs. Segurament sempre hauríem de ser l'últim. Però és el que ens toca fer. El que passa—és el que dic sempre a les reunions de veïns—si policialitzem tots els problemes no anem bé. Nosaltres som una part, un actor social importantíssim. A més, el model de Mossos és un model de proximitat, estem des del primer moment. Però no ho podem posar tot en mans de la policia.

Algú no està fent la seva feina, segurament. A nivell, no sé, jo no entro, nosaltres no fem mai política, si a nivell municipal, de govern autonòmic o central... si s'ha de canviar la

política d'habitatge d'aquest país per tal de no permetre aquest tipus de coses... nosaltres no hi entrem, però sí que s'ha de fer la reflexió.

Està clar que és un fenomen transversal [Anna]. És com el dels menors. Si ho posem tot en mans de la policia és que tenim un problema.

Fa unes setmanes va sortir una notícia a La Vanguardia que deia que “Els Mossos irrompien en 4 narcopisos del Raval”, i un dia després El Periódico publicava que “Els Mossos donen per extingida l'epidèmia de narcopisos al Raval”. Com valora aquestes dues informacions? S'han extingit els narcopisos al barri del Raval? [Segons El Periódico, “encara queden operatius actualment 5 narcopisos, “per poc temps”, subratllen fonts policials”.

[Los Mossos irrumpen en cuatro narcopisos del Raval de Barcelona] → La Vanguardia 27/02/2019 <https://www.lavanguardia.com/local/barcelona/20190226/46711601252/mossos-irrumpen-narcopisos-raval-barcelona.html>

[Los Mossos dan por extinguida la epidemia de narcopisos en el Raval → El Periódico] 28/02/2019 <https://www.elperiodico.com/es/barcelona/20190228/mossos-extinguen-epidemia-narcopisos-raval-barcelona-7330694>

És un titular desafortunat. El que vaig dir jo, personalment, és que els narcopisos estaven en fase residual, no que s'haguessin extingit. Però, bé, és el que té la premsa, espero que prenguis nota...

Els narcopisos ara els puc comptar amb els dits d'una mà i alguns s'han estès a algun altre barri però estem molt a sobre, tenim investigacions obertes i divendres en vam tancar dos més (15.03.2019). Jo crec que els vam escapar el 99% el divendres, els pocs que quedaven.

Tot s'ha de mirar amb perspectiva. Jo entenc al Raval, i a l'estiu també, hi ha molts problemes: de seguretat i de molts altres. Els veïns quan truquen a la policia la paraula màgica, com deia abans, és “narcopis”. Saben que quan diuen “narcopis” ens ho anem a mirar més ràpid. Ens ho mirem tot, però ens ho mirem més ràpid. Costa explicar a la gent: “escolta, és que aquí venen drogues”. “Sí, vostè el que té és un pis ocupat que hi ha gent que fuma porros, que fan soroll, que posen la música alta, o fins i tot, que venen droga”. Això no és un narcopis. És un punt de venda. Punts de venda n'hi ha hagut sempre.

Els narcopisos poden tornar a reaparèixer. El mercat de la droga té gran capacitat de regenerar-se, torna a mutar. Quines mesures contempla el cos per intentar tenir una política preventiva al respecte? D'una banda, tenim el dispositiu Ubiq (inclou antidisturbis, agents uniformats, de paisà, etc), però les migracions a altres espais es poden continuar donant.

Una de les tècniques que s'han mostrat més efectives per acabar de tancar els narcopisos que quedaven des del dispositiu Bacar de finals d'octubre, va ser utilitzar el dispositiu Ubiq, que és un abocament de recursos regionals per tenir més visibilitat i efectivitat al carrer. Es va utilitzar per fer pressió directa davant dels narcopisos que quedaven. És a dir, sense demanar ordre judicial el que fèiem era asfixiar el negoci. Si tu et fiques a la porta o a rodalies i impedeixes que entrin els compradors i impedeixes que entri la substància, s'ha acabat el negoci.

Això té un cost ingent en quant a recursos humans i d'hores i de fatiga. Però pensa que només amb aquest mètode hem tancat 22 pisos. I el que hem fet és que el fenomen realment ha esclatat, ha mutat, ha intentat traslladar-se a altres barris... Aquí hem exportat metodologia a d'altres comissaries.

Però no podreu estar permanentment 24h de pis en pis...

No, però també és cert que l'activitat no és de 24h en molts casos. O, per exemple, vam descobrir quan vam fer aquest dispositiu, vam veure que alguns pisos mutaven a la nit. Quan ve menys la policia? "A la nit no se'ls veu tant". Ens vam haver de d'adaptar.

Si bé heu detectat el perfil dels narcotraficants (dominicans que compren a pakistanesos i són persones d'entre 25 i 40 anys), heu detectat quin és el perfil del consumidor? [En alguns entorns indiquen que són turistes. Sabeu si són centreuropeus, venen sols o acompanyats, les edats...?]

I tant. El perfil del consumidor té molt a veure amb el model de ciutat. No m'agrada parlar de model de ciutat perquè no és cosa nostra però... si compares amb altres ciutats importants a nivell europeu, la marginalitat està exportada, per exemple, a França, a la Banlieue, a l'exterior.

Aquí a Barcelona hi ha un fenomen, que la marginalitat te la trobes al centre. I al centre també trobes l'oci, i trobes la vida nocturna i trobes el turisme. Llavors, això és més atractiu, perquè si a poc a poc li sumes que tens uns dels centres —si no el millor, un dels millor d'Europa— d'assistència als drogodependents—Sala Baluard i companyia—tenim que molts drogodependents venen d'Itàlia, de països de l'est, del nord d'Europa... I aquí ho tenen tot. Aquí saben que poden sortir de festa, poden pidolar, si volen delinquir tenen

molts turistes per delinquir, tenen droga i, a més a més, tenen els recursos, si els necessiten.

I, a més, poden dormir al carrer i no passa res. S'ha de dir així. I això té molt a veure amb el model de ciutat.

Quin considera que és el paper dels mitjans de comunicació en aquest conflicte? Contribueixen a crear un clima d'alerta social? [En la roda de premsa es deia que tots els implicats tenen antecedents per delictes violents o de tràfic de drogues. D'alguna manera, sembla justificada aquesta percepció d' "alarma social"]

No sé què respondre't, sincerament. Els mitjans de comunicació us feu ressò de la realitat. Si la tergiverseu més o menys, això ja no ho sé, això és cosa vostra. Jo sí que veig que es dona reflex a les inquietuds de la gent del barri.

Quan veiem que una cosa no és encertada intentem fer-los-ho notar, però tampoc és una cosa que m'influeixi... Aquí al final la pell es fa dura...

Pensa que és possible una política de consens en aquest conflicte des de totes les formacions polítiques?

Jo t'ho diria molt fredament. El consens per part de tots els actors... els Mossos hi estem des del minut 1. Estem aquí a disposició.

Els polítics són sensibles o han estat sensibles a l'opinió professional de la policia?

Jo entenc que sí. Almenys des del punt de vista de nivell bàsic, des del territori, des de l'Àrea Bàsica Policial. Almenys, des d'on jo he tingut accés hi ha hagut molta sensibilitat i han estat molt receptius al que hem fet. Sobretot perquè, al final, la realitat és molt tossuda. Tenim un problema greu i al final ens hi anem a buscar tots. Els tècnics som nosaltres.

Penseu que la percepció o la sensació de preocupació ha disminuït?

Ara fa un any jo arribo a dir que hi ha 60 pisos actius i jo crec que crema el barri. A mi m'angoixava molt.

En quant aquest tema sí. A més jo parlo molt amb els veïns i ells t'ho diuen, ho han notat. Tu camines pel Raval i ja no veus el *walking dead*. El fenomen ha mutat i s'ha traslladat. Les dues coses. Ha evolucionat a un altre tipus de punt de venda i també s'ha traslladat a altres zones: a Zona Franca, a la Mina, a Nou Barris. També es van intentar passar al Paral·lel i al Poble Sec.

També està canviant, fins i tot, la substància. Generen coses que son dignes d'estudi com el tipus de substància, el tipus de consum... Ara està imposant-se molt més la inhalació del crack, o del que sigui. Per què? A mi se m'escapa...

Això genera altres problemes. El fet de tancar els narcopisos, els pocs que en quedaven actius, tenia un al carrer Reina Amalia 5, investigant judicialment, i això té uns tempos. Què generava? Que la gent comprava i no els deixaven consumir a dalt perquè ja estan temorosos de la policia, que és molt imaginativa, i els *ionquis* ja no arribaven ni a la Sala Baluard, es punxaven al Parc de Folch i Torres. Ha sigut tancar-lo i ara els veïns es queixen d'una altra cosa i demà es queixaran d'una altra, o sigui que aquí la feina no ens l'acabem.

La gent ens felicita i ens “machaca”.

Clar, en veure que no s'acaba amb el problema d'un dia per l'altre...

Jo sempre dic que a mi si em portessin 100 Mossos més tindria feina per a ells, sense cap dubte. Hi ha feina per a tots.

Ara tinc un problema de menors al barri de Sant Pau, que estan ocupats en dos finques. Només el fet que hi son allà, perquè hi viuen, jo, policialment, sense un ordre judicial...si el propietari que és un gran inversor no ha iniciat el procediment de desnonament... jo, què he de fer? Posar-me a la porta tot el dia? El problema és policial només?

Per què no apreta la gent a l'administració, a la Direcció General d'Atenció a la Infància o a qui sigui... Som el primer recurs i no l'últim.

Mossos treballa el tema de les drogues a diferents nivells. Hi ha un nivell que és el de l'Antoni, que és el de la Unitat d'Investigació, que són aquestes investigacions que duren menys, entre 20 dies i 2 mesos, depèn dels jutjats, dels tempos... perquè una cosa que trobàvem també és que quan investigàvem un pis al cap de 20 dies mutava: el tancaven, el posaven en guaret i al cap d'un mes el tornaven a obrir.

Després hi ha un nivell superior, que seria la DIC, que és la Divisió d'Investigació Criminal que, a través de les seves àrees regionals, ja investiga estructures més organitzades, que això seria Bacar. I després encara n'hi hauria un altre més alt que seria l'Àrea Central de Crim Organitzat o de droga... que també està a la DIC. I és molt important la relació que tenen uns i altres perquè la DIC va poder començar a fer Bacar gràcies al picapedra de l'ABP.

Nosaltres ja els vam donar l'estructura.

Sr. Francisco Blázquez Martínez, President de la comissió de drogues de l'Il·lustre Col·legi de l'Advocacia de Barcelona (ICAB) — Advocat

Com em va comentar en un dels correus que ens hem intercanviat, no li sembla adient el terme “narcopisos” (que és el que usen reiteradament els mitjans de comunicació). Per quin motiu?

No, veníam comentando que “narcopisos” aunque etimológicamente venga de narcóticos, creo que el común de las personas lo entiende como un tráfico a gran escala. Y, por lo tanto, los pisos donde se vende a los drogodependientes consideramos que no los ocupan personas narcotraficantes o grandes traficantes. Es un eslabón en la parte baja, que venden drogas a consumidores pero no son los narcotraficantes, por lo tanto no podemos hablar de narcopisos, pues no son grandes cantidades de drogas.

Des de l'advocacia de Barcelona us arriben casos per defensar a persones que hagin estat implicades en els *narcopisos* de Barcelona?

En este despacho no hemos tenido ningún cliente de esta redada que salió tan en prensa. Pero nos llega de oficio y particulares personas que trafican, que es la manera vulgar de decir “las diferentes acciones que están penadas”, que son todas menos el consumo propio”.

Cualquier acto, cualquiera acción relativa al favorecimiento del consumo de drogas está penado, está fuertemente penado además.

Entenent que vostè té el renom de ser un professional que aprofundeix en els assumptes per a trobar la clau jurídica que permeti trobar una solució, quina és la naturalesa que hi ha al darrera d'aquest conflicte per a l'advocacia?

Detrás hay un producto que como del coste de producción al coste de venta es tan elevado, se multiplica por tantas veces es muy rentable y, por lo tanto, hay hasta estados corruptos: tráfico de drogas, tráfico de armas... Normalmente las cosas que están prohibidas pues generan más rentabilidad para los que trafican.

No sé si se ha entendido bien antes lo que se llama tráfico de drogas. Para situarnos legalmente que en estos pisos se venden todo tipo de drogas.

Això li volia preguntar: de quin tipus de delictes estem parlant? Delictes contra la salut pública?

Se llaman delitos contra la salud pública y en este caso, el 368 del Código Penal. La definición del tipo delictivo es que los que ejecuten actos de cultivo, elaboración o tráfico o de otro modo promuevan, favorezcan o faciliten el consumo ilegal de drogas tóxicas, estupefacientes o sustancias psicotrópicas, o las posean con aquellos fines, serán

castigados con las penas de prisión de 3 a 6 años y multa del tanto al triple del valor de la droga objeto del delito si se tratara de sustancias o productos que causan grave daño a la salud; y de prisión de 1 a 3 años y de multa de tanto al duplo en los demás casos.

Se podría resumir muy sencillamente diciendo que todo está prohibido excepto el consumo propio. Lo cual puede parecer una contradicción, ¿no? Si está permitido el consumo —en otros países no está permitido el consumo— como va a estar prohibido todo lo relacionado para que puedas consumir, ¿no?

Todo esto son normas que vienen delegadas de convenios internacionales donde cada país plasma en sus códigos penales. Por lo tanto, ya ves que tratan de definir todo menos el consumo.

Pero creo que es interesante si se aborda un tema con tintes legales, como el que estás tratando, de distinguir en lo que la justicia se dice “sustancias que causan grave daño a la salud” de las que “no causan grave daño a la salud”, porque esto determina penas muy distintas. Unas pueden implicar la prisión y otras no. Es así de importante.

Así, básicamente, las que se dice aquí que “no causan grave daño a la salud” son el cannabis y todos sus derivados (hachís... todo esto).

Y las otras, cocaína, heroína, metanfetaminas... estas causan grave daño a la salud. Hay esa gran diferencia y, por eso, unas son de 3 a 6 años —y bueno éstas llevan aparejadas esas multas un poco raras, del tanto al triplo del valor de la droga, que es el valor de mercado— además de la prisión. Lo importante es que la prisión se puede eludir o se puede suspender cuando se comete el delito por primera vez y la pena es inferior a 2 años. Con lo cual, cuando estamos hablando de 3, cualquier acto de favorecimiento de venta —pero de regalarlo también, de donarlo— de un gramo de cocaína, ya puede suponer la prisión.

Antes, esto no hace mucho, la prisión era de 3 a 9 años, y siempre hago esta comparación: el homicidio—matar a otra persona—la parte alta de la pena, los 9 años, se venía a equipara con tráfico de droga casi con el homicidio (9/ 10 años). Una parte alta o una parte baja, esto dependía de las circunstancias agravantes...

I això, per què?

Esto fue elevándose hasta que se dieron cuenta de que era una barbaridad. Por eso lo bajaron de 9 a 6, de 3 a 6. Siguen siendo desde mi punto de vista penas elevadas. Es un delito de riesgo, contra la salud pública, pero en general no se atenta directamente contra... se atenta a las personas, pero no es un delito de lesiones. Es un delito abstracto.

Por seguro que la gravedad que supone que la gente consuma drogas, ¿no? Des del punto de vista de enfermedad.

Hay un subtipo que, entonces, lo reduce. No quiero decirlo mal y es que, no obstante, esto, del tipo básico —luego hay agravaciones, cuantas más cantidades de drogas, más medios utilicen, banda organizada... toda una serie de agravantes, van subiendo las penas a partir de 6. Pero es importante también saber que los tribunales pueden—cuando digo pueden es que puede que sí y puede que no—imponer la pena inferior en grado a estas señaladas (de 3 a 6 o de 1 a 3 en hachís y demás) cuando por la escasa entidad del hecho y las circunstancias personales del culpable, en atención a eso.

Para entendernos, la escasa entidad del hecho podría ser “pequeña cantidad” y las circunstancias personales del culpable pues, entre otras cosas, que sea drogadicto o no. Todas sus circunstancias personales, de situación personal, familiar y demás. Creo que esto era importante señalarlo porque hace entender otras cosas.

Tenint en compte la seva experiència, la major part de les persones que defensen tenen un perfil homogeni? (són homes joves, % dones, estrangers/es...?) Remeten a històries de vida similars (orígens humils...)?

Pues si no ha cambiado en los últimos tiempos la prisión de mujeres está llena de mujeres que les han utilizado en muchos casos para traficar, viniendo de Sud América.

[Es lo que se conoce como mulas] Sí, mulas, personas que llevan en su cuerpo lleno de sustancias y tal.

O sea que sí que se utilizan a las mujeres. Yo no sé perfiles —esto es de estudios criminológicos—.

Yo diría que sí, que hay más hombres implicados pero que, desgraciadamente, también hay muchas mujeres.

Frente a lo que se podría pensar, en España de 2016 a 2017 los delitos de tráfico de drogas bajan un 2,5%. Pero claro, no sé, después te cogen un alijo de mil kg y te rompen la estadística. Entra por barco, en un container.

Quina és la principal dificultat perquè l'encausat confii en la proposta de la defensa? Com interpreten els encausats el paper de l'advocat defensor (com una submissió als seus interessos o es deixen assessorar)?

Es una pregunta muy interesante. Después de 30 años me sigue produciendo desasosiego y interés. Tengo una hipótesis que intento contrastar con otras cosas. Se ha de establecer una confianza entre el cliente y el abogado. Yo diría que hay que exigir del cliente, del defendido la máxima sinceridad para poder ejercitar bien el derecho de defensa.

Sin embargo, no sé por qué extraña razón, todo el mundo dice que no lo ha hecho: que le han “trincao” por la cara, que no era él, que él no estaba, que de qué va la policía, que él no lo puede comprender... bueno, en algunos casos claro que no son infraganti, no ha llegado la policía y ha cogido a alguien con las manos en la masa, de alguna manera pues podría hacer dudar de esto.

Y otras veces no, pues porque hay huellas, porque hay visionados, hoy en día hay muchísimas cámaras, etc. Bien, yo tengo la hipótesis de que si se es buen abogado, y ya que estás hablando con un abogado, hay que sacar esa verdad. Hay que ayudar, hay herramientas digamos, psicológicas, para ganarte la confianza, para hacerle ver que tu necesitas conocer todas las circunstancias del hecho delictivo y, por supuesto, sus circunstancias personales.

No es como las películas americanas, que lo haces blanco o negro, no es que defiendas a un violador, consigas la absolución, salga a la calle y viole otra vez. Esto es muy peliculero.

Sino que creo que nos manejamos en hacer dudar —si tu dudas... en hacer dudar, en no tener la seguridad—esa persona ha cometido ese delito de la manera y el cómo y las circunstancias por el que le acusan. Y a veces se consigue la absolución. Cuando no se está seguro, porque la presunción de inocencia es fundamental, y a veces tan denostada... parece que eres culpable. Más bien culpable en vez de inocente, que es lo que hay que mantener hasta el acto de juicio, en que las pruebas aboquen claramente a demostrar tu culpabilidad.

Por eso la prisión preventiva es una excepcionalidad, que se aplica con demasiada benevolencia. Porque no puedes estar seguro de que después haya sorpresas.

No es fácil establecer esta confianza, pero es necesaria, imprescindible, para hacer una buena defensa.

En alguns casos els advocats defensors pateixen intimidacions pels seus clients o per l'entorn d'aquests?

Si alguien te intimida o violenta —en el sentido de transgredir, intimidar o violentar— nosotros lo entendemos como delictivo y, evidentemente, se deja el cliente. Hay la confidencialidad y el secreto profesional. No se puede permitir que un usuario de la medicina agrede a un médico o lo violento o lo intimide, ni a un abogado ni a nadie.

Llargues penes de presó serveixen per rehabilitar els acusats? I, al contrari, penes lleus promouen la reincidència?

A ver, yo que he trabajado en una prisión, nunca se ponen todos los medios. Siempre decimos, por ejemplo, nuestra ley orgánica general penitenciaria es la primera de la democracia, se aprobó por unanimidad, es una ley muy progresista, de las más de Europa... que yo creo, en mi humilde opinión, que no se ha llegado a aplicar en todo su contenido, en toda su capacidad de rehabilitar que tiene la ley con su reglamento. Hay el reglamento general y aquí hay un reglamento en Cataluña —sabes que Cataluña es la única comunidad autónoma que tiene competencias exclusivas en materia de prisiones también, no quiero equivocarme, con el compromiso de no aceptar presos de ETA, pues el País Vasco en su momento no quiso—.

Total, que yo creo que sí rehabilita. Ahora, ¿la privación de libertad es el medio adecuado para la rehabilitación? No, la prisión es lo último donde no se encierra solamente a las personas, sino que, como dice la ley también, el fin fundamental de las penas privativas de libertad es la reinserción, es la rehabilitación, es la reinserción social.

Luego ya en seguida el Constitucional dijo: “y bueno, también hay el apartado del castigo”, que eso queda feo decirlo. Ese es el fin de la pena, no es el castigo por el castigo. Pero bueno, todo lo que pueda ser posteriori, ahí sí que hay estudios de que en los delitos que se pueda suspender la pena, cuándo se aplica más el tercer grado penitenciario... cuando no se ejerce todo ese componente de castigo, es más rentable para la sociedad. Hay más rehabilitación con una intervención desde el medio ambulatorio que desde el medio cerrado.

En las penas y en los cumplimientos de las penas nos queremos fijar en los nórdicos, en los países nórdicos, donde hay menos prisión.

En l'Informe implementació i resultats de l'acord del consell plenari de maig de 2018 relatiu a la implantació d'una campanya extraordinària d'estiu per a ciutat vella per a abordar la problemàtica de venda de drogues, convivència i seguretat al districte (desembre 2018), l'Ajuntament de BCN proposa “impulsar iniciatives com imputar delictes continuats (portem 14 intervencions) o associació criminal per veure la seva efectivitat en la dissuasió delictiva”. Considera oportuna aquesta orientació jurídica / estratègia per a frenar aquest entorn delictiu?

Esto ya está definido en el código penal, lo que es un delito continuado o lo que es una organización criminal. No hay que inventarse nada.

Un delito continuado es que se ejerzan distintas acciones, pero no el vender varias veces droga en estos sitios, yo entiendo que no es un delito continuado. O sea, el planteamiento que eso implica es de agravar las penas para que entre más gente en prisión para acabar con esto, no lo veo. Veo más historias preventivas, historias de seguridad preventiva, de medios de rehabilitación, más que una mayor penalidad, que las penas ya son suficientemente altas, sin extremar las interpretaciones tanto del delito continuado como el de asociación criminal.

Las cosas se pueden aplicar con más o menos rigidez.

L'Ajuntament podria haver optat per acusar d'una altra cosa?

Eso entre otras muchas cosas. También imagino que, de prevención, de actuación policial...

Por aquí juegan muchas cosas: la aplicación de la ley no es automática. Lo mismo que decíamos antes de que no queremos prisiones para ningún tipo de supuesto delincuente o presunto delincuente. Hay que juzgarlo, pero hay que juzgarlo con más agilidad, por ésta y por las otras causas, que los juicios rápidos sean rápidos realmente, que no tarden 8 u 9 meses celebrarse cuando no te conformas... Que la justicia fuera más ágil, yo creo que es una de las críticas que se puede hacer, que la lentitud todavía de la justicia, más que el resultado, que el índice de equivocación sea elevado. Pero el que no haya una respuesta corta, inmediata en algunos casos—de hecho hay muchos juicios rápidos, que se crearon con la Olimpiadas, porque se trataba de limpiar la ciudad también, en el 92 y fueron muy eficaces—, y ahora pues hay una acumulación porque no se ponen los medios suficientes. Tema personal: hay muy pocos jueces en España: 4 mil y pico jueces.

Yo quiero decir, aunque no lo preguntes, que aunque por este tema, por Ciutat Vella, en Barcelona se haya elevado el índice de delincuencia en estos últimos tiempos, hay que verlo en global. La impresión de inseguridad no la podemos extender ni pensar que nos pueden hacer daño en todo momento. Quiero decir, los índices de delincuencia en España—en Cataluña también—son más bien bajos en comparación con otros países.

Estos repuntes hay que analizarlos como se está analizando en este caso y atajarlos, ponerle los medios policiales, preventivos...

Vostè proposaria algun altre tipus de mesures que es podrien emprendre per regular aquest entorn per tal que no vagi *in crescendo*?

Sí, las drogas se consiguen en el mercado negro. Y, luego, un elemento importante para que esas personas drogadictas o drogodependientes, mejor dicho, consuman, que no está prohibido, estas sustancias con una garantía de que no haya sobredosis, de que no haya contagios, etc. y en que además haya un equipo rehabilitador que esté por intentar, por cambiar también las causas que a veces llevan, y con esa persona pues trabajar para que tenga una conducta más sana, con menos riesgos... toda la red de reducción de daños.

Esto de acabar con las cosas, de las tolerancias 0, de eliminar o de pensar que una sociedad capitalista, moderna como tal, no haya delincuencias como que no haya humo... bueno. Hay niveles, que como toda sociedad, es más progresista, más consciente de la realidad, más moderna en el buen sentido, pues exige —y esta es la línea democrática— más garantías y mejores condiciones de vida. Y eso también pasa por una seguridad.

¿Podemos hacer una crítica a la policía? Bueno, podemos hacer a todo. Pero entendiendo la seguridad como un elemento de tranquilidad donde luego después también poder ejercitarse como persona, acceder a otras cosas, no la seguridad en un sentido de cercenar tu libertad. Hay que verlo así, en un sentido más amplio.

Creu que els MC transmeten un missatge que no s'adiu al que passa a la realitat en el tema dels narcopisos?

Los narcopisos han generado mucha inseguridad, mucho malestar, ya no ha sido el tráfico, son los delitos que se han producido en estos pisos de lesiones por peleas, de degradación de la mujer, algún asesinato, alguna violación... O sea, es todo lo que eso genera, toda esa marginalidad.

Yo creo que hay que tratar las cosas de una manera realista. Datos son datos, por ejemplo. Los datos hay que exponerlos comparativamente para entenderlo porque luego, cualquier dato... y ver las fuentes. Luego todos opinaremos, también desde una ideología, pero yo creo que esconder las cosas o bombardearnos con los temas concretos de delincuencia en un medio donde lo vea mucha gente, hace pensar a la gente que estamos más inseguros de lo que estamos. La percepción de inseguridad es mucho mayor que la realidad. Se tratará de ajustar eso, ¿no? Porque la percepción tiene que ir acorde con la realidad.

Ya sabemos que no podemos ver con profundidad todo, y que llevamos una vida muy rápida, muy acelerada y tal, pero un poco más, es mu humilde impresión que ya tengo una edad, de que haya una mínima reflexión, de que haya esta noticia un poco más crítica, un poco más elaborada, un poco más extensa. Cantidad y calidad de la noticia, ¿no?

L'advocacia de Barcelona col·labora amb l'Ajuntament, els Mossos, els equips de prevenció i mediació i el veïnat del Raval? Hi ha reunions o comissions en marxa per avaluar la situació?

El Colegio de la abogacía de Barcelona es muy grande, es una institución muy grande, yo estoy en la Comisión de drogas. En su día se le llamó de drogodelincuencia, en ese binomio que no se correlaciona realmente. Que parte de un congreso sobre delincuencia juvenil, y bueno, hablamos del año 80 y pico en que la heroína todavía estaba haciendo destrozos... Venimos de una historia muy dura que es a partir de esto que se crean las redes de atención a las drogodependencias cuando moría mucha gente como consecuencia de la heroína.

La cosa es que nuestro colegio, el de Barcelona, y que conozco un poco, porque toda la vida, los 31 años que llevo colegiado he estado en comisiones. Es un colegio donde hay un montón, muchísimos grupos de personas que tenemos ese observatorio, nos reunimos para profundizar en las diferentes materias jurídicas y, por tanto, desde ahí también en la formación, autoformación que hacemos los abogados que son abiertas y que se extiende a través de prensa... y en las reuniones también se está.

Yo, por ejemplo, represento al Colegio de Abogados en el Consell Municipal de Bienestar Social, donde hay un grupo específico de drogas. Y ahí están desde colegios profesionales que tienen que ver con esto, el de farmacia, el de médicos, el de periodistas, el de enfermería, etc. Están también las asociaciones que trabajan con los drogodependientes, están los partidos políticos... es también donde se puede dar una opinión técnica para elaborar programas o leyes, incluso.

O sea que sí que hay una traslación de esto. A diferencia de Madrid, por ejemplo, por ser el segundo más grande, hay más gente organizada, más colegiados desde derecho marítimo a drogas, un montón de gente que estamos ahí trabajando voluntariamente para también intervenir en donde haya falta.

O sea que sí que el Colegio, como institución, en sus colegiados a través de la junta, yo creo que llega nuestra opinión. Debería ser más corporativo y decir que no llegamos bien.

Els polítics són sensibles a la vostra opinió professional?

Yo creo que sí, yo creo que podría ser mayor, pero creo que sí, que estamos ahí.

Quin cost té a nivell econòmic i de temps suportar tot un procediment judicial / la defensa com els que es duen a terme a l'hora de defensar un narcotraficant?

Ahora no hay referencias de honorarios, en estos momentos, en nuestro colegio. El tribunal de la competencia ha multado a algunos colegios diciendo que el tener regulado los honorarios no es una total competencia.

Esto está recurrido a los tribunales, que yo creo que como en otros trabajos hay que tener referencias de cuánto cuesta ese trabajo. Pero, en fin, esto está ahí en marcha y hay una total libertad de pactos, lo que tú pactes con tu cliente. A ver, tenemos históricamente unas referencias. No va por la cantidad de droga ni por la cantidad de dinero que tenga el cliente ni por tal. Va, fundamentalmente, por el trabajo a realizar, que conlleva un número de horas y si es un tema más especializado... en fin, que se tiene en cuenta todo. Pero no hay que trasladar la imagen de que la defensa de un caso penal ni los intereses legales de una persona sean caros.

Primero, porque es obligatorio como garantía, pero creo que hoy en día no es una intervención profesional cara para los intereses económicos o personales que se mueven. Es un tiempo de trabajo—quizás tendría que ser algo más que el de una persona que te arregla las motos—respetando su trabajo porque nuestra formación ha de ser continua, pero no hay que peyorizar eso.

El tema penal, que es una disfunción, y es que mucha gente plantea o se defiende obteniendo una justicia gratuita, que no es gratuita, es una carga del estado y se traslada a los profesionales, en definitiva. Y se cobra mal, se cobra poco, está muy mal pagado. Esto no quiere decir que el trabajo se haga mal. Si somos 3.000 y pico abogados haciendo oficio, creo que hay un esfuerzo, que es una parte social de nuestro trabajo muy importante y asumes las consecuencias económicas que conlleva. Pero, en fin, hay esa disfunción.

Yo no diferencio entre un cliente particular o un cliente de oficio. En un caso te paga el estado, y en otro el cliente.

Pensa que és possible una política de consens en aquest conflicte?

Hay un plan municipal de Barcelona en el que ha habido consenso siempre en materia de drogas, salvo alguna rara última excepción. Pero eso volverá. Y los narcopisos y todo lo que hablamos de droga ha de haber un consenso. Es una política social la que hay que hacer. En toda la historia de los planes municipales de drogas de la ciudad de Barcelona ha habido consenso. O sea que sí que es posible, ha sido así y debería seguir siendo así.

Porque sobre todo son medidas preventivas, son medidas de reducción de daños, medidas a paliar y a frenar y a facilitar desde una postura, claro, social.

No aceptado el tráfico de drogas como algo inevitable, abordándolo como sin hipocresía, con esa sinceridad posible que pedimos a la traslación de los problemas, y también de las alegrías.

Será porque ya tengo una edad, pero yo quiero noticias alegres —que las hay también—, con una perspectiva grande, que si son a nivel mundial mejor... y no cebarnos en el malestar que nos produce noticias sangrantes tras otra. Que yo creo que invalida un poco, ¿no? No te deja ver una realidad que igual no es tan negra.

Mercè Caso Señal — Jutgessa Degana dels Jutjats de Barcelona i membre de l'Associació Jutges per la Democràcia.

Sovint es fa referència al terme “narcopis” per a parlar del conflicte que hi ha en relació als habitatges buits al barri del Raval i la venda i consum de droga il·legal. Creu que és adient el terme “narcopis”? És a dir, amb les proves que vostè ha pogut valorar, podem parlar de “narcotraficants”?

La denominació “narcopisos” és una denominació que s’ha fet com una manera de dir les coses. Però, tècnicament, no existeix com a tal. Tècnicament estem davant de delictes contra la salut pública que es produeixen en un determinat immoble. Per tant, nosaltres no li donem consideració de “narcopis” i no parlem de les persones que cometen aquests delictes com a “narcotraficants”.

Segons em van fer arribar el cos dels Mossos d’Esquadra, en algunes ocasions des de la judicatura els heu mencionat que el tipus de proves que reunien no eren les més oportunes per poder imputar els fets il·lícits. Per exemple, em varen comentar que, per a ells, el *modus operandi* d’aquestes organitzacions havia de ser valorat com una prova vàlida ja que els “traficants” s’emparen en el dret al domicili perquè la policia no pugui investigar.

És a dir, es fa l’ocupació d’un immoble per utilitzar-lo per a un negoci il·legal. Per quins motius jurídics es planteja una resistència a la interpretació que fan els ME sobre que el pis no és pròpiament un “domicili”? Hi ha hagut una evolució en la interpretació d’aquesta situació? Quin és el seu encaix en el Codi Penal?

Imagino que la mateixa tipologia de l’actuació. No és exactament el mateix un pis on només s’estigui desenvolupant una tasca delictiva a un espai on, a més de desenvolupar-se la tasca delictiva, pugui haver una relació de convivència.

No és el mateix, per tant, que jo tingui un pis on només anem allà a trepitjar, a vendre o a consumir, que al meu pis, on visc jo i potser viuen altres persones amb una actuació i un comportament familiar, doncs jo tingui a la meva habitació una tasca il·lícita.

De manera que dependrà una mica del tipus de comportament que es fa a dintre. En la mesura que s’ha anat reproduint un comportament centrat, essencialment, en conductes de tràfic, doncs llavors sí que estem parlant que el pis no és un habitatge, sinó que és realment un instrument per la comissió d’un delicte.

Com interpreta el precinte judicial d'aquests pisos entenent que és un instrument clau del delicte? (entenc que el precinte el que pretén és la preservació de l'espai com a escenari d'un delicte).

“Hi ha un precepte del Codi Penal que diu que els instruments del delicte es poden precintar, es poden posar a disposició judicial. I entenem que el pis, en aquest cas, és un element, un instrument imprescindible del delicte. I els jutges, no tots, ens ho van comprar” (Intendent Antoni Sánchez).

Aquest és un altre dilema. Però un dels grans problemes que tenim és precisament això. El precinte és procedent només si no és un habitatge, si no és una “vivenda” d'algú. Com que la delinqüència també es belluga doncs intenten donar aquesta aparença o, fins i tot, col·locar persones que hi viuen a dintre per evitar el precinte.

Llavors és en aquest ponderació de béns que el jutge ha de valorar si estem davant d'una situació real, si hi ha gent que hi viu de debò o, inclús, son gent que no tenen res a veure amb l'activitat il·lícita que es dona; o bé, estem davant d'una estratègia, estem col·locant allà una senyora amb un nen que estan “un poco de paso” però, normalment, no és la seva “vivenda”.

Llavors aquí l'atestat dels Mossos és molt important per a veure si els indicis que presenta aquell habitatge podem deduir si és o no un habitatge. Si jo obro la nevera i l'únic que hi ha són 3 cerveses doncs, potser, estem allà en un lloc de pas. Si obro la nevera i en lloc de la cervesa em trobo que hi ha una mica d'altres elements que ens permeten pensar que aquella gent, allà, soparà o esmorazarà, doncs potser son dades que ens poden ajudar.

Una cosa tan simple com el paper de vàter. Si només hi estic una estona potser hi ha dos rotlles. Però si viu una família potser ha d'haver-hi més. Petits elements indiciaris però que ens poden arribar a permetre, a deduir, si allò és un habitatge o no ho és.

El fet que no es contempli en el Codi Penal que un fet genera “alarma social”, provoca certes limitacions a l'hora de lliurar ordres judicials? O és, per contra, més garantista pels possibles encausats?

El fet de l'alarma social era un element que podia ser, en consonància amb uns altres, suficient per acordar una presó provisional. Però, en aquest element, la jurisprudència va considerar que no es podia tenir en compte. De manera que, per acordar una presó provisional cal tenir en compte, només, la gravetat del fet si la llibertat de la persona pot arribar a afectar a la víctima, si estem davant d'un perill de fuga i si es pot donar una reiteració delictiva.

Vivim en un estat de dret. Nosaltres com a societat hem d'entendre que les limitacions dels drets fonamentals, com és la llibertat, ha d'estar perfectament regulat, perquè si no, davant d'una valoració subjectiva que això és molt perillós o això és molt greu, llavors això ja seria suficient... Encara que és només l'actuació col·laborativa i conjunta el que ens està permetent tenir més èxits, el cert és que, moltes vegades, en aquests pisos, hi ha molt poca substància i l'únic que s'està fent és un acte de tràfic i, a vegades, fins i tot, de substàncies no perilloses.

Què vull dir amb això? Que encara que sigui delictiu, el tipus penal té una pena molt petita i, si té una pena molt petita, és molt difícil posar algú a la presó.

S'ha donat, en alguna circumstància, la presó preventiva? Si és així, com es justifica?

Sí, sobretot quan, després d'una investigació policial i judicial, aconseguim acreditar que tenim al darrer un grup criminal.

Llavors ja estem davant de dos tipus delictius amb penes molt importants quan aconseguim acreditar la xarxa. O quan es troba grans quantitats o es troba substància realment perillosa, és a dir, no és el mateix trobar haixix que trobar heroïna.

El delicte que entra en joc és el delicte contra la salut pública, que diu el següent: “serán castigados con las penas de prisión de 3 a 6 años y multa del tanto al triple del valor de la droga objeto del delito si se tratara de sustancias o productos que causan grave daño a la salud; y de prisión de 1 a 3 años y de multa de tanto al duplo en los demás casos.”

Així doncs, llargues penes de presó serveixen per rehabilitar els acusats? I, al contrari, penes lleus promouen la reincidència? (hi ha estudis al respecte?)

Tot el nostre sistema penal està pensat de cara a la rehabilitació del delinqüent. Mai no podem deixar de pensar que, quan una persona és condemnada, la finalitat de la pena és, més enllà de la retributiva, és a dir, del càstig, ha de tenir una finalitat reparadora i restauradora de la situació.

Per tant, la rehabilitació ens l'hem de posar com a objectiu sempre, amb penes curtes i amb penes llargues. És veritat que, amb una pena molt llarga, hi ha avantatges i inconvenients. Avantatges d'una pena llarga: que tot el període que estigui institucionalitzat/da, la persona que la pateix pot tenir accés a sistemes de deshabitació, intentar l'aprenentatge d'oficis... i això pot ajudar-lo a sortir de la realitat que va ser coadjuvant per la seva entrada en la situació il·legal. És veritat que, la pena curta, depenent de la tipologia delictiva, pot ser prou escarni com per a redreçar la vida.

Crec que no es pot és categoritzar amb aquesta situació.

Té coneixement que després del compliment de les penes imposades (lleus o llargues) en el cas dels narcopisos s'hagi contribuït a la rehabilitació o a la reincidència?

Una cosa és la fase d'investigació i després ja passaríem a la fase d'enjudiciament. Aquí ja estaríem parlant d'uns altres tribunals on, avui en dia, després de l'última modificació del Codi Penal, la suspensió de la pena té en compte altres elements.

Abans era com molt més immediat. Si eres primari i si la pena no era superior a dos anys. Ara, fins i tot, encara que la pena sigui una mica superior als dos anys si puc acreditar que tinc una toxicomania també se'm pot buscar mesures alternatives a aquesta pena. I això jo crec que és una eina que moltíssima gent està fent servir perquè, el que ens interessa a tots, és que aquella persona, d'alguna manera, surti d'aquest espiral on ha entrat que, per a ella i per a la societat, es pugui recuperar com a subjecte. Per això, aquestes mesures alternatives, sí que són contemplades en l'àmbit de la jurisdicció.

Segons l'Informe situació actual de la problemàtica de les drogues al raval i intervencions realitzades (Comissió de Seguiment) “hi ha 17 persones en busca i captura i 18 persones han ingressat a presó.” Podem parlar d'un perfil de les persones detingudes i jutjades?

No és tasca nostra fer una valoració sociològica del delictes. Això ho deixaríem a la Universitat.

Vostè proposaria algun altre tipus de mesures que es podrien emprendre per regular aquest entorn per tal que no vagi *in crescendo*? (Ex. legalització de les drogues)

Això és un tema molt espinós, és molt complicat. Efectivament, el consum de determinades substàncies, vinculades a efectes terapèutics, jo crec que és una realitat que hem d'assumir i que, en aquests moments, ja està força regularitzada. Però tampoc hem de tancar els ulls que, a l'inici del consum del cànnabis és, per molts subjectes adolescents, la porta d'entrada al consum posterior.

Jo crec que no hem de ser innocents. Si estem parlant que la substància, per ella mateixa, pot produir un perjudici a la salut, tancar els ulls a aquesta situació, crec que seria enganyar-nos. Crec que tot el tema que s'ha fet amb el tabac... en la meua joventut fumava tothom. I ja érem conscients que era nociu per la salut, però fumàvem igual. El fet que hi hagi una prohibició ha tret del tabac a moltíssima gent i, sobretot, ha millorat la salut de tots aquells que no eren fumadors i que es convertien en fumadors passius.

A vegades, la limitació en els drets i llibertats té un efecte directament positiu. Jo no em llençaria als braços oberts de la legalització de la droga sense una reflexió molt més profunda.

Crec que, en determinades situacions, amb l'ús terapèutic... o, fins i tot, les societats cannàbiques, a vegades, tenen portes de darrere, però jo ho podria arribar a entendre amb les substàncies que son de menys perjudici per la salut, però, una legalització massiva... per suposat, no.

El conflicte, des de la perspectiva jurídica, és un problema estrictament des de la vessant de la salut pública o té altres implicacions que problematitzen les resolucions?

Se'ns ajunta amb la pertinença a un grup criminal, que és un tipus autònom i és la clau per les grans actuacions policials i judicials. Però, després, a vegades, s'ensumen amb un delicte d'usurpació d'immoble, que és l'ocupació il·legal. A vegades, totes dues coses van juntes i son dos tipus penals que cal mirar. I, a vegades, una resposta contundent acaba amb els dos.

De quin tipus de resposta estem parlant?

La clau és anar a la xarxa perquè, si no, d'alguna manera és com si anessim matant formiguetes. Si no arribes al paner no acabaràs amb el problema de persones disposades a aquest tràfic menor i son consumidors també perquè no tenen recursos, perquè estan molt lluny de casa seva... de forma que, aquest petit comerciant, no és el problema en ell mateix, el problema és la xarxa que hi ha al darrere. El problema és atacar l'arribada de la droga, el problema és trobar qui s'està enriquint perquè la xarxa té molta capacitat per a vincular a persones.

Trobeu a faltar algun actor que no s'hi estigui implicant suficientment?

Crec que la clau és la coordinació policial i judicial. I no tinc cap queixa en aquests moments dels Mossos d'Esquadra i, fins i tot, de la Guàrdia Urbana. I la clau també és la coordinació internacional, que també està donant molt bon resultat, perquè la xarxa ja no és una xarxa local, no estem parlant del grup de Barcelona.

Estem parlant d'una xarxa que belluga des de Colòmbia, al Magreb arribant a Romania. De la mateixa manera que la delinqüència uneix els seus esforços de forma internacional...nosaltres hem de fer exactament el mateix. Per això, cada cop hi ha més actuacions coordinades ja sigui a través de l'Europol o a través de la Interpol.

Per tant, pensa que és possible una política de consens en aquest conflicte des de tots els actors que hi esteu implicats?

Per suposat. Jo crec que cal esforçar-nos. I vam tenir una visió molt clara d'un canvi amb les actuacions, fins i tot amb delictes comuns, amb l'atemptat de l'11-S als EEUU. Va

haver-hi un abans i un després de col·laboració policial perquè vam entendre que la delinqüència no només afecta només a un, sinó que ens afecta a tots.

I els grups belluguen per tot el món i nosaltres hem de tenir la capacitat de tenir el mateix poder d'influència que pot tenir un criminal, sinó sempre anirem al darrera.

Creu que els MC transmeten la imatge adient respecte al que passa realment en el tema dels narcopisos?

Crec que, en aquest cas i, sobretot, en els últims anys, no han marxat tant del que és la realitat. Crec que el seguiment periodístic ha estat, en ocasions, una mica alarmant, però també, sobretot en el que és el barri vell de Barcelona, la situació era complicada.

I, honestament, a vegades per aconseguir que els mitjans públics es posin en funcionament cal la denúncia dels mitjans. Crec que, en aquest sentit, el quart poder és imprescindible per aconseguir la formació de consensos.

El que passa és que, després, com a ciutadans, hem de veure com ens comportem nosaltres. A vegades, d'alguna manera, ens ofèn molt que les coses no surtin millor perquè hi ha narcopisos però, després, d'altra banda, no mirem amb mals ulls que hi hagi un cert consum a la via pública o que anem a comprar... hem de pensar que tots en formem part. Evidentment, si es ven és perquè es compra. Si no hi hagués compradors, el mercat moriria per ell sol.

Per això jo crec que la consciència sobre la pròpia salut, sobre la salut dels altres, sobre la incidència en el medi ambient... jo crec que si assumim voluntàriament ser persones més saludables, doncs també d'alguna manera contribuïm. A vegades sembla que tot és responsabilitat dels altres però tots tenim una responsabilitat personal.

S'està transmetent la percepció que Barcelona és una ciutat lliure pel consum. I ens estem convertint en un lloc turístic per consum. Crec que ens estem equivocant transmetent aquesta imatge, i la transmetem sempre que anem a fora. Crec que hem de tenir un gran sentiment de responsabilitat que, si enviem aquesta imatge al món, vindran compradors i, si venen compradors, vindran els venedors. Per això justament hem de donar el missatge contrari, que aquí s'és contundent amb el tràfic de drogues. Hem de tenir la capacitat d'actuar contra les xarxes.

Creus que des de la política es viu de la mateixa manera?

Crec que en aquest cas és el problema de mitjans econòmics, de diners. Crec que en política, més enllà de presentar-me com... legalització de drogues sí o no... o fins i tot amb un consistori tan "progre" com el que tenim ara els narcopisos li cremen a les mans

i està molt preocupat l'Ajuntament de Barcelona ara mateix. És, com sempre un problema de diners. El que inverteixo en seguretat ho deixo d'invertir en altres elements.

El polític ha d'intentar jugar en fer una distribució amb els seus mitjans per aconseguir els seus votants. I és en aquest pacte del diable on a vegades els recursos no sempre es reparteixen de la manera que ens agradaria depenent del punt de vista on ens trobem.

L'Ajuntament de Barcelona ha fet una gran aposta, amb una inversió de 6 milions d'euros. A nivell català creus que se n'ha fet la mateixa?

Jo no diria que a nivell català no s'hagi fet aquesta aposta. Jo crec que la preocupació dels diferents governs que hem pogut tenir en els últims 15 anys no crec que hagin pensat que el tema de la droga no és important, i per això s'han format Mossos d'Esquadra... L'altra cosa és si en caldrien més. Aquí trobem el problema de les partides pressupostàries.

La veritat és que la presència física i visible de policia al carrer té un efecte dissuassori important, no ens enganyem.

Però l'efectivitat, a nivell de recursos, de disposar del cos dels Mossos d'Esquadra 24h els 365 dies de l'any al carrer es pot posar en entredit.

Clar, aquí entra una cosa molt interessant que és el sistema de càmeres de seguretat als carrers que, per una banda, diríem que és una societat molt segura, és una societat molt vigilada, però, al mateix temps, és una societat que ha perdut molts drets i llibertats.

**¿Cómo ha conocido a estas personas? ¿Van a buscaros o los vais a buscar vosotros?
¿Colaboráis con los Servicios Sociales? Si es que sí, ¿cuál es vuestra relación con ellos? En caso de que no, ¿por qué?**

Somos personas que provenimos todas del consumo de sustancias. Muchas y muchos parten de los opiáceos porque era la heroína, en nuestros tiempos, la sustancia... la cocaína también, por supuesto. Pero, la cocaína, es otro tipo de sustancia que no hay tratamiento directo. Sin embargo, para los opiáceos, como la heroína, u otros que son derivados de los opiáceos, pues está la metadona... entonces hay mucha gente que está bajo estos programas que inicialmente nacieron para que fueran, digamos, deshabitadores, es decir, se intentaba dar la metadona y, poco a poco, ir la bajando para que el usuario u el paciente, al final, no tuviera dependencia.

Pero, con el paso de los años —y también se ha envejecido la población—o sea, el usuario de drogas está viejo, y esto puede ser un perfil, por ejemplo. Tenemos una media de 60 años y hay que tener en cuenta que las personas que consumen drogas desde joven tienden a padecer y a envejecer de enfermedades y se considera que es mayor a los 40 años, es decir, por la evolución del cuerpo, por el sufrimiento y por haber consumido sustancias, que desgastan... malvivir, malcomer... Esa vida que lleva el usuario de drogas hace que a los 40 años se le considere una persona mayor.

Ellos vienen, muchas veces, por el boca a boca. A parte que nos conocen por la web y porque participamos también en asociaciones de mayor rango. También pertenecemos a la red de personas que usan drogas de Catalunya. Y, también, en estos círculos la gente nos conoce. Formamos parte de la Federación Catalana de Drogas y a otros niveles se difunde y la gente te va conociendo.

Pero, principalmente, aquí la gente funciona por el boca a boca, y te van conociendo en base a los mismos pacientes que han pasado. También nos derivan gente de los servicios, tanto de Cruz Roja, como de Sala Baluard... trabajamos con el Salud Pública, el Ayuntamiento y el Departamento de Salud de la Generalitat. Nos financian, aunque dinero siempre falta, pero trabajamos “para ellos”. Nos reconocen el servicio y cada año tienes que echar la solicitud a la convocatoria de subvención.

Nosotros nos canalizan tanto de boca a boca de la calle, que a lo mejor no han llegado a ningún servicio, nos llega gente derivada de los servicios, de los mismos juzgados... según el perfil del juzgado nos llegan muchos, porque como también tenemos el programa de Medidas Alternativas... trabajos en beneficio a la comunidad... pues allí también nos

derivan. De Cruz Roja, nos derivan, de ABD, que ABD es la empresa que lleva la Sala Baluard. De todos estos servicios nos envían. Àmbit i prevenció... más o menos estamos ligados porque hoy en día los usuarios igual están en varios servicios. A lo mejor van a un servicio que les agrada, por ejemplo, un curso de formación que son remunerados.

Es un poco poliservicios.

¿Cómo se establece una relación de confianza mutua? (¿Cómo se hace entender que tú quieres ayudar y no denunciar y cómo él/ella se siente seguro?)

La relación paciente-terapeuta aquí es fácil, porque sabemos a los camellos que ellos compran y sabemos toda la casuística de la persona... la persona tiende abrirse, también, porque las personas necesitan hablar. Muchas veces, en algunos terapeutas que no son pares—aquí llamamos este tipo de trabajo “trabajo de pares, de iguales”—pues si un paciente habla con personas que no son pares se siente juzgada y, en muchos casos, no se abre al terapeuta, al médico... a lo mejor éste no tiene voluntad de juzgarlo, pero la persona lo siente. Sin embargo, con nosotros, no. Al contrario, se siente complementada, porque cuando explica una situación nosotros la orientamos, en ningún momento le prohibimos o le dejamos de prohibir.

Nosotros somos de la filosofía, en reducción de daños, que no queremos que te drogues, pero, si lo haces, hazlo con las máximas garantías sanitarias para ti y para tu entorno. Nosotros siempre orientamos en el buen servicio, unas prácticas que le van a evitar mayores problemas al consumo porque, muchas veces, el propio consumo no siempre es el problema, son las circunstancias que rodean ese consumo.

En otras organizaciones su prioridad es que la persona se mantenga en vida. ¿Es esta la solución?

Esto no es posible, para mucha gente no es posible. Hay personas que, por sus largos años de consumo, las células ya no pueden cambiar.

En Granada llevan a cabo un programa que está en situación de programa piloto. El estado no lo quiere normalizar y están dando heroína a 32 personas vía parenteral. Llevan años... lo que pasa es que, los fracasos de gente de metadona tienen que tratarlos con algo, y dan heroína. ¿Por qué la dan? Para mejorar la calidad de vida de esas personas. Es lo que se llama “Tratamiento de Uso Compasivo”.

Ésto es un término médico que se da a las personas que ya llevan muchos años y que se le da, por compasión, ese tratamiento. Se tiene que solicitar al médico. Es decir, tu enfermedad no tiene arreglo, no va a evolucionar para mejor. Es como los tratamientos paliativos en los hospitales, tratan de que estén lo mejor posible, pero tu patología no va

a evolucionar para mejor. Pues, aquí, en reducción de daños, igual. Hacemos “tratamientos paliativos”, porque no puedes pretender que una persona de 40 o 50 años, que lleva consumiendo desde los 20 años, que deje de consumir. Se moriría. Además de que, él, ya se ha acostumbrado a hacer las cosas de una forma, por eso hay tantos fracasos. Antes, cuando solamente había los programas libres de drogas, solo había que fueras al CAD... y te daban una pastillita y te decían: “no tomes más drogas”. Claro, había 50.000 fracasos, porque la persona no siempre se puede mantener abstemio. Entonces, la misma familia... era un continuo sufrimiento.

Sin embargo, si la persona consume bajo unas mínimas garantías, bajo un control médico, es un tratamiento como cualquier otro tratamiento.

¿Plantaríais la legalización de las drogas (algunas) para que este entorno no fuera in crescendo?

Más que legalizar, se tendrían que regular. Lo que hace falta es poner orden. Regular donde se puede consumir, qué tipo de población puede consumir, qué tipo de sustancias se consumen, qué tiene como efectos secundarios esa sustancia a corto, medio y largo plazo. Hay que regular que muchas personas en muchos sitios no tienen acceso a esas sustancias.

Es como el alcohol. El alcohol está legalizado, pero, se supone, que un menor de 18 años no tiene que tomar. Hay que regularlo y, además, desde nuestra perspectiva, haría mucho bien a las familias que tienen patologías como cáncer, como dolores... sobre todo musculares...y, aparte, pagarían impuestos, que hace falta, porque los camellos tienen un beneficio ilícito de unas sustancias... pues que el estado se apodere de ellas. ¿No se ha apoderado del tabaco? Pues que se apodere del cannabis. En otros países se está legalizando y terapéuticamente se está utilizando. Lo que pasa es que no hay voluntad política.

Cuando vienen elecciones, nadie habla de políticas de drogas... hablan de políticas económicas, terrorismo y seguridad... falta mucha formación en este aspecto, porque la gente se piensa que sabe de todo y... sobre todo en lo que están padeciendo estas personas que están en esa burbuja, que necesitan otra intervención.

Por ejemplo, la vivienda. Aquí en el Raval estamos padeciendo mucho problema de vivienda.

¿En este sentido, es la vivienda la génesis u el trasfondo de este conflicto?

A nuestro modo de ver, la vivienda es un problema muy importante, porque crea desarraigo a las personas, crea movimiento... por ejemplo, alquilan un piso y la gente tiende a venir a ese piso porque no tienen donde ir. Es como utilizar un espacio...

Las salas de venopunción higiénica, un problema que nosotros hemos denunciado mucho es que se están gastando un montón de dinero en tener infraestructuras, personal... Y, sin embargo, están abiertas en horarios que no son funcionales para las personas que utilizan drogas.

¿El CAS Baluard no abrió durante un tiempo 24h?

No, abría y, luego, por la noche, cerraba. Tiene un horario restringido. No recoge la necesidad de barrios como éste, que son muy concurridos.

Entonces, la gente consume donde va a comprar, y eso se convierte en, a parte de venta, en un espacio de consumo. O, se va con otro amigo... o por la escalera, para que no lo pillen... al no tener alternativa, las personas hacen lo que pueden

¿Hay actores que no se están implicando lo suficiente? ¿Cuáles?

En este barrio, es verdad que ha habido actuaciones policiales muy sonoras, muy importantes y que han cogido y tal. Pero, lo que falta, es una vigilancia continua. Es que esté la pareja siempre aquí.

Una vez intervienen ellos y hacen la redada, luego si hay pruebas o no, los muchachos vuelven a salir. Pero es una vez, puntual. Lo que se trataría de conseguir es una continuidad de tranquilidad. Por aquí patrullas hay pocas. Tiene que haber una continuidad, porque, si no, el ciudadano no se siente seguro.

Porque luego se van y el barrio queda a merced, incluso se dan casos de que, si un ciudadano ha colaborado con las patrullas o con la policía en los momentos de la redada, pues luego hay venganzas.

La sensación de inseguridad sigue existiendo...

Sí, sigue existiendo. Aquí tendría que haber, aunque fuera por un tiempo para normalizar, patrullas uniformadas, porque ahora también viene el verano... entre los turistas, la gente trapichea y que les roba...

Y que los vecinos se sintieran tranquilos o, por lo menos si los vecinos ven una situación de riesgo, en seguida llamar a la pareja.

Otro problema que sufrimos aquí es la extranjería musulmana de tercera generación: chavales jóvenes, de 13 a 20 años, que están alocados. Igual roban a una persona que está

llamando por teléfono y se lo quitan... crean más inseguridad por su forma de hacer los delitos que por lo que se llevan en realidad.

Estos menores han estado en orfanatos y se escapan. Por ejemplo, en Montjuïc, hacen como cabañas y, a lo mejor, allá viven hasta 20 o 25 chavales jóvenes, sobreviviendo como la ley de la selva. Y estos están haciendo muchos delitos, según tenemos entendido, sobre las 2 y las 3 de la mañana, que está todo más tranquilo, y sobre todo dirigido a los turistas. Eso crea mucha alarma social.

¿Cree que los MC han relatado de forma adecuada la situación de los narcopisos (o han contribuido a cierto alarmismo)?

Mucha prensa amarilla. Ya se sobreentiende, porque tienen que vender. Ellos no dicen: “una persona ha muerto en la esquina atropellada por un coche”. Ellos dicen: “un drogadicto ha muerto...”. Utilizan un lenguaje muy alarmista.

Le parece adecuado el término “narcopisos” / drogadicto / drogodependiente...?

No, ni el concepto de “narcosala”. A las salas de venopunción higiénica, vulgarmente, la gente que estaba en contra empezó a llamarlas y a despreciarlas diciendo que eran “narcosalas”, entiendo como si les regalaran la droga ahí, pero la droga la tienen que comprar.

Con los “narcopisos” igual. En vez de llamarlos “pisos de jóvenes” o “pisos viejos en malas condiciones”, pues “narcopiso”. Solamente se ha adjetivado una actividad que se produce en ese piso. En vez de centrarte en la situación, en cómo se encuentra la vivienda, en el acceso...

Normalmente son pisos altos, con escaleras estrechas, donde las personas medianas y mayores les dificulta mucho, y tienen que abandonar (el piso). En vez de fijarse en lo que hay alrededor—sí, el consumo es una más—solamente van a la cosa.

Aquí entendemos, como a nosotros nos ha pasado, que la gente consuma... nosotros la entendemos. Tampoco entendemos muchos actos vandálicos gratuitos, como eso de tirar las jeringuillas en cualquier lado. Eso no tiene nombre.

Pero, sí que es verdad, que también hay que mentalizar a las personas que usan drogas, y enseñarles buenas prácticas de consumo, y a enseñarles a hacer las cosas lo mejor posible. Hay que trabajar mucho en esa dirección.

¿Cómo es el perfil de las personas que se acercan a buscar vuestros servicios? ¿Hay algún tipo de diferencia en relación al género? ¿Cómo se hace evidente?

Principalmente, cuatro (hombres) a uno (mujer). Hay pocas mujeres. La mujer, en principio, tiene el problema mayor de que, en cuanto se define como usuaria de drogas,

corre el riesgo de que le quiten a los hijos. Es difícil que una mujer se defina como usuaria de drogas. No digo que no, pero, a no ser que ya tenga una edad avanzada y que ya no tenga el riesgo de los hijos... la mujer está totalmente más perjudicada socialmente y estigmatizada que el hombre consumidor, porque la maternidad ya la coloca en un punto muy crítico.

Por eso hay pocas mujeres que se definan como usuarias, por el miedo a perder la patria potestad.

¿Hay alguna franja de edad que recurra más a vuestros servicios?

Hoy en día hay mucho policonsumidor, es decir, no hay personas que consuman una sola sustancia. Antes, el heroinómano solía consumir mayoritariamente heroína, pero, hoy en día, igual hay personas que consumen heroína fumada, luego se hacen una raya de cocaína, que se fuman un porrito de cannabis... mezclan mucho, incluso, benzodiacepinas. Se mezclan mucho las sustancias.

Entonces, como personas, hay de todas las edades. Quizá en cada tipo de sustancia... quizá en el hachís hay más gente joven, se podría decir. Y en las sustancias de heroína, tanto fumada como parenteral, sería gente de mayor edad.

Otra cosa es que, la heroína, últimamente, había bajado y, ahora, está subiendo el consumo de heroína. Las estadísticas últimas señalan que está subiendo. Y, después, se utiliza mucho como una droga para la gente que utiliza drogas en espacios de fiesta, discotecas... drogas estimulantes: la cocaína, la anfetamina... o pastillas. Y, luego, cuando terminan, toman la heroína para que les baje, porque es un depresor. Entonces, les baja toda esa euforia y pueden irse a su casa a dormir.

¿Cómo son sus vidas en su día a día? ¿Hay alguna cuestión que les inquiete especialmente? (como asociación y como personas)

Como asociación venimos todas las tardes. De los que estamos aquí, unos estamos en tratamiento con metadona, que tenemos que ir a buscarla una vez cada tres semanas. Y, por lo demás, es un trabajo laboral. A lo mejor, como yo lo veo dentro de la normalidad, no veo las cosas que sobresalen de la conducta diaria de cada uno.

Ahora vamos a hacer una campaña que es “Apoya no castigues” y que se reparten camisetas gratuitas. Es una campaña europea que se hace en todos los países. El 26 de mayo vamos a participar también.

¿Hay colaboración del vecindario?

En principio, se mantiene al margen. Aquí, sobre todo el Raval, es una zona multicultural, donde se coinciden varias culturas y cada uno va a lo suyo, a no ser que haya alguna interacción por algo. Normalmente aquí es “ver, oír y callar”. O sea, la gente mira, pero no interviene, a no ser que sea una situación fuera de lo lógico, de lo común: peleas, confrontaciones...

A nivel de las actividades que hacen las asociaciones, algunos familiares sí, en actividades como cuando se hace una comida o se hace una reivindicación en la Plaza San Jaime...

¿Y vosotros colaboráis con asociaciones vecinales?

No, asociaciones propiamente vecinales, no. Con asociaciones de reducción de daños, drogas y salud. No es que seamos sectarios, es que es nuestro sector. Esto no quiere decir que no estemos informados de los boletines que sacan las asociaciones de vecinos, puesto que somos conscientes de su postura.

Nosotros lo que intentamos siempre es mediar entre el usuario final, que es que usa las sustancias, con el vecino que le molesta esta situación. Entonces, nosotros mediamos, diciendo a uno que hay que tener paciencia y, al otro, que no se pueden hacer las cosas sí porque hay unas leyes y tiene que respetar.

Nosotros hacemos en plan de personal técnico, que cuando hay una situación de agravio o de insulto por una de las partes, pues intentamos mediar y poner las cosas en su sitio, que no se escapen de madre.

Lo que no se ha hecho son negociaciones oficiales, porque ellos están muy radicalizados. Hay gente que, sobre todo, en las formaciones vecinales, que se sulfuran muy rápido. Creen tener razón y, en seguida, insultan a las personas. Actúan con una forma verbal muy agresiva y siempre excluyente hacía esa gente. Parece como que no respetan la existencia de esa persona. Nos volvemos, los seres humanos, extremistas. Hay mucho radicalismo. Yo no digo que no tengan su parte de razón, pero no podemos hacerles desaparecer del mapa. Hemos de buscar soluciones comunes que a todos nos vayan bien. Y, desde luego, salud pública y las fuerzas de seguridad, son un papel muy importante. Que a lo mejor no tienen que intervenir, pero el hecho de estar dos uniformados por aquí ya evita que se creen otras situaciones de riesgo, y el vecino baja de su casa con la compra y va tranquilo porque sabe que nadie le va a tirar del monedero. En eso hay una insuficiencia de recursos, porque el Ayuntamiento este pone recursos donde ellos quieren. Yo comprendo que las horas de las fuerzas de seguridad valen dinero, pero, bueno, también se invierte en otras cuestiones. El tema es qué es prioritario.

¿Hasta qué punto podemos hacer responsable de todo al ayuntamiento?

Hay que haber un plan general, por supuesto, por parte de los Mossos. Y después que la policía local, la guardia urbana, pues que intervenga...

Ahora, en los pisos que hay okupas, alquilan servicios de unas empresas, que vienen tíos que son cachas y sacan a la persona okupa. Han tenido que recurrir a ese tipo de empresas para poder recuperar sus propias casas. Hay empresas que se dedican a echar gente que se ha colado en la casa de otros, okupas.

La gente sabe que si se va al juzgado y todo el rollo se va a tirar la tira. Ahora hay empresas que, de forma extraoficial, van allí y en el momento que salen los sacan. Entonces hacen pasar al propietario y recuperan la vivienda. Son tíos cachas y profesionales. Pues, ahora, aquí en el Raval, están actuando en muchos casos. Precisamente es por esto, por la oferta de seguridad, porque si hubiera seguridad... ¿por qué tienes tú que comprar seguridad privada?

¿Cómo valoran los usuarios vuestros servicios?

Al final es romper con todo lo establecido, con lo tópico. Antes, en los indicadores de calidad de los servicios, no se recogía ni el grado de satisfacción del paciente, del usuario. Es lo más importante. Lo más importante es saber cómo valora el servicio. Esto es indigno. ¿Qué evaluación haces si no le preguntas al usuario final del tema? Porque todo se mueve alrededor de él, porque todo va para mejorar la calidad de la vida de esa persona: grupo terapéutico, el canal de gestión, de la administración... entonces, su opinión tendrá validez, ¿no?

Lo que pasa es que la reducción de daños empezó en España a los 80 / 85. Respecto a la perspectiva del paciente / usuario está evolucionando ahora un poco porque también hay orientaciones que vienen de Europa, de Suiza, de Holanda, de Inglaterra, Canadá...Entonces vamos cogiendo ideas de que otros países ya están ejerciendo. Es el espejo donde mirarnos. Pero, bueno, las cosas se van cambiando poco a poco.

¿Y, ahora, qué echáis de menos?

La diversificación de sustancias. Por ejemplo, ahora solo hay la buprenorfina, la metadona, la morfina... la morfina se les da a personas que tienen cáncer. En Suiza está normalizada, en España, a través del Hospital Virgen de las Nieves... lo que pasa es que está como programa piloto, porque si lo sacan del contexto de programa piloto desaparecería porque no está normalizado, no está recogido en los servicios que presta el sistema de salud. Es, como te decía, por uso compasivo. Pero, claro, aquí en Catalunya, que somos tan vanguardistas en salud, pues hagámoslo, porque yo conozco a un montón

de gente que tiene fracasos con la metadona y les iría bien un tratamiento con heroína. No es darle droga porque sí, es un tratamiento para mejorar su calidad de vida.

Ya nos hemos reivindicado, pero nos dicen siempre que este tipo de cosas corresponden a la Agencia del Medicamento, que depende del Plan Nacional de Drogas, de Madrid. Ellos dicen que no tienen potestad, pero no tienen potestad porque no les da la gana, porque para otras cosas bien que lo han hecho, y han plantado cara. Pero como no es una prioridad, así está la cosa.

Joan Colom es el responsable de drogas de Cataluña, subdirección general de drogodependencias, del Departament de Salut de la Generalitat. Lleva 24 años en el cargo. Es un buen hombre, pero lleva muchos años en el cargo y está un poco conformista. Y es una cosa que requiere mucha implicación, como el protocolo de uso compasivo, pues no se mete porque es menear demasiadas cosas. No tiene la energía del tío que lleva fresco y que ve que las cosas se tienen que cambiar. Está ahí desde las primeras elecciones democráticas, con Convergència Democràtica. El hombre está abierto, pero está rodeado de una serie de cosas que lo tienen atado.

Pero, al final, también es como lo ve la sociedad...

Es un poco delicado. Además, la política de drogas no da votos. Ellos no buscan complicaciones. La gente pensaría: “le damos las jeringuillas y qué más...”, a hacer demagogia.

A. 2. Fitxes d'anàlisi

Anàlisi 1: TV3

FITXA TÈCNICO - ANALÍTICA	
Fitxa tècnica	
<u>Titular:</u>	Macrooperació policial contra els narcopisos a Barcelona amb més de 50 detinguts
<u>Durada:</u>	1'36''
<u>Fonts implicades</u> (actors als quals se'ls dona veu):	<ul style="list-style-type: none">- Veïna- Portaveu Acció Raval (associació)- Regidora del districte de Ciutat Vella
<u>Reproducció – Transcripció:</u> Són les 7 del matí. L'helicòpter dels Mossos sorprèn el veïnat del Raval. En qüestió de minuts apareixen vehicles policials per tots els racons del barri. Ja està en marxa una operació policial que iguala, en un sol dia, els registres fets a narcopisos en tot el 2018. Al carrer de la Cera, al carrer Aurora o al carrer Sant Climent: —Aquí al carrer Sant Climent número 20 s'hi ha fet un dels molts registres del barri del Raval. La imatge, però, ha estat la que veiem aquí al fons: Mossos d'Esquadra, amb col·laboració amb Guàrdia Urbana, fent registres a pràcticament totes les cantonades del districte. (Stand up Ferran Moreno). Aquí, precisament, es registrava la mateixa finca on una veïna va recuperar el seu pis fa un mes i mig, després de molts problemes: —Jeringuillas en el pasillo, gente subiendo y bajando a saco, hasta cuarenta la hora, peleas... sobre todo durante el fin de semana... Perros, música, gente en estado de coma puro y duro. (Sairica Rose, veïna del Carrer Sant Climent). Els veïns d'Acció Raval demanen que ara no es permeti cap reocupació dels pisos desallotjats. Celebren, però, la dimensió de l'operació.	

—Se iba actuando pero era muy puntual, muy a cuentagotas. El máximo de entradas que hemos tenido en una sola vez han sido igual como dos o tres máximo. Y es la primera vez que se hace algo verdaderamente serio. (Ángel Cordero, Acció Raval)

—Que efectivament hi hagi un missatge clar de cara a aquests narcotraficants, de que no hi ha tolerància amb aquest tipus d'activitat a la ciutat de Barcelona. (Gala Pin, regidora del Districte de Ciutat Vella).

La cinquantena de detencions s'han anat produint en els mateixos domicilis. Algunes d'elles estarien relacionades amb grups de dominicans que els últims anys han deixat 6 morts per la guerra interna entre clans que lluiten pel control de tràfic de drogues.

La investigació, per ara, es manté sota secret de sumari.

Ferran Moreno, TV3, Barcelona.

Fitxa analítica

Titular / Fragment rellevant per a H3:

Macrooperació policial contra els narcopisos a Barcelona amb més de 50 detinguts.

Proposició continguda 1: Els narcopisos són un entorn de delinqüències

Proposició continguda 2: La policia ha d'intervenir contra els narcopisos.

Explicació: El fet que TV3 empri la preposició “contra” seguida de “narcopisos” genera que aquests darrers es concebin com una amenaça. Això dona a entendre que és correcta la intervenció de la policia en tant que delinqüència.

Fragment rellevant per a H3:

Són les 7 del matí. L'helicòpter dels Mossos sorprèn el veïnat del Raval. En qüestió de minuts apareixen vehicles policials per tots els racons del barri. Ja està en marxa una operació policial que iguala, en un sol dia, els registres fets a narcopisos en tot el 2018.

Proposició continguda 1: L'operació policial del Raval és de gran envergadura.

Proposició continguda 2: Hi ha una decisió / resposta contundent contra els narcopisos.

Explicació: Aquest fragment de TV3 deixa palès que es tracta d'una gran operació policial (una macrooperació) ja que anivella aquesta última intervenció que s'ha fet amb els registres de tot un any. Per tant, es dedueix que s'ha pres una decisió determinant i contundent per a fer front al conflicte.

Fragment rellevant per a H3:

Aquí al carrer Sant Climent número 20 s'hi ha fet un dels molts registres del barri del Raval. La imatge, però, ha estat la que veiem aquí al fons: Mossos d'Esquadra, amb col·laboració amb Guàrdia Urbana, fent registres a pràcticament totes les cantonades del districte. (Stand up Ferran Moreno).

Proposició continguda 1: La col·laboració policial és bona i efectiva en la intervenció dels narcopisos.

Proposició 2: L'operació comprèn tots els escenaris (públics i particulars) del districte de Ciutat Vella.

Explicació: La visió projectada de TV3 en aquest fragment explicita que la tasca de la policia està justificada i que abraça tots els punts de Ciutat Vella.

Fragment rellevant per a H3: Els veïns d'Acció Raval demanen que ara no es permeti cap reocupació dels pisos desallotjats. Celebren, però, la dimensió de l'operació.

Proposició continguda 1: En altres moments s'han reocupat pisos que s'havien aconseguit desallotjar.

Proposició continguda 2: Les operacions policials anteriors no han servit per frenar els narcopisos.

Explicació: TV3 qualifica de mal resoltes les operacions anteriors perquè s'havien reocupat pisos que havien estat desallotjats. Això condueix a pensar que les

administracions no han aplicat els mecanismes necessaris perquè la situació es resolgués.

Fragment rellevant per a H4: La cinquantena de detencions s'han anat produint en els mateixos domicilis. Algunes d'elles estarien relacionades amb grups de dominicans que els últims anys han deixat 6 morts per la guerra interna entre clans que lluiten pel control de tràfic de drogues. La investigació, per ara, es manté sota secret de sumari.

Proposició continguda 1: Hi ha bandes dominicanes violentes.

Explicació: En aquest darrer paràgraf TV3 vincula la nacionalitat de les persones amb el fet de delinquir. Així, TV3 projecta la imatge que els dominicans implicats són delinqüents *per se* i els responsables del tràfic de drogues al Raval. Es projecta una certa imatge de deshumanització.

Paraules clau amb connotació negativa: “guerra interna” o “clans”. Així mateix, es vinculen amb determinades nacionalitats: “La cinquantena de detencions s'han anat produint en els mateixos domicilis. Algunes d'elles estarien relacionades amb grups de dominicans que els últims anys han deixat 6 morts per la guerra interna entre clans que lluiten pel control de tràfic de drogues”

Crítica:

El relat de TV3 presenta diverses mancances: en primer lloc, es fan servir oracions poc precises: “en qüestió de minuts”, “per tots els racons del barri”, “molts registres”... Aquestes oracions són vagues, el que comporta que en certs moments el discurs quedi buit.

En segon lloc, manquen algunes referències contextuais. És a dir, si bé no és necessari que s'indiqui on es troba el Raval (sabem que és un barri de Barcelona i també sabem que és un barri amb un determinat *status* econòmic i mestissatge social (elements extracontextuals), sí que seria necessari aclarir quin és el districte un cop mencionat. Quan es menciona que es fan registres “a pràcticament totes les cantonades del

districte” potser caldria indicar que és el districte de Ciutat Vella (element extracontextual que no ha de ser necessàriament conegut per tota l’audiència).

En tercer lloc, TV3 vincula el tràfic de drogues amb la nacionalitat de les persones: “La cinquantena de detencions s’han anat produint en els mateixos domicilis. Algunes d’elles estarien relacionades amb grups de dominicans que els últims anys han deixat 6 morts per la guerra interna entre clans que lluiten pel control de tràfic de drogues”.

Aquesta vinculació deixa entendre que els dominicans i, per tant, els immigrants, trafiquen amb drogues i són violents. Tot això suscita un discurs xenòfob. Per tant, cal qüestionar-se si és realment necessari mencionar la nacionalitat de les persones quan delinqueixen en tant que provoca una clar perjudici en la imatge de les persones que tenen aquella nacionalitat.

Així mateix, és interessant recalcar que sovint els mitjans de comunicació mencionen unes determinades nacionalitats (sud americans, marroquins...) per qüestions relacionades amb la delinqüència. En canvi, no acostumen a promoure una altra imatge —una de més positiva— per aquestes mateixes nacionalitats.

Pel que fa als actors als quals dona veu hi trobem: una veïna, un integrant d’Acció Raval (la organització veïnal que lluita contra els narcopisos), i la regidora del districte de Ciutat Vella.

Així doncs, es troben a faltar diferents actors que permetrien una mirada més global sobre el conflicte: equips d’educadors, autoritats policials, professionals coneixedors d’aquest àmbit del dret i narcotraficants.

En aquest sentit, es pot afirmar que TV3 fa una lectura superficial del conflicte. No només no dona veu a tots els actors que estan implicats en el conflicte (malgrat que és la cadena que dona veu a més actors), sinó que alhora no planteja quins són els factors que promouen aquesta situació, com l’especulació dels grans propietaris o el dret no garantit a l’habitatge digne.

FITXA TÈCNICO - ANALÍTICA	
Fitxa tècnica	
Títular:	Se traspasa narcopiso. Clientela fija: adictos a la heroína, al crack y a mucho más", el anuncio que denuncian los vecinos del Raval
Subtítol:	Los vecinos de la calle Peu de la Creu piden una solución urgente al problema, ya que aseguran que a diario entran y salen unas 200 personas a comprar droga en su edificio.
Durada:	2'09''
Fonts implicades (actors als quals se'ls dona veu):	- Veí x4
Reproducció – Transcripció:	
<p>Y fíjense en este anuncio: “se traspasa narcopiso”. El negocio, dice el anuncio, está en pleno rendimiento. Ese anuncio lo han puesto los mismos vecinos del Raval. Están desesperados por el aumento de la venta de droga y la delincuencia en ese barrio.</p> <p>Además, el anuncio incluye una crítica: denuncia la pasividad de los Mossos y de la Guardia Urbana, Estel Llobet:</p> <p>Pues sí, y el problema hace ya 5 meses que dura. Con un vistazo rápido al edificio es fácil inducir que aquí hay un narcopiso. La cerradura de la puerta principal está bloqueada para poder entrar sin llamar, hay jeringuillas en la escalera y el trasiego es constante. Lo hemos podido comprobar en el rato que llevamos aquí.</p> <p>Los vecinos dicen que en los días concurridos incluso se forman colas en la calle. Están tan desesperados que, además de la idea original del cartel, también han tomado otras medidas prácticas como por ejemplo instalar una videocámara para registrar toda la actividad.</p> <p>Intentan tomárselo con humor, pero algunos ya no pueden más y se han ido para no volver.</p>	

Cansados de que nadie les haga caso, estos vecinos del Raval han decidido denunciar la venta de drogas y reparten carteles por el barrio con un irónico mensaje: Se traspasa narcopiso, leemos. Un negocio que funciona muy bien, con clientela fija y además seguro, pues nunca viene la policía a controlarlo.

En la finca, el ir y venir de toxicómanos es constante:

—Es un supermercado de la droga. Es así. Y como nunca viene la policía... es que, concretamente, tiene toda la impunidad de hacerlo (vecino 1).

Estamos en pleno barrio del Raval. Según los vecinos, aquí se venden todo tipo de drogas. Es un piso ocupado. La cerradura del edificio está forzada y los drogadictos se cuelan. Nuestras cámaras lo graban: un comprado acaba de entrar y un vecino le increpa. Una situación que se repite a diario.

—Muchísimos clientes, muchísimos (vecino 2).

—Una media de 20/30 personas en una hora (vecino 3)

—Mucha suciedad en la calle, jeringuillas... (vecina 4)

Aseguran que cada día pasan por aquí entre 100 y 200 clientes.

Fitxa analítica

Titular:

“Se traspasa narcopiso. Clientela fija: adictos a la heroína, al crack y a mucho más”, el anuncio que denuncian los vecinos del Raval

Proposició 1: Els veïns viuen una situació difícil i deplorable.

Explicació: Ambigüitat → El titular d'Antena 3 no diu el que pretén, és a dir, l'anunci que ha elaborat el veïnat pretén denunciar la situació (no denunciar-se a ells mateixos).

Així mateix, el fet que Antena 3 agafi aquest anunci que acaba amb el tòpic “y mucho más” comporta una generalització negativa.

Fragment rellevant per a Hipòtesi 3 i 4:

Y fíjense en este anuncio: “se traspasa narcopiso”. El negocio, dice el anuncio, está en pleno rendimiento. Ese anuncio lo han puesto los mismos vecinos del Raval. Están desesperados por el aumento de la venta de droga y la delincuencia en ese barrio.

Proposició continguda: la venda de drogues fa augmentar / comporta la delinqüència

Explicació: Antena 3 afirma que l'increment de la venda de drogues provoca més delinqüència. El fet de posar seguides les dues activitats dona la sensació que la primera implica la segona (no ha de provocar necessàriament més delinqüència si la venda està legalitzada...).

Fragment rellevant per a H3:

Además, el anuncio incluye una crítica: denuncia la pasividad de los Mossos y de la Guardia Urbana.

Proposició continguda: Els cossos policials no intervenen prou en el conflicte.

Explicació: El fet que Antena 3 empli el terme “passivitat” provoca que l'audiència pensi que no hi ha mecanismes de control per part de la policia local i autonòmica al barri.

Fragment rellevant per a H4:

Pues sí, y el problema hace ya 5 meses que dura. Con un vistazo rápido al edificio es fácil inducir que aquí hay un narcopiso. La cerradura de la puerta principal está bloqueada para poder entrar sin llamar, hay jeringuillas en la escalera y el trasiego es constante. Lo hemos podido comprobar en el rato que llevamos aquí.

Proposició continguda 1: Els narcopisos són d'entrada lliure.

Proposició continguda 2: Els narcopisos són perillosos perquè hi ha xeringues que poden estar contaminades.

Proposició continguda 3: Els narcopisos generen inseguretat al veïnat.

Explicació: Antena 3 projecta en aquest fragment les característiques que, segons el mitjà, són intrínseques a un narcopis: porta principal bloquejada, xeringues a l'escala i tràfec permanent.

Fragment rellevant per a H4:

Los vecinos dicen que en los días concurridos incluso se forman colas en la calle. Están tan desesperados que, además de la idea original del cartel, también han tomado otras medidas prácticas como por ejemplo instalar una videocámara para registrar toda la actividad.

Proposició continguda: el barri del Raval està desbordat de drogoaddictes.

Explicació: Antena 3 posa l'èmfasi en la deixadesa que té l'administració en aquest conflicte (no s'estan produint les actuacions pertinents per resoldre el conflicte). Així, descriu que el barri està tan ple de drogoaddictes que els veïns han hagut d'implementar mesures pròpies (videocàmeres).

Fragment rellevant per a H3 i H4:

Cansados de que nadie les haga caso, estos vecinos del Raval han decidido denunciar la venta de drogas y reparten carteles por el barrio con un irónico mensaje: Se traspasa narcopiso, leemos. Un negocio que funciona muy bien, con clientela fija y además seguro, pues nunca viene la policía a controlarlo.

Proposició continguda 1: Els veïns del Raval estan desemparats.

Proposició continguda 2: Els veïns del Raval fan sarcasme (contra l'administració) del seu abandonament.

Explicació: Antena 3 afirma que els veïns no reben l'ajuda o la protecció que necessiten per part de les forces públiques ("cansados de que nadie les haga caso"). Ahora, asegura, que la situació és tan dramàtica que només els queda recórrer a l'humor per a fer-hi front.

Fragment rellevant per a H4:

Estamos en pleno barrio del Raval. Según los vecinos, aquí se venden todo tipo de drogas. Es un piso ocupado. La cerradura del edificio está forzada y los drogadictos se cuelan. Nuestras cámaras lo graban: un comprador acaba de entrar y un vecino le increpa. Una situación que se repite a diario.

Proposició continguda 1: El Raval és un mercat fora de control de drogues.

Proposició continguda 2: Els drogoaddictes desesperen al veïnat.

Explicació : Segons Antena 3, els veïns qualifiquen el Raval d'un supermercat de les drogues (ja que s'hi ven tot tipus de drogues) i els toxicòmans fan perdre la paciència als veïns (per això « le increpa »).

Fragment rellevant per a H4:

Aseguran que cada día pasan por aquí entre 100 y 200 clientes.

Proposició continguda: Un nombre elevat de drogoaddictes visiten diàriament el barri.

Explicació: La imatge projectada per Antena 3 del barri inundat per drogoaddictes sense que hi hagi cap tipus de control públic reafirma la idea que ha seguit durant tot el relat: la deixadesa de les administracions (o la intervenció limitada) en aquest conflicte.

Paraules clau amb connotació negativa: “toxicómanos”, “supermercado de la droga” o “drogadicto”.

Crítica:

Antena 3 presenta una primera ambigüitat en el titular de la peça: “Se traspasa narcopiso. Clientela fija: adictos a la heroína, al crack y a mucho más”, el anuncio que denuncian los vecinos del Raval”. El titular deixa entendre que els veïns volen denunciar aquest anunci, quan el que realment vol dir és que els veïns del Raval han fet aquest anunci (cartell) com a mesura per denunciar la situació de conflictivitat i precarietat del barri. Així doncs, l'exordi ha estat mal definit.

A més, Antena 3 empra expressions genèriques com “el problema” o “en los días concurridos”, així com expressions tòpiques com la de “algunos ya no pueden más y se han ido para no volver”. Aquestes expressions denoten una mancança en la precisió lèxica per part del mitjà, de la mateixa manera que també passava amb l'anàlisi de la cadena anterior.

Pel que fa als elements extracontextuals són encertats, ja que quan es parla del barri del Raval ja es dedueix que és un barri de Barcelona i quines són les seves característiques.

Tanmateix, Antena 3 vincula, de forma indirecta, la venda de drogues amb l'augment de la delinqüència: “(Los vecinos) están desesperados por el aumento de la venta de droga y la delincuencia en ese barrio.” El fet de posar seguides les dues activitats es dedueix que la primera implica la segona, quan no ha de ser necessàriament així.

En quant als actors als quals dona veu, Antena 3, juntament amb Telecinco, són les cadenes amb el repertori més limitat de fonts. Només dona veu a les víctimes (veïns), i deixa exclosos als altres actors implicats: govern, associacions, equips d'educadors, advocats/des, autoritats policials i narcotraficants.

Es pot afirmar, doncs, que Antena 3 també fa una lectura superficial del conflicte. No només dona veu a un únic actor, sinó que tampoc es planteja quins factors afavoreixen

aquesta situació de desigualtat al Raval: l'especulació dels grans propietaris, el dret no garantit de les persones a un habitatge digne,

FITXA TÈCNICO - ANALÍTICA	
Fitxa tècnica	
Titular: Macrooperación policial contra los narcopisos en Barcelona	
Durada: 52''	
Fonts implicades (actors als quals se'ls dona veu): <ul style="list-style-type: none">- Vecino (2)- Narcotraficante	
Reproducció – Transcripció: <p>Los Mossos entran en los narcopisos con un despliegue de 700 agentes. Sorprenden a los narcotraficantes y detienen a más de 50.</p> <p>—Usted vendía droga en este narcopiso? (periodista)</p> <p>—Su puta madre. (narcotraficante)</p> <p>Son los responsables de convertir el casco histórico de Barcelona en esto: en un supermercado de droga, donde las peleas y el miedo se dejaban sentir a todas horas.</p> <p>—Los vecinos estamos viviendo día tras día en una crisis de inseguridad (vecino 1).</p> <p>La policía ha irrumpido en 40 pisos ocupados y tomados por toxicómanos que en muchos casos no podían ni mantenerse en pie.</p> <p>Las viviendas las han recuperado sus legítimos dueños.</p> <p>—Ha sido un piso que ha estado ocupado durante dos años por diversa gente (vecino 2)</p> <p>Y rápidamente han tomado las medidas oportunas para que no se las ocupen de nuevo.</p>	

Fitxa analítica

Tiular:

Macrooperación policial contra los narcopisos en Barcelona.

Proposició continguda 1: Els narcopisos són un entorn de delinqüències

Proposició continguda 2: La policia ha d'intervenir contra els narcopisos.

Explicació: Telecinco, de la mateixa manera que TV3, empra la preposició “contra” seguida de “narcopisos”. Això genera que aquests darrers es concebin com una amenaça i que, per tant, els cossos policials hagin d'intervenir.

Fragment rellevant per a H4:

Los Mossos entran en los narcopisos con un despliegue de 700 agentes. Sorprenden a los narcotraficantes y detienen a más de 50.

Proposició continguda 1: Els narcopisos comporten el desplegament massiu dels recursos humans de la policia.

Proposició continguda 2: Les macrooperacions són un recurs eficaç.

Explicació: Telecinco projecta la idea que per acabar amb els narcopisos és necessària l'actuació a gran escala de la policia. D'aquí es dedueix que la policia és la clau de volta dels narcopisos i que és l'actor que pot donar una resposta eficaç en tant que 50 detinguts.

Fragment rellevant per a H4:

Son los responsables de convertir el casco histórico de Barcelona en esto: en un supermercado de droga, donde las peleas y el miedo se dejaban sentir a todas horas.

Proposició continguda 1: Els narcopisos es troben al centre de Barcelona.

Proposició continguda 2: Els narcopisos generen inseguretat ciutadana.

Explicació: Telecinco vincula els narcopisos amb la delinqüència perquè aquests són un “supermercat de la droga” i provoquen baralles, el veïnat es troba atemorit...

Fragment rellevant per a H4:

La policía ha irrumpido en 40 pisos ocupados y tomados por toxicómanos que en muchos casos no podían ni mantenerse en pie

Proposició continguda 1: Els toxicòmans són okupes.

Proposició continguda 2: Els toxicòmans tenen controlat el barri.

Explicació: Segons Telecinco, els toxicòmans no només generen delinqüència i inseguretat ciutadana per la seva relació amb les drogues, sinó que alhora són okupes i, per tant, són doblement delinqüents.

Fragment rellevant per a H3:

Las viviendas las han recuperado sus legítimos dueños

Proposició continguda 1: els habitatges havien estat ocupats per toxicòmans.

Proposició continguda 2: els toxicòmans són okupes delinqüents.

Explicació: Telecino reafirma el vincle de la delinqüència amb els toxicòmans ja que, en moments anteriors, havien fet fora als propietaris dels pisos i s’hi havien instal·lat. Ara, però, s’han restituït els immobles.

Fragment rellevant per a H3:

Y rápidamente han tomado las medidas oportunas para que no se las ocupen de nuevo.

Proposició continguda 1: S’han reocupat pisos que s’havien aconseguit desallotjar.

Proposició continguda 2: Les mesures anteriors no han frenat els narcopisos.
Explicació: Telecinco qualifica les mesures anteriors de poc efectives perquè hi havia pisos que havien estat reocupats per toxicòmans.
Paraules clau amb connotació negativa: “narcotraficantes”, “supermercado de la droga”, “peleas”, “miedo” y “toxicómanos”.
<p>Crítica:</p> <p>El llenguatge emprat per Telecinco busca impactar en l’audiència i generar morbo a l’espectador. Això és el que es dedueix quan el periodista increpa al narcotraficant detingut per la policia i li pregunta el següent: “Usted vendía droga en este narcopiso?”. Així doncs, no només és una pregunta que no té cap transfons —si està detingut, d’alguna manera hi estarà implicat—, sinó que el que fa és posar encara més a la defensiva el narcotraficant i, ahora, continuar eixamplant la polarització entre els veïns i els narcotraficants.</p> <p>Així doncs, una pregunta alternativa del periodista hauria pogut ser: ¿por qué usted vendía droga? Potser la resposta hauria comportat un altre tipus de reflexió.</p> <p>En segon lloc, Telecinco utilitza constantment expressions col·loquials: “un supermercado de droga, donde las peleas y el miedo se dejaban sentir a todas horas” o “la policía ha irrumpido en 40 pisos ocupados y tomados por toxicómanos que en muchos casos no podían ni mantenerse en pie.” Aquestes expressions reiteren la idea d’un lèxic pobre.</p> <p>Pel que fa als actors als quals dona veu, Telecinco, de la mateixa manera que Antena 3, només entrevista als veïns. Malgrat que sembla que el periodista vulgui donar veu al narcotraficant, es dedueix que no n’és la intenció real (tenint present quina és la formulació de la pregunta i la manera d’aproximar-se al narcotraficant).</p> <p>En aquest sentit, deixa exclosos del relat als següents actors: govern, associacions, equips de prevenció (educadors...), advocats/des, autoritats policials i narcotraficants.</p>

Així doncs, es pot afirmar que Telecino fa una lectura superficial del conflicte. No només dona veu a un únic actor (les víctimes, o sigui, els veïns), sinó que alhora no planteja els factors que promouen aquesta situació: l'especulació dels grans propietaris, el dret no garantit de les persones a un habitatge digne...

FITXA TÈCNIC - ANALÍTICA	
Fitxa tècnica	
Títular:	Ada Colau quiere multar hasta con 900.000 euros a los grandes propietarios que tengan pisos vacíos en el centro de Barcelona para acabar con los narcopisos.
Durada:	1'29''
Fonts implicades (actors als quals se'ls dona veu):	<ul style="list-style-type: none">- Veïna- Alcaldessa
Reproducció – Transcripció: Jeringuillas, basura, luz enganchada... es el día a día de vecinos de barrios como el del Raval, donde los narcopisos no paran de aumentar. —Todo esto es sangre. O sea, con esto tenemos que convivir justo en el centro de Barcelona (vecina 1). Supermercados de droga 24h, de los que Colau culpa, en gran parte, a la especulación. —De estos pisos vacíos que generan tantos problemas y que son usados por los narcotraficantes, al menos dos tercios son de grandes propietarios, no de pequeños propietarios. Son de bancos, son de fondos de inversión... Hoy la alcaldesa de Barcelona se ha reunido con los consellers de Interior y Justicia, con los que ha acordado aplicar la ley catalana de la vivienda. Quiere multar a los grandes propietarios que tengan pisos vacíos para especular con ellos. Serán multes de hasta 900.000 euros. Antes, se les ofrecerán opciones: —Para que le den una función, para que alquilen estas viviendas, o para que nos las cedan a nosotros y nosotros las gestionamos...	

Colau ha hablado también de no dejar impunes a los que gestionan estos narcopisos. Esta misma semana han sido condenados tres traficantes que montaron un narcopiso en el Raval. Aunque la Fiscalía pedía para ellos 7 años de prisión, la pena ha sido menor de 2. Han quedado en libertad, es lo común.

Solo 14 de los 130 detenidos por las intervenciones de narcopisos des de 2017 han entrado, según el ayuntamiento, en prisión preventiva.

Mañana una veintena de asociaciones vecinales de Barcelona se manifestarán para expresarle a la alcaldesa el hartazgo por los narcopisos en la ciudad.

Fitxa analítica

Titular:

Ada Colau quiere multar hasta con 900.000 euros a los grandes propietarios que tengan pisos vacíos en el centro de Barcelona para acabar con los narcopisos

Proposició continguda: El grans propietaris propicien indirectament la proliferació de narcopisos al barri.

Explicació: La Sexta destaca que Colau es desresposabilitza del seu *laissez-faire* en aquest conflicte ja que són els grans propietaris els culpables que hi hagi pisos buits i, per tant, narcopisos.

Fragment rellevant per a H4:

Jeringuillas, basura, luz enganchada... es el día a día de vecinos de barrios como el del Raval, donde los narcopisos no paran de aumentar.

Proposició continguda: els narcopisos generen inseguretat al veïnat.

Explicació: Els narcopisos impliquen una deixadesa en les condicions de vida del barri, que van des de les bàsiques d'higiene fins a les de salut pública.

Fragment rellevant per a H3 i H4:

Supermercados de droga 24h, de los que Colau culpa, en gran parte, a la especulación.

Proposició continguda 1: Colau es desresponsabilitza de la seva passivitat.

Proposició continguda 2: Colau incrimina l'especulació immobiliària com a responsable dels narcopisos.

Explicació: La Sexta incideix en la idea del titular, és a dir, que Colau i, per tant, l'Ajuntament de Barcelona, es desentén de la seva responsabilitat fent caure el pes del conflicte cap als especuladors.

Fragment rellevant per a H3:

Hoy la alcaldesa de Barcelona se ha reunido con los consellers de Interior y Justicia, con los que ha acordado aplicar la ley catalana de la vivienda. Quiere multar a los grandes propietarios que tengan pisos vacíos para especular con ellos. Serán multes de hasta 900.000 euros.

Proposició continguda 1: La llei catalana de l'habitatge no s'aplica.

Proposició continguda 2: L'executiu municipal no actua conforme a la llei.

Explicació: Hi ha una passivitat tant des del govern central com des del govern municipal en no aplicar la legislació vigent.

Fragment rellevant per a H3 i H4:

Colau ha hablado también de no dejar impunes a los que gestionan estos narcopisos. Esta misma semana han sido condenados tres traficantes que montaron un narcopiso en el Raval. Aunque la Fiscalía pedía para ellos 7 años de prisión, la pena ha sido menor de 2. Han quedado en libertad, es lo común.

Proposició continguda 1: les sentències deixen impunes als traficants.

Proposició continguda 2: La legislació vigent deixa en indefensió als ciutadans dels barris desfavorits.

Explicació: Malgrat que els traficants estiguin cometent reiteradament delictes (delictes de tràfic de drogues i, per tant, delictes contra la salut pública), el marc legislatiu força garantista permet penes toves per aquests tipus de delictes.

Fragment rellevant per a H3:

Solo 14 de los 130 detenidos por las intervenciones de narcopisos des de 2017 han entrado, según el ayuntamiento, en prisión preventiva.

Proposició continguda: La majoria dels detinguts queden impunes.

Explicació: Només una mínima quantitat de traficants entren a la presó (un 10,7% = 14 de 130) i deixa constància de la frustració del consistori.

Fragment rellevant per a H3:

Mañana una veintena de asociaciones vecinales de Barcelona se manifestarán para expresarle a la alcaldesa el hartazgo por los narcopisos en la ciudad.

Proposició continguda: Els veïns troben insuficients les accions del consistori.

Explicació: La màxima responsable del conflicte és l'alcaldesa de la ciutat, la qual no fa l'esforç suficient per acabar amb els narcopisos.

Paraules clau amb connotació negativa: “jeringuillas”, “basura”, “Supermercados de droga 24h” y “traficantes”.

Crítica:

El relat de La Sexta comença de forma descriptiva: “Jeringuillas, basura, luz enganchada... es el día a día de vecinos de barrios como el del Raval”. Aquest inici, a manera d'exordi, permet captar fàcilment l'atenció dels oients.

No obstant això, el tipus d'oracions que utilitza en la major part del relat són preferentment col·loquials/ poc professionals (“Supermercados de la droga 24h”...), de tal manera que també suggereix una mancança en la precisió lèxica per part del mitjà.

Respecte a les referències contextuais, es donen les referències adequades respecte l'espai geogràfic. De fet, els espectadors no necessiten tenir coneixements extracontextuals per comprendre la notícia, més enllà que el Raval és un barri de Barcelona i que presenta unes característiques determinades: multiculturalitat, situació socioeconòmica desfavorida...

Pel que fa als actors als quals dona veu La Sexta presenta els següents: l'alcalde (govern), a través de talls d'una roda de premsa (no mitjançant una entrevista) i el veïnat. En aquest sentit, és la segona peça, després de TV3, que dona veu a més actors. Tanmateix, la pluralitat dels actors que hi participen continua sent irrisòria, ja que exclou del relat els següents actors: associacions, equips d'educadors, autoritats policials i narcotraficants.

Amb tot, és la única peça que incorpora, indirectament, la raó per la qual hi ha narcopisos a la capital catalana: a través dels talls de la roda de premsa d'Ada Colau l'audiència pot saber que l'especulació dels grans propietaris (bancs, fons d'inversió...) és la responsable de la situació precària del barri en tant que desigualtat de la riquesa en la ciutadania.

Requisits i procediment per a l'autorització d'accés a dades, fitxers i informació referents a les persones ateses en l'àmbit de la Secretaria de Mesures Penals, Reinserció i Atenció a la Víctima

1. Requisits

1. El/la sol·licitant podrà ser:

- a. Professor d'universitat, doctor o llicenciat que estigui cursant estudis de post-grau, màster o doctorat.
- b. Director o membre d'un equip de recerca consolidat pertanyent a fundacions o institucions els objectius de les quals sigui la recerca.
- c. Professionals de la Secretaria de Mesures Penals, Reinserció i Atenció a la Víctima, en el marc d'un treball de final de Grau.
- d. Professionals de la Secretaria de Mesures Penals, Reinserció i Atenció a la Víctima, en el marc d'iniciatives d'innovació o millora de la tasca professional que desenvolupen.
- e. Estudiants universitaris, en el marc d'un treball de final de Grau, quan hagin fet pràctiques, o les estiguin fent, en el mateix servei o similar al qual sol·liciten tenir accés.
- f. Entitats sense ànim de lucre que estiguin duent a terme programes de tractament als centres i els vulguin avaluar.
- g. Amb caràcter excepcional, podran ser estudiants universitaris o de grau superior, sempre que comptin amb la supervisió d'un professor i, un cop valorat per la unitat competent de la Secretaria de Mesures Penals, Reinserció i Atenció a la Víctima, es consideri que pot aportar coneixements útils i d'interès rellevant per al desenvolupament dels objectius dels centres i serveis de l'àmbit d'execució penal.

2. Quan el sol·licitant de les dades sigui un professional dels serveis i unitats de la Secretaria de Mesures Penals, Reinserció i Atenció a la Víctima, haurà de reunir els mateixos requisits anteriors i seguir el procediment establert en aquesta instrucció. En tot cas, si fos autoritzat, la recerca de dades l'haurà de fer fora de l'horari laboral i no podrà interferir en la seva funció professional.

3. Els sol·licitants hauran d'assumir el compromís de complir allò establert en la Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de Protecció de Dades Personals i garantia dels drets digitals, i d'altra normativa d'aplicació.

2. Documentació

1. Els sol·licitants hauran de presentar la petició per escrit, adreçada a la Responsable de l'Àrea de Planificació i Projectes Estratègics, ubicada en el carrer Aragó, 322, 6a. Planta, 08009 Barcelona, o bé per correu electrònic a la bústia: planificacio.dj@gencat.cat.

2. En la sol·licitud haurà de constar:

- a. El nom, el DNI/NIF o passaport del sol·licitant i de les altres persones que participin, i l'adreça del sol·licitant, el telèfon i el correu electrònic, a efectes de notificacions.
- b. L'acreditació del sol·licitant dels requisits previstos en l'apartat 1 d'aquest document, en funció de les dades demanades. En el cas que el sol·licitant estigui cursant estudis de post-grau, màster o doctorat, caldrà que porti el document d'aval de l'activitat acadèmica que justifica l'accés a les dades de caràcter personal, signat pel responsable universitari, tot fent constar que supervisarà el conjunt de l'activitat que el sol·licitant portarà a terme.
- c. Si és un estudiant universitari en el marc d'un treball de fi de Grau, haurà d'aportar l'aval de la universitat corresponent i l'acreditació de que es tracta d'un professional de la Secretaria de Mesures Penals, Reinserció i Atenció a la Víctima, o el certificat de pràctiques, segons es tracti d'un professional de l'àmbit de l'execució penal o un estudiant que va fer o està fent les pràctiques en el mateix servei o similar al que sol·liciten tenir accés, respectivament.
- d. La finalitat que justifica l'accés a les dades de caràcter personal, mitjançant l'aportació del projecte d'investigació, que ha d'indicar:
 - El títol de la recerca
 - Els objectius de l'estudi
 - La metodologia prevista, amb especificació de la mostra sobre la qual es vol fer l'estudi, les variables a estudiar i, si escau, les proves, enquestes o qüestionaris, concrets que es volen utilitzar amb els usuaris o amb els professionals per a obtenir la informació
 - Si és el cas, les unitats de treball a les quals se sol·licita visitar o tenir accés
 - Si és el cas, els professionals de les unitats que haurien d'intervenir i el tipus d'intervenció que se sol·licita
 - Si és el cas, les dades dels expedients (físics i/o informàtics) dels usuaris als que es volen accedir
 - Si és el cas, els recursos materials de la Secretaria de Mesures Penals, Reinserció i Atenció a la Víctima que es volen utilitzar
 - El pla de treball temporalitzat, amb el cronograma
 - Els mitjans dels quals es disposa per realitzar-lo
 - La distribució de les tasques i les responsabilitats de cada un dels sol·licitants, en cas de ser més d'un
- e. El currículum de cada un dels sol·licitants, en el cas que siguin més d'un, especialment quant a treballs d'investigació realitzats, publicats o inèdits, i l'experiència acadèmica i professional en el camp objecte del projecte d'investigació. L'extensió màxima del currículum haurà de ser de 3 fulls per persona.

Número: 0310/1200/2019
Data: 29/04/2019 12:21:45

Registre de sortida

Sra. Maria Lemus Cànovas
C. Andreu Planas, 28
08800 Vilanova i la Geltrú

Benvolguda,

En resposta a la vostra sol·licitud d'autorització d'accés a dades de caràcter personal amb motiu de la realització de la recerca *Una mirada polièdrica dels conflictes dels narcopisos a la ciutat de Barcelona*, i un cop feta la valoració per part dels òrgans tècnics d'aquesta Secretaria i de l'Oficina de Comunicació el Departament de Justícia, us informo que s'ha resolt no concedir-vos l'autorització.

Us faig avinent que, per tal de dur a terme la valoració de les propostes de recerca i/o investigació presentades davant d'aquesta Secretaria, es ponderen diferents elements com són la correspondència entre els objectius de la sol·licitud, i la missió, els objectius i les línies de treball de la Secretaria, l'interès que pot tenir per al Departament de Justícia els objectius que es pretenen amb la recerca, la qualitat tècnica de la proposta presentada, la proporcionalitat de l'impacte de la metodologia de treball sobre els interns i els professionals, així com l'oportunitat de portar a terme el que se sol·licita, d'acord amb el calendari, tot considerant el nombre d'estudis o investigacions en curs.

En aquest sentit, un cop considerats tots aquests aspectes, els òrgans tècnics competents han conclòs que no és considera adient, atès que pel tipus de treball de fi de Grau, no es valora escaient que s'hagi de dur en un Centre Penitenciari, ja que la persona a entrevistar pot ser localitzada directament a la ciutat, i, per tant, es pot fer directament des d'un periodisme de carrer, o mitjançant altres procediments, sense haver de sotmetre als interns o internes a la qüestió de tenir que optar a fer una entrevista, sota la influència de l'especial relació de subjecció en la qual es troben.

Finalment, cal tenir en consideració que aquest treball de finalització de grau, té per objectiu cobrir un enfoc periodístic o fenomenològic, però que no està no lligat a

l'àmbit de les mesures de privació de llibertat, des de qualsevol dels seus àmbits d'intervenció de tractament i rehabilitació: educació social, criminologia, pedagogia, treball social, psicologia, etc., amb la qual cosa, les aportacions sobre el sistema penitenciari, quant als possibles resultats i les seves aplicacions, són escasses.

Atentament,

CPISR-1 C
AMAND
CALDERO
MONTFOR
T

Signat
digitalment per
CPISR-1 C AMAND
CALDERO
MONTFORT
Data: 2019.04.29
09:01:53 +02'00'

Secretari de Mesures Penals,
Reinserció i Atenció a la Víctima